

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မာတိကာ

(က) နိဒါန်းစကား

၁။ သီလနိဒ္ဒေသ = သီလကို အကျယ်ပြုခြင်း

သီလဟူသည်၊ သီလသရုပ်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ၊ ပစ္စယသန္တိသီတသီလ၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပထမ သီလငါးမျိုး၊ ဒုတိယ သီလငါးမျိုး၊

၂။ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသ = ဓုတင်ကို အကျယ်ပြုခြင်း

ဓုတင် ၁၃-ပါး

၃။ ကမ္မဋ္ဌာနာနုဂ္ဂဟ နိဒ္ဒေသ = ကမ္မဋ္ဌာန်းယူပုံကို အကျယ်ပြုခြင်း

သမာဓိဟူသည်၊ သမာဓိသရုပ်၊ သမာဓိ၏ ညစ်ညူးကြောင်းနှင့် ဖြူစင်ကြောင်း၊ ပလိဗောဓ ၁၀ ပါး၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးသူကို ဖွင့်ပြခြင်း၊ စရိုက် ၆-ပါးကို ဖွင့်ပြခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-ကို ဖွင့်ပြခြင်း၊

၄။ ပထဝီကသိကာ နိဒ္ဒေသ = ပထဝီကသိုဏ်းကို အကျယ်ပြုခြင်း

မသင့်လျော်သောကျောင်း၊ သင့်လျော်သောကျောင်း၊ ပလိဗောဓငယ်ကို ဖြတ်ခြင်း၊ ဘာဝနာ အစီအစဉ်၊ သပ္ပာယ် ၇-မျိုး၊ အပ္ပနာ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း ဆယ်ပါး၊ နိမိတ်သို့ ရှေးရှုဖြစ်စေခြင်း၊ ပထမဈာန်ကို ပြဆိုခြင်း၊ ပယ်အပ်သော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါး၊ ကောင်းခြင်းသုံးပါး၊ ကြာမြင့်စွာ တည်မှုကို ပြီးစေခြင်း၊ နိမိတ်ကို ပွားစေခြင်း၊ ဝသီဘော် ငါးပါး၊ ဒု-တ-စ-ပဉ္စမ ဈာန်ဖွင့်ပြခြင်း၊

၅။ သေသ ကသိကာနိဒ္ဒေသ = ကြွင်းကသိုဏ်းများကို အကျယ်ပြုခြင်း

အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ၊ အာလောက၊ ပရိစ္ဆိန္နကာသာ၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၆။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသ = အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြုခြင်း

ဥဒ္ဓါမာတက ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ၊ ဝိနီလက စသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၇။ ဆအနုဿတိ နိဒ္ဒေသ = အနုဿတိ ၆-ပါးကို အကျယ်ပြုခြင်း

ပုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၈။ အနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ = အနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြုခြင်း

မရဏဿတိပွားပုံ၊ ကာယဂတာသတိပွားပုံ၊ ကောဋ္ဌာသတို့ကို ပိုင်းခြားပုံ၊ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံ၊ ဥပသမာနုဿတိ ပွားပုံ၊

၉။ ဗြဟ္မဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ = ဗြဟ္မဝိဟာရကို အကျယ်ပြခြင်း

မေတ္တာပွားပုံ၊ ကရုဏာပွားပုံ၊ မုဒိတာပွားပုံ၊ ဥပေက္ခာပွားပုံ၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၁၀။ အာရပ္ပ နိဒ္ဒေသ = အရူပကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်ပြခြင်း

ပထမ အရူပ ကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့်၊ ဝိညာဏဉာဏယတန အဖွင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနအဖွင့်၊
နေဝသညာ-နာသညာ-ယတန အဖွင့်၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၁၁။ သမာဓိ နိဒ္ဒေသ = သမာဓိကို အကျယ်ပြခြင်း

အာဟာရေ-ပဋိက္ကုလ-သညာ ပွားပုံ၊ စတုဓာတု-ဝဝတ္ထာန်ပွားပုံ၊ သမာဓိ၏ အာနိသင်ကို ပြဆိုခြင်း၊
(ပထမအုပ် ပြီး၏။)

၁၂။ ဣဒ္ဓိဝိစ နိဒ္ဒေသ = ပြီးမြောက်မှု(တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု) အမျိုးမျိုးကို ပြဆိုခြင်း

အဘိညာဉ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ တန်ခိုးဆယ်ပါးသရုပ်၊ နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်းကို ဆုံးမခြင်း၊

၁၃။ အဘိညာနိဒ္ဒေသ = အဘိညာဉ်တို့ကို အကျယ်ပြခြင်း

ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ စေတောပရိယဉာဏ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကို ပြဆိုခြင်း၊
စုတူပပါတဉာဏ်ခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ ရောနှောပြဆိုချက်၊

၁၄။ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ = ခန္ဓာကို အကျယ်ပြခြင်း

ပညာကို ပြခြင်း၊ ပညာသရုပ်၊ ရူပက္ခန္ဓာကို ပြဆိုခြင်း၊ ဝေဒနာ-သညာ-သင်္ခါရ-ခန္ဓာကို ပြဆိုခြင်း၊
အတိတ်စသည် ဝေဘန်ပြဆိုခြင်း၊ အစဉ်စသည့် အဆုံးအဖြတ်ကို ပြဆိုခြင်း၊

၁၅။ အာယတနဓာတု နိဒ္ဒေသ = အာယတန ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြခြင်း

အာယတနကို အကျယ်ပြခြင်း၊ ဓာတ်ကို အကျယ်ပြခြင်း၊

၁၆။ ဣန္ဒြိယသစ္စ နိဒ္ဒေသ = ဣန္ဒြေ သစ္စာတို့ကို အကျယ်ပြခြင်း

ဣန္ဒြေတို့ကို အကျယ်ပြခြင်း၊ သစ္စာကို အကျယ်ပြခြင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို အကျယ်ပြခြင်း၊
သမုဒယသစ္စာကို အကျယ်ပြခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို အကျယ်ပြခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို အကျယ် ပြခြင်း၊
သစ္စာလေးပါးတို့ကို တူသောအဖို့၊ ကွဲပြားသောအဖို့တို့ဖြင့် ဝေဘန်ခြင်း၊

၁၇။ ပညာဘူမိ နိဒ္ဒေသ = ပညာကို အကျယ်ပြခြင်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ-ပုဒ်ကို ပြဆိုခြင်း၊ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်းကို
ပြဆိုခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရပုဒ်ကို အကျယ်ပြခြင်း၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ်ပုဒ်ကို
အကျယ်ပြခြင်း၊ - - - ပ - - - ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ- စသည်ကို အကျယ်ပြခြင်း၊ ဘဝစက်ကို
ပြဆိုခြင်း၊

၁၈။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နိဗ္ဗေသ = ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို အကျယ်ပြုခြင်း

နာမ်ရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၊ နာမ်တရားကို ထင်ရှားအောင်ရှုနည်း၊ နာမ်တရားထင်ပေါ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခြင်း၊ များစွာသောသုတ္တန်တို့နှင့် နှီးနှောချက်၊ နာမ်ရုပ်ကို ဥပမာဖြင့်ပြဆိုခြင်း၊

၁၉။ ကင်္ခါဝိတရက ဝိသုဒ္ဓိ နိဗ္ဗေသ = ကင်္ခါဝိတရကဝိသုဒ္ဓိကို အကျယ်ပြုခြင်း အကြောင်းသိမ်းဆည်းပုံကို ပြခြင်း၊

၂၀။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ နိဗ္ဗေသ = မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကို အကျယ်ပြုခြင်း သမ္မသန ဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ လေးဆယ်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုပုံ၊ ကုန္ဒေထက်ကြောင်းကိုးပါး၊ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို ရှုပုံအခြင်းအရာ၊ နာမ်၏ဖြစ်ခြင်းကို ရှုပုံ အခြင်းအရာ၊ ရုပ်ကို သုံးသပ်ပုံ ၇-မျိုး၊ နာမ်ကိုသုံးသပ်ပုံ ၇-မျိုး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းကို ပြခြင်း၊ မဂ်မှန် မဂ်မှား ပိုင်းခြားခြင်းကို ပြဆိုခြင်း၊

၂၁။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ နိဗ္ဗေသ = ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ အကျယ်

ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်မြောက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂါနုဿနာဉာဏ်၊ ဘယတုပဋ္ဌာန ဉာဏ်၊ အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်၊ မုဋ္ဌိတုကမျတာဉာဏ်။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်၊

၂၂။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဗ္ဗေသ = ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအကျယ်

ပထမမဂ်ဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြခြင်း၊ ဒုတိယမဂ်ဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြခြင်း၊ တတိယမဂ်ဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြခြင်း၊ စတုတ္ထမဂ် ဉာဏ်ကို ပြခြင်း၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြခြင်း၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားကို ပြခြင်း၊ ထခြင်း၊ခွန်အားနှင့် ယှဉ်ခြင်းတို့ကို ပြခြင်း၊ ပယ်အပ်သောတရားတို့ကို ပြဆိုခြင်း၊ ပရိညာစသော ကိစ္စတို့ကို ပြခြင်း၊ ပရိညာစသော အပြားကို ပြခြင်း၊

၂၃။ ပညာဘာဝနာနိသံသ နိဗ္ဗေသ = ပညာဘာဝနာနိသံသကို အကျယ်ပြုခြင်း

အာနိသင်ကို ပြခြင်း၊ အမျိုးမျိုးသော ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြခြင်း၊ ဖလသမာပတ်ကို ပြခြင်း၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ပြခြင်း၊ အာဟုနေယျ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် စသည် ပြီးစီးခြင်းကို ပြခြင်း၊
(ဒုတိယအုပ် ပြီး၏။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နိဒါန်း

နတ်သားမေး

အဇ္ဈော ဇဏှ ဗဟိ ဇဏှ၊ ဇဏှယ ဇဏှိတာ ပဇာ။
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ၊ ကော ကုမံ ဝိဇဇယေ ဇဏှ။

အတွင်းအရုပ်အထွေး၊ အပြင်အရုပ်အထွေး ဟူသော နှစ်မျိုးသော အရုပ်အထွေးသည် သတ္တဝါ အပေါင်းကို ရှုပ်ထွေးစေအပ်ပါ၏။ အရှင်ဂေါတမ...၊ ထို့ကြောင့် အရှင်ဘုရားကို မေးပါ၏။ အဘယ်သူ သည် ဤအရုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်ပါသနည်း။

ဘုရားဖြေ

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညည ဘာဝယံ။

အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇ္ဇယေ ဇဉ်။

(သဂါတာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဇဉ်သုတ်၊ နာ-၁၃။)

တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၌ ပါဝင်သော ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် သီလ၌တည်၍ ကိလေသာတို့ကို ပူလောင်ခြောက်သွေ့ ကင်းပျောက်စေတတ် သော သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရင့်ကျက်သော ပါဠိဟာရိက သမ္ပဇဉ်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ စိတ်ကို ပဓာနပြု၍ ဟောအပ်သော သမာဓိကို၎င်း၊ ဝိပဿနာပညာကို၎င်း၊ ပွားစေ သည်ရှိသော်၊ သံသရာဘေးကို ရှုမြင်တတ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်ပေ၏။

ဇဉ်=အရှုပ်အထွေးဟူသည်

အရှုပ်အထွေးများစွာရှိသော တဏှာ၏ အမည်ပေတည်း။ ထိုတဏှာသည် အဆင်းရှုပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါး တို့၌ ထက်-အောက်စုံဆန် အဖန်ဖန်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ချုပ်စပ်ခြင်းသဘောအားဖြင့် ဝါးရုံ စသည်တို့၏ အခက်အလက် ကွန်ယက် အရှုပ်အထွေးနှင့် တူ၏။

အန္ဓော ဇဉ်=အတွင်းရှုပ်၊ ဗဟိ ဇဉ်=အပြင်ရှုပ်

ထိုတဏှာဟူသော ဤအရှုပ်သည် မိမိအသုံးအဆောင်၊ သူတစ်ပါးတို့ အသုံးအဆောင်၌၎င်း၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်၊ သူတစ်ပါး ခန္ဓာကိုယ်၌၎င်း၊ အတွင်း အာယတန၊ အပြင်အာယတန၌၎င်း၊ ဖြစ်တတ် သောကြောင့် "အတွင်းရှုပ်၊ အပြင်ရှုပ်" ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ဝါးရုံခက်သည် ဝါးပင်ကို ရှုပ်ထွေးစေသကဲ့သို့ ထိုတဏှာရှုပ်သည် သတ္တဝါတို့ကို ရှုပ်ထွေးစေ အပ်၏။ မြှေးယုတ်ချုပ်စပ် အပ်၏။

ကျမ်းဦးဝန်ခံချက်

ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဤဂါထာ၏ သီလစသည် အပြားရှိသော မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောအနက်ကို ဖွင့်ပြလျက် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ အလွန်ရခဲသော ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို ရခဲ့ပြီး၍ သီလစသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဘေးကင်းဖြောင့်မတ်သည့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်လမ်းကို မှန်ကန်စွာ မသိကုန်သော ယောဂီတို့သည် ဤသာသနာ တော်၌ စင်ကြယ်သောနိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိကြ၍ အားထုတ် ပါသော်လည်း နိဗ္ဗာန်ကိုမရဘဲ ရှိနေကုန်၏။

ထိုသို့သော ယောဂီတို့အား နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကောင်းစွာစင်ကြယ်သည့် အဆုံးအဖြတ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော မဟာဝိဟာရဝါသီ မထေရ်မြတ်တို့၏ သင်ကြားနည်းကို မှီ၍ ပြုလုပ်တုံ့သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို ဆိုပေအံ့။

စင်ကြယ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိကုန်သော အလုံးစုံသော သူတော်ကောင်းတို့သည် ရှိသေစွာ ဆိုလတုံ့သော ငါ၏ ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ရှိသေစွာ နာယူမှတ်သားကြကုန်လော့။

ဝိသုဒ္ဓိ-ဟူသည်

ကိလေသာ အညစ်အကြေးအားလုံးတို့မှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုလိုသည်။

မဂ်(မဂ္ဂ)-ဟူသည်

ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်လမ်းကို ဆိုလိုသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-ဟူသည်

ထိုစင်ကြယ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်းစဉ်ကို ဆိုလိုသည်။

လမ်းမျိုးစုံပြ

ထိုသို့ သဘောရှိသော ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို အချို့သော သုတ်တို့၌ ဝိပဿနာမျှဖြင့်သာ ဟော၏။ အချို့သုတ်တို့၌ ဈာန်,ပညာမျှဖြင့် ဟော၏။ အချို့သုတ်၌ ကံစသည်မျှဖြင့် ဟော၏။ အချို့သုတ်တို့၌ သီလစသည်မျှဖြင့် ဟော၏။ အချို့သုတ်တို့၌ သတိပဋ္ဌာန်စသည်မျှဖြင့် ဟော၏။ အထက်ပါ အဖြေ ဂါထာ၌ သီလစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့၏။

အဖြေဂါထာ ရှင်းချက်။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပည္ဗ ဘာဝယံ။

အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇ္ဇယေ ဇဉ်။

(သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဇဉ်သုတ်၊ နာ-၁၃။)

တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၌ ပါဝင်သော ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြည့် ကျင့်သော အားဖြင့် သီလ၌တည်၍ ကိလေသာတို့ကို ပူလောင်ခြောက်သွေ့ ကင်းပျောက်စေတတ် သော သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရင့်ကျက်သော ပါဠိဟာရိက သမ္မဇဉ်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ စိတ်ကို ပဓာနပြု၍ ဟောအပ်သော သမာဓိကို၎င်း၊ ဝိပဿနာပညာကို၎င်း၊ ပွားစေ သည်ရှိသော်၊ သံသရာဘေးကို ရှုမြင်တတ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်ပေ၏။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ= "သီလ၌ တည်၍" ဟူသည်

သီလကို ဖြည့်ကျင့်နေဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင် "သီလ၌တည်သည်" ဟု ဆိုအပ်၏။

သပညော= "ပညာရှိ" ဟူသည်

ဤ၌ ပညာရှိဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို ဆိုလို၏။ ဘဝ၌ ပထမဆုံးသော ကံ၏ အကျိုးဝိပါက်စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်၏။ ထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်လျက် အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟဟူသော ဟိတ်သုံးပါးပါလျှင် ထိုပဋိသန္ဓေကို တိဟိတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုပဋိသန္ဓေမှာပင် အမောဟဟု ခေါ်သော ပညာပါသော ကြောင့် ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို "သပညော=ပညာရှိ" ဟုခေါ်၏။

စိတ္တံ ပည္ဗ ဘာဝယံ="စိတ်ကို၎င်း ပညာကို၎င်း ပွားစေသော်" ဟူသည်-

ဤ၌ စိတ္တ-ဟူသည် စိတ်ကို ပဓာနရှေ့သွားပြုသော သမာဓိကို ဆိုလိုသည်။ ပညာ-အရ ဝိပဿနာပညာ ကို ဆိုလိုသည်။

အာတာပီ="ပူပန်စေလျက်" ဟူသည်-

လုံ့လ ဝီရိယရှိလျက်-ဟု ဆိုလို၏။ နေပူကြောင့် ရေခြောက်သကဲ့သို့ ကိလေသာတို့ကို ခြောက်သွေ့ ကင်းပျောက်စေသည်ကို ပူပန်စေသည်ဟု ဆိုသည်။

ပူပန်စေမှု ၂-မျိုး။ ။အားထုတ်ဆဲ၌ အားထုတ်မှုသက်သက်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ကင်းစေသည် မှာ **အာတာပန**=တိုက်ရိုက်ပူပန်စေခြင်း မည်၏။ အားထုတ်မှုကြောင့် သတိ သမာဓိ ပညာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ခေတ္တဖြစ်စေ၊ အတန်ကြာအောင် ဖြစ်စေ၊ အမြဲတန်းဖြစ်စေ ကိလေသာတို့ကို ကင်းစေ သည်မှာ **ပရိတာပန**=သွယ်ဝိုက်၍ ပူပန်စေခြင်း မည်၏။

နိပကော=ရင့်ကျက်သည် ဟူသည်

ရင့်ကျက်သူဖြစ်ကြောင်း ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုပုဒ်ဖြင့် ပါဠိဟာရိကပညာ ကို ပြသည်။ **ပါဠိဟာရိက ပညာ** ဟူသည်မှာ အမြဲမပြတ် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆောင်ရာ၌ ကျေးဇူးပြုသော သတ္တက သမ္ပဇဉ်၊ သပ္ပာယ်သမ္ပဇဉ် ဟုခေါ်သော ဆင်ခြင်ဉာဏ်ပင်တည်း။

ပညာ ၃-မျိုး

- (၁) **သပညော**-ဟူသော ပထမ ပညာသည် ပင်ကိုယ် မွေးရာပါ ပဋိသန္ဓေပညာ ကို ဆိုလိုသည်။
- (၂) **ပညစ္ဆ**-ဟူသော ဒုတိယ ပညာသည် ဝိပဿနာ ပညာကို ဆိုလိုသည်။
- (၃) **နိပကော**-ဟူသော တတိယ ပညာသည် အလုံးစုံသော ကိစ္စတို့ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်၍ ဆောင် ရွက်တတ်သော ပါဠိဟာရိက ပညာကို ဆိုလိုသည်။

ဘိက္ခု-ဟူသည်

သံသရာ၌ ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကို မျှော်တွေး ရှုမြင်တတ်သောသူကို ဤနေရာ၌ "ဘိက္ခု" ဟု ခေါ်၏။

ဂုဏ်အင်္ဂါ ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောသူမှ ရှင်းနိုင်မည်

- (၁) သီလ (၂) စိတ်ကို ပဓာနပြု၍ ညွှန်ပြထားသော သမာဓိ (၃-၄-၅) သုံးမျိုးသော ပညာ၊ (၆) ပူပန်စေတတ်သော ဝီရိယ။ ဤဂုဏ် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်းသည် ဤအရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်း နိုင်၏။
- ပုံပမာကား။** ။ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံသော ယောက်ျားသည် ညီညွတ်သောမြေပြင်၌ ကြုံကြုံ ရပ်တည်၍ ကောင်းစွာ သွေးထားသော ဓားကို မြှောက်ချီကာ ကြီးစွာသော ဝါးရုံကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း ရာသကဲ့သို့၊ ထိုအတူပင်
  - သီလတည်းဟူသော မြေပြင်၌ ကောင်းစွာ ရပ်တည်၍၊
  - သမာဓိတည်းဟူသော ဓားသွေးကျောက်၌ ကောင်းစွာ သွေးထားသော၊
  - ဝိပဿနာ ပညာတည်းဟူသော ဓားလက်နက်ကို၊
  - ဝီရိယတည်းဟူသော ခွန်အားက ထောက်ပံ့အားပေးအပ်သော၊
  - ပါဠိဟာရိကပညာဟူသော လက်ဖြင့်မြှောက်ချီ၍၊
  - > မိမိ၏ ရုပ်နာမ်အစဉ် သန္တာန်၌ ကျရောက်လာသော အလုံးစုံသော တဏှာအရှုပ်အထွေးကို အကြွင်းမဲ့ ခွဲစိတ်ပိုင်းဖြတ် ရှင်းလင်းနိုင်ပေ၏။

အမြတ်ဆုံးအလှူပုံ ပုဂ္ဂိုလ်

ထိုရဟန်းသည် မဂ်အစိုက်အတန့်၌ ထိုတဏှာအရှုပ်ကို ဖြေရှင်းဆဲ မည်၏။ ဖိုလ်အစိုက်အတန့် ၌ တဏှာအရှုပ်ကို ဖြေရှင်းပြီး၍ တစ်လောကလုံး၏ မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်သော ရဟန္တာမြတ် ကြီး ဖြစ်သွားပေ၏။

အဖြေဂါတာဖြင့် တရားအားလုံးကို သိမ်းယူခြင်း

သီလ၊သမာဓိ၊ပညာကို ပဓာနပြု၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို ပြသော ဤမျှသော ဒေသနာဖြင့် သိက္ခာ ၃-ပါး ကို၎င်း၊ ကောင်းခြင်း ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သာသနာကို၎င်း၊ တေဝိဇ္ဇ ရဟန္တာအဖြစ် စသည်တို့၏ အား ကြီးသော အကြောင်း ဥပနိဿယကို၎င်း၊ အစွန်း ၂-ပါးကိုကြည့်၍ မဇ္ဈိမလမ်းစဉ် မှီဝဲခြင်းကို၎င်း၊ အပါယ် စသည်တို့ကို လွန်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း၊ ၃-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကိလေသာ ပယ်-ခြင်းကို၎င်း၊ ဝီတိက္ကမ စသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို၎င်း၊ သံကိလေသ ၃-ပါးတို့ကို၎င်း၊ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း ထင်ရှားပြပြီး ဖြစ်သွားတော့၏။

ပြပုံအကျယ်...

ဤ သီလ၊သမာဓိ၊ပညာတို့တွင် သီလဖြင့် အဓိသီလ သိက္ခာကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် အဓိစိတ္တ သိက္ခာကို၊ ပညာဖြင့် အဓိပညာ သိက္ခာကို ပြ၏။

သီလဖြင့် သာသနာတော်၌ အစ၏ကောင်းခြင်းရှိသည်ကို ပြ၏။ ၎င်းသည်လည်း စိတ်နှလုံး၏ ကြည်သာ ရွှင်လန်းခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ကောင်း၏။

သမာဓိဖြင့် အလယ်၏ကောင်းခြင်းကို ပြ၏။ ၎င်းသည်လည်း တန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း စသော ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ကောင်း၏။

ပညာဖြင့် သာသနာတော်၏ အဆုံး၌ ကောင်းခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြ၏။ ၎င်းသည်လည်း ဣဋ္ဌ-အနိဋ္ဌ အကောင်းအဆိုး လောကဓမ်တို့၌ အလားတူ ရှုနိုင်သည်၏အဖြစ် တာဒိဂုဏ်ကို ဖြစ်စေ တတ်သောကြောင့် ကောင်း၏။

သီလဖြင့် တေဝိဇ္ဇရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကို ပြ၏။ သီလပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ၃-ပါးကို ရနိုင်၏။

သမာဓိဖြင့် ဆဠာဘိညရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကို ပြ၏။ သမာဓိပြည့်စုံခြင်း ကြောင့် အဘိညာဉ် ၆-ပါးကို ရနိုင်၏။

ပညာဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အထူး၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကို ပြ၏။ ပညာပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါးကို ရနိုင်၏။

ထို့ပြင် သီလဖြင့် ကာမသုခလ္လိကာနယောဂ ဟူသော အစွန်းတရားကို ရှောင်ကြဉ်၏။ သမာဓိ ဖြင့် အတ္တကိလမတာနယောဂ ဟူသော အစွန်းတရားကို ရှောင်ကြဉ်၏။ ပညာဖြင့် မဇ္ဈိမလမ်းစဉ် မှီဝဲ ခြင်းကို ပြ၏။

ထို့ပြင် သီလဖြင့် အပါယ်ဘဝကို လွန်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် ကာမ ဓာတ်ကို လွန်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ ပညာဖြင့် အလုံးစုံသော ဘဝကို လွန်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။

ထိုမှတစ်ပါး သီလဖြင့် တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ကိလေသာပယ်ခြင်းကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်အားဖြင့်...၊ ပညာဖြင့် သမုဇ္ဈေဒ ပဟာန်အားဖြင့် ကိလေသာပယ်ခြင်းကို ပြ၏။

ထို့ပြင် သီလဖြင့် ကာယကံ ဝစီကံ လွန်ကျူးသော ဝိတိက္ကမ ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် စိတ်ထဲ၌ ထကြွသော ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြ၏။ ပညာဖြင့် အကြောင်း ညီညွတ်လျှင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အနုသယ ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြ၏။

ထို့ပြင် သီလဖြင့် ဒုစွရိတ် သံကိလေသကို သုတ်သင်ခြင်းကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် တဏှာ သံကိလေသ...၊ ပညာဖြင့် ဒိဋ္ဌိသံကိလေသကို သုတ်သင်ခြင်းကို ပြ၏။

ထို့ပြင် သီလဖြင့် သောတာပန်, သကဒါဂါမ် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ သမာဓိဖြင့် အနာဂါမ် ဖြစ်ကြောင်း၊ ပညာဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏။ နိဒါန်းစသည် ပြဆိုချက် ပြီး၏။

သီလနိဒ္ဒေသ=သီလကို အကျယ်ပြခြင်း

(၁) သီလ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် သီလအမျိုးမျိုး

- (က) သီလဟူသည် အဘယ်နည်း။
- (ခ) အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် သီလမည်သနည်း။
- (ဂ) ထိုသီလ၏ လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်တို့နည်း။
- (ဃ) သီလ၏အကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။
- (င) သီလသည် အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း။
- (စ) သီလ၏ ညစ်ညူးကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။
- (ဆ) သီလ၏ အကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။

(က) သီလဟူသည် အဘယ်နည်း?

ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်သောသူ၏၎င်း၊ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသောကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သောသူ၏၎င်း၊ ကုသိုလ်စေတနာအစရှိသော တရားတို့သည် သီလမည်၏။

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌-

သီလဟူသည် အဘယ်နည်း? ဟူရာ၌ စေတနာသည် သီလမည်၏။ စေတသိက်သည် သီလ မည်၏။ ပိတ်ဆို စောင့်စည်းခြင်းသည် သီလမည်၏။ မလွန်ကျူးခြင်းသည် သီလမည်၏။ (ပဋိသံ-၄၃)

စေတနာသီလ ဟူသည်မှာ-

ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်သောသူ၏၎င်း၊ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ် စသော ကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သောသူ၏၎င်း ကုသိုလ်စေတနာပေတည်း

စေတသိက်သီလ ဟူသည်မှာ-

ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်သောသူ၏ ရှောင်ကြဉ်မှု (ဝိရတီစေတသိက်)ကို ခေါ်သည်။

တနည်းအားဖြင့်-

စေတနာသီလ ဟူသည်မှာ သတ္တဝါတို့ အသက်ကို သတ်ခြင်းစသည်တို့ကို ပယ်စွန့်သောသူ၏ (၇)ပါး သော ကုသိုလ်ကမ္မပထ စေတနာတို့ပေတည်း။ (ကာယကံ ၃-ပါး၊ ဝစီကံ ၄-ပါး)

စေတသိက်သီလ ဟူသည်မှာ "သူတပါး၏စည်းစိမ်ကို ရလဒ်သမ္ပု ရှေးရှုကြံစည်ခြင်းဟူသော အဘိဇ္ဈာကို ပယ်၍ အဘိဇ္ဈာကင်းသော စိတ်ဖြင့်နေ၏" ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောထားအပ်ကုန်သော အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ တရား(၃)ပါးတို့ပေတည်း။

ပိတ်ဆို့ စောင့်စည်းခြင်းသည် သံဝရသီလ

ပိတ်ဆို့ စောင့်စည်းခြင်းသည်-

- ၁။ ပါတိမောက္ခ သံဝရ
- ၂။ သတိ သံဝရ
- ၃။ ဉာဏ သံဝရ
- ၄။ ခန္တီ သံဝရ
- ၅။ ဝီရိယ သံဝရ

၁။ "ပါတိမောက္ခ သံဝရနှင့် ကောင်းစွာပြည့်စုံ၏" ဟူသော ဒေသနာ၌လာသော စောင့်စည်းမှု မျိုးသည် ပါတိမောက္ခ သံဝရ မည်၏။

၂။ "စက္ခုမြေ့ကို စောင့်ရှောက်၏"ဟူသော ဒေသနာ၌လာသော စောင့်စည်းမှုမျိုးသည် သတိ သံဝရမည်၏။

၃။ "ကိလေသာ ရေအယဉ်တို့ကို ပညာဖြင့် ပိတ်ဆို့ရာ၏" ဟူသော ဒေသနာ၌လာသော စောင့် စည်းမှုမျိုး သည် ဉာဏသံဝရမည်၏။

၄။ "အချမ်းအပူကို သည်းခံတတ်၏" စသောနည်းဖြင့် ဟောထားသော စောင့်စည်းမှုမျိုးသည် ခန္တီသံဝရ မည်၏။

၅။ "ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာမဝိတက်ကို လက်မခံ" စသောနည်းဖြင့် ဟောထားသော စောင့်စည်း မှုသည် ဝီရိယသံဝရ မည်၏။ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း၏ စင်ကြယ်မှု အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသည်လည်း ဤဝီရိယသံဝရ၌ အတွင်းဝင်၏။

အထက်ပါ သံဝရငါးပါးကို၎င်း၊ မကောင်းမှုမှ ကြောက်တတ်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ တွေ့ကြုံလာသော ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဝီရတီကို၎င်း၊ ဤအလုံးစုံကို သံဝရသီလဟု သိအပ်၏။

မကျူးလွန်ခြင်းသည် သီလ

သီလဆောက်တည်ထားသောသူ၏ ကိုယ်-နှုတ်တို့၌ဖြစ်သော မလွန်ကျူးခြင်းကို ဆိုသည်။

(ခ) အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် သီလမည်သနည်း?

ကောင်းစွာထားခြင်းဟူသော သီလန-အနက်သဘောကြောင့် သီလမည်၏။ ကိုယ်မှု+နှုတ် မှုတို့ကို ပရမ်းပတာ မဖြစ်စေဘဲ ကောင်းစွာထားခြင်းဟု ဆိုလို၏။

လွန်စွာဆောင်ခြင်းသည်လည်း သီလန-မည်၏။ သမာဓိ,ပညာ ကုသိုလ်တရားတို့၏ အရင်းခံ တည်ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့် လွန်စွာဆောင်ထားခြင်းကို ဆိုလို၏။

အချို့ဆရာများကား ဦးခေါင်း(သီသ)ဟူသော အနက်သည် သီလ၊ အေးမြခြင်း(သီတလ) အနက်သည် သီလ၊ စသည်ဖြင့်လည်း သီလအနက်ကို ဖွင့်ကြသေး၏။

(ဂ) ထိုသီလ၏ လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်ပါနည်း?

လက္ခဏာဟူသည်

ထိုထိုသဘောတရားတို့၏ အခြားသောတရားတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော သာမညသဘောကို၎င်း၊ မိမိနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော ဝိသေသ သဘောကို၎င်း “လက္ခဏာ”ဟု ခေါ်၏။

ဥပမာ- ရုပ်တရားထဲမှ ပထဝီဓာတ်တွင် မမြဲခြင်း လက္ခဏာ အမှတ်အသား၊ ခက်မာမှု လက္ခဏာ အမှတ် အသား နှစ်မျိုးရှိရာ မမြဲခြင်းလက္ခဏာမှာ အခြားသောတရားတို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင် နေသောကြောင့် သာမည လက္ခဏာဟု ခေါ်၏။ ခက်မာမှု လက္ခဏာ အမှတ်အသားမှာကား မိမိနှင့် သာ သက်ဆိုင်သောကြောင့် ကိုယ်ပိုင် ဖြစ်၍ သဘာဝလက္ခဏာဟု ခေါ်၏။

ရသ ဟူသည်

ထိုထိုတရားတို့၏ ထင်ရှားသော အလုပ်ကိစ္စနှင့် ပြည့်စုံလာမှုသမ္ပတ္တိ နှစ်မျိုးကို “ရသ”ဟု ခေါ်သည်။

ဥပမာ- ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားလာလျှင် အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီး၍ ဖြစ်ပွားလာ၏။ ထိုသို့ အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည် ကုသိုလ်၏ အလုပ်ကိစ္စပင်တည်း။ သို့ရကား ကုသိုလ်တရားမှာ အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း အလုပ် ကိစ္စရသ ရှိ၏။ ထိုကုသိုလ်တရား၏ နောက်ဆုံး ပြည့်စုံမှုမှာ လိုအပ်သော ကောင်းကျိုးကို ပေးခြင်း ပင်တည်း။ သို့ရကား ကုသိုလ်တရားမှာ အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော အကျိုးကို ဖြစ်စေမှု(ပြည့်စုံစေမှု)တည်း ဟူသော သမ္ပတ္တိရသ ရှိ၏။

ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဟူသည်-

ထိုထို သဘောတရားတို့ကို လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားသောအခါ ထိုစဉ်းစားဆင်ခြင်သူ၏ ဉာဏ်၌ ထိုတရား၏ သဘောနှင့် စပ်၍သော်လည်း ထင်မြင်လာတတ်သည်။ လုပ်ငန်းကိစ္စနှင့် စပ်၍ လည်း ထင်မြင် လာတတ်သည်။ အကြောင်းနှင့် စပ်၍လည်း ထင်မြင်လာတတ်သည်။ အကျိုးနှင့် စပ်၍ လည်း ထင်မြင် လာတတ်သည်။ ယင်းသို့ ထင်မြင်လာသော အခြင်းအရာကို ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဟု ခေါ်သည်။

ဥပမာ- ကုသိုလ်ဟူသည် အဘယ်သို့သော တရားပါနည်း? ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်သည် ရှိသော် “ဖြူစင်သော သဘောပင်တည်း”ဟု သဘောနှင့်စပ်၍လည်း ထင်တတ်၏။ “ကုသိုလ်ဟူသည် အကု သိုလ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော တရားတည်း”ဟု လုပ်ငန်းကိစ္စနှင့် စပ်၍လည်း ထင်တတ်သည်။ “ကုသိုလ်ဟူသည် မိတ်ကောင်းရှိမှ ဖြစ်နိုင်သော တရားတည်း”ဟု အကြောင်းနှင့် စပ်၍လည်း ထင် တတ်၏။ “ကုသိုလ်ဟူသည် အလိုရှိအပ်သော ကောင်းကျိုးကို ပေးတတ်သော တရားတည်း”ဟု အကျိုးနှင့် စပ်၍လည်း ထင်တတ်၏။

ပဒဋ္ဌာန်ဟူသည်-

ထိုထိုတရားတို့၏ အနီးကပ် အားအကြီးဆုံးသော အကြောင်းတရားကို ပဒဋ္ဌာန်ဟု ခေါ်သည်။

ဥပမာ- ကုသိုလ်ဖြစ်ရန် အကြောင်းများစွာ ရှိသည့်အနက် သင့်တင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း ခြင်း ယောနိသောမနသိကာရသည် အနီးကပ် အားအကြီးဆုံးသော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း ယောနိသောမနသိကာရကိုပင် ကုသိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ဟု ကျမ်းဂန်၌ ဖွင့်ပြ၏။ (မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပ-တွဲမှ)

သီလ၏ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ

သီလသည် များစွာကွဲပြားသော်လည်း သီလန(ကောင်းစွာထားခြင်း, လွန်စွာဆောင်ခြင်း) သည် သီလ၏ မှတ်အပ်သောလက္ခဏာ ဖြစ်၏။ ဥပမာအားဖြင့် အဆင်းများစွာ ရှိသော်လည်း မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သည် ထိုအဆင်းရုပ်၏ မှတ်အပ်သော သဘောလက္ခဏာ ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

သီလ၏ ရသ

သီလမဲ့သူ၏အဖြစ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းအလုပ် ကိစ္စရသ၊ အပြစ်ကင်းသော ဂုဏ်ကိုပြည့်စုံစေခြင်း ဟူသော သမ္ပတ္တိရသ ရှိ၏။

သီလ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်နှင့် ပဒဋ္ဌာန်

ကံသုံးပါးတို့၌ စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်သည် သီလ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်မည်၏။ စင်ကြယ်သောသူ၏ အဖြစ်သည် ရှုဆင်ခြင်သောသူ၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏။

မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း ကြောက်ခြင်း (ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ)သည် ထိုသီလ၏ နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ မှန်၏။ ရှက်ကြောက်မှု ရှိမှသာလျှင် သီလသည် ဆောက်တည်သောအားဖြင့် ဖြစ်လည်း ဖြစ်၏။ မလွန်ကျူးသောအားဖြင့် တည်လည်း တည်၏။

(ဃ) သီလ၏ အကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း?

• စိတ်နှလုံးရွှင်လန်းခြင်း အစရှိသော များစွာသော အကျိုးကျေးဇူး ရှိ၏ ဟု ကိမတ္ထိယသုတ်၌ အာနန္ဒာကို ဟောတော်မူ၏။

• ၎င်းပြင်လည်း- ပါဠိလိဂ္ဂသား ဥပါသကာတို့အားလည်း သီလပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုးငါးပါးကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောတော်မူခဲ့၏။

လောက၌ သီလနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် မမေ့မလျော့ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် များစွာ သော စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း ရ၏။ ကောင်းသတင်းကျောစေ၏။ ပရိသတ်အလယ်သို့ ချဉ်းကပ်သည် ရှိသော ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲတင်း၏။ တွေဝေခြင်းကင်းလျက် သေရ၏။ နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရ၏။

(ဆောင်) စည်းစိမ်ရလျှင်း၊ သတင်းကောင်းပြန့်၊ မရွံ့ ပရိသာ၊ သေခါ မတွေ၊ သေရွာ နတ်လား၊ ကျိုးငါးပါး၊ မှတ်သား သီလဝန္တ။ (ဗုဒ္ဓဝင် ပဉ္စမတွဲ၊ နာ ၂၇၇။)

• ထို့ပြင် သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခံရမှု၊ မေတ္တာပို့ ခံရမှု၊ အလေးထားခံရမှု၊ အချီး မွမ်းခံရမှု... များကိုလည်း ရရှိနိုင်၏။

• ဘုရားသာသနာတော်၌ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် သီလကို ကြဉ်ဖယ်ထား၍ သီလမှတစ်ပါး သော ထောက်တည်မည်သည် မရှိချေ။ ထိုသီလ၏ အကျိုးအာနိသင် အပိုင်းအခြားကို အဘယ်သူ သည် ကုန်စင်အောင် ပြောပြနိုင်ပါအံ့နည်း။

လောက၌ သတ္တဝါတို့၏ ကိလေသာအညစ်အကြေးကို သီလတည်းဟူသော ရေစင်သည် သုတ်သင် စင်ကြယ်စေနိုင်၏။ ထိုကိလေသာအညစ်အကြေးကို ဂင်္ဂါ၊ ယမုန်နာ၊ အစိရဝတီ၊ သရဘူ၊ မဟီ ဟူသော မြစ်ကြီး ငါးသွယ်တို့၏ ရေဖြင့် စင်ကြယ်စေရန် မစွမ်းနိုင်။

လောက၌ သတ္တဝါတို့ကို ပူလောင်စေတတ်သည့် ရာဂမီး စသည်ကို ကြည်လင်အေးမြသော ဤသီလ သည်သာ ငြိမ်းအေးစေနိုင်၏။ ထိုရာဂစသော ပူလောင်မှုကို မိုးရေသည်၎င်း၊ လေအေးသည် ၎င်း၊ စန္ဒကူးသည်၎င်း၊ ကျောက်သံ ပတ္တမြားသည်၎င်း၊ လရောင်သည်၎င်း မငြိမ်းစေနိုင်ကုန်။

သီလ၏အနံ့သည် လေအောက်၌၎င်း၊ လေညာ၌၎င်း အညီအမျှ ပြန့်နှံ့ကြိုင်လှိုင်၏။ သီလရနံ့ နှင့် တူသော မွှေးပြန့်ကြိုင်သော အနံ့သည် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

နတ်ပြည်သို့တက်ရန် သီလနှင့်တူသော အခြားတပါးသော စောင်းတန်းလှေကားမည်သည် မရှိ။ ထို့ပြင် နိဗ္ဗာန်မြို့တော်သို့ဝင်ရန်လည်း သီလနှင့်တူသော အခြားတပါးသော တံခါးပေါက်မည်သည် အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း။

သီလတည်းဟူသော အဆင်တန်ဆာဖြင့် ဆင်မြန်းကုန်သော ရဟန်းတော်တို့သည် တင့်တယ် ကုန်သကဲ့သို့၊ ပုလဲ ပတ္တမြား အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်မြန်းအပ်ကုန်သော ပြည့်ရှင်မင်းတို့သည် ထို အတူ မတင့်တယ်ကြကုန်။

သီလသည် သီလနှင့်ပြည့်စုံသော သူတို့အား မိမိကိုယ်ကို စွပ်စွဲခြင်းဟူသော အတ္တာနုဝါဒဘေး အစရှိသော ဘေးအပေါင်းတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးစေတတ်၊ ကင်းလွတ်စေတတ်၏။ ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောခြင်းနှင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့ကိုလည်း အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်စေတတ်၏။

ဤကား သီလ၏ အကျိုးအာနိသင်ကို အရိပ်အမြွက်မျှ ပြဆိုသော စကားတည်း။

(င) သီလသည် အဘယ်မျှ အပြားရှိပါသနည်း?

သီလပွဘေဒကထာ = သီလ အမျိုးကွဲများ ပြဆိုချက်

၂-ပါးတွဲ

- ၁။ စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလ။
- ၂။ အာဘိသမာစာရိက သီလ၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလ။
- ၃။ ဝိရတီသီလ၊ အဝိရတီ သီလ။
- ၄။ ကာလပရိယုန္တ သီလ၊ အာပါဏကောဠိက သီလ။
- ၅။ သပရိယုန္တသီလ၊ အပရိယုန္တသီလ။
- ၆။ လောကီသီလ၊ လောကုတ္တရာသီလ။

၃-ပါးတွဲ

- ၁။ ဟိနသီလ၊ မဇ္ဈိမသီလ၊ ပဏီတသီလ။
- ၂။ အတ္တာဓိပတေယျသီလ၊ လောကာဓိပတေယျသီလ၊ ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ။
- ၃။ ပရာမဋ္ဌသီလ၊ အပရာမဋ္ဌသီလ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသီလ။
- ၄။ ဝိသုဒ္ဓိသီလ၊ အဝိသုဒ္ဓိသီလ၊ ဝေမတိကသီလ။
- ၅။ သေက္ခသီလ၊ အသေက္ခသီလ၊ နေဝသေက္ခာ-နာသေက္ခသီလ။

၄-ပါးတွဲ

- ၁။ ဟာနဘာဂိယသီလ၊ ဌိတိဘာဂိယသီလ၊ ဝိဝေကာဘာဂိယသီလ၊ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသီလ။
- ၂။ ဘိက္ခုသီလ၊ ဘိက္ခုနီသီလ၊ အနုပသမ္ပန္နသီလ၊ ဂဟဋ္ဌသီလ။
- ၃။ ပကတိသီလ၊ အာစာရသီလ၊ ဓမ္မတာသီလ၊ ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ။
- ၄။ ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပစ္စယသန္နိသိတသီလ။

၅-ပါးတွဲ

- ၁။ ပရိယန္တု-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ အပရိယန္တု-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပရိပုဏ္ဏ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ အပရာမဋ္ဌ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ။
- ၂။ ပဟာနသီလ၊ ဝေရမဏိသီလ၊ စေတနာသီလ၊ သံဝရသီလ၊ အဝီတိက္ကမသီလ။

အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

၂-ပါးတွဲ သီလများ

စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလ

“ဤကျင့်ဝတ်ကို ပြုရမည်”ဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်ထားသော သိက္ခာပုဒ်(သီလ)ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် စာရိတ္တသီလ မည်၏။ စာရိတ္တသီလနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆရာကျင့်ဝတ် သီလတို့၌ အပြည့်အစုံ ကျင့်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထိုစာရိတ္တသီလ၌ ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသို့ မပြတ် ကျင့်ရာဖြစ်သောသောကြောင့် “စာရိတ္တ” မည်၏။

“ဤဒုစ္စရိုက်ကို မပြုအပ်”ဟူ မြတ်စွာဘုရား တားမြစ်ထားသော အမှုကို မပြုခြင်းသည် ဝါရိတ္တ သီလမည်၏။

ကျင့်ဝတ်ဖြည့်မှ သီလစင်

တားမြစ်ထားအပ်သော ဝါရိတ္တသီလကို ကျင့်ရုံမျှဖြင့် သီလသည် လုံးဝ မပြည့်စုံသေး။ စာရိတ္တသီလကိုပါ ဖြည့်ကျင့်မှ လုံးဝ ပြည့်စုံ၏။ ထို့ကြောင့် အပြည့်အစုံကျင့်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စာရိတ္တသီလကို မပြတ်ဖြည့်ရမည်။

သဒ္ဓါနှင့် ဝီရိယ

စာရိတ္တသီလကို ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါနှင့် မပျင်းမရိ ကျင့်လိုသော ဝီရိယ ၂-ပါး ရှိပါမှ ပြီးစီး ပြည့်စုံစေနိုင်၏။ ဝါရိတ္တသီလကို မကျင့်လျှင် အပြစ်ဖြစ်မည်၊ ကျင့်လျှင် အကျိုးရှိမည်ဟု ယုံကြည်သော သဒ္ဓါ အားကောင်းပါမှ ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်၏။

အဘိသမာစာရိက သီလ၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလ

မြတ်သောအကျင့်ကို အဘိသမာစာရ ဟုခေါ်၏။ အဘိသမာစာရမည်သော မြတ်သောအကျင့် (မဂ်-ဖိုလ်သီလ)ကို ရည်ရွယ်၍ ပညတ်ထားသော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလသည် အဘိသမာစာရိက မည်၏။ ၎င်းသည် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလမှ တပါးသော သီလ၏ အမည်ပေတည်း။

အရိယာမဂ်ဟူသော မြတ်သောအကျင့်၏ ရှေးအဖို့၌ ပြီးစေအပ်သော သီလဖြစ်သောကြောင့် အာဒိဗြဟ္မစရိယက မည်၏။ ၎င်းမှာ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ၏ အမည်ဖြစ်သည်။

တနည်းကား-

ပါရာဇိက (၄)ပါးမှ ကြွင်းသော သေးငယ်သော ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒက သိက္ခာပုဒ်တို့သည် အာဘိသမာ-စာရိကသီလ မည်၏။ မဂ်ဟူသော မြတ်သောအကျင့်၏ အစပိုင်းဖြစ်ကုန်သော ၄-ပါးသော ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်တို့သည် အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလမည်၏။

တနည်းကား-

ခန္ဓကဝဂ်၌ ပါဝင်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည် အာဘိသမာစာရိက သီလမည်၏။ ဥဘတော-ဝိဘင်း၌ ပါဝင်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလမည်၏။
(ဘိက္ခုဝိဘင်း ၂၂၇-ပါး၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်း ၃၁၁-ပါး)

ထို့ကြောင့် -

“ရဟန်းတို့- တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် အာဘိသမာစာရိက ကျင့်ဝတ်သီလကို မဖြည့်ကျင့်မှု၍ အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလကို ဖြည့်ကျင့်စေလိမ့်မည်ဟု ဤသို့သောအကြောင်းသည် မရှိ ချေ” ဟု (အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ပဉ္စကနိပါတ်၊ ပထမ အဂါရဝသုတ်၌) ဟောတော်မူ၏။

ဝိရတီသီလ၊ အဝိရတီသီလ

သတ္တဝါကို သတ်ခြင်းစသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းမျှသည် ဝိရတီသီလ မည်၏။ ထိုမှကြွင်းသော စေတနာ အစရှိသော သီလသည် အဝိရတီ(ရှောင်ကြဉ်မှု ဝိရတီမဟုတ်သော) သီလမည်၏။

နိဿိတသီလ၊ အနိဿိတသီလ

နိဿိတ=မှီရာဟူသည် တဏှာဟူသော မှီရာ၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။

“ငါသည် ဤသီလဖြင့် ထင်ရှားသောနတ်သော်၎င်း၊ မထင်ရှားသောနတ်သော်၎င်း ဖြစ်လိမ့် မည်”ဟု ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော ဘဝကို တောင့်တ၍ ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် တဏှာကို မှီသော တဏှာနိဿိတသီလ မည်၏။

“သမာဓိ၊ပညာတို့ကို မပွားစေဘဲ သီလသက်သက်မျှဖြင့်သာလျှင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်သည်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရနိုင်သည်”ဟု ဤသို့ မှားယွင်းသော အယူဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် ဒိဋ္ဌိနိဿိတ သီလမည်၏။ လောကုတ္တရာသီလသည်၎င်း၊ ထိုလောကုတ္တရာ သီလ၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်သော လောကီ သီလသည်၎င်း မမှီသော အနိဿိတ သီလမည်၏။

ကာလပရိယန္တသီလ၊ အာပါဏကောဋိကသီလ

ကာလပိုင်းခြား၍ ဆောက်တည်အပ်သော သီလသည် ကာလပရိယန္တ သီလမည်၏။ အသက် ထက်ဆုံးဆောက်တည်အပ်သော သီလသည် အာပါဏကောဋိက သီလမည်၏။

ကာလ အပိုင်းအခြားဟူသည်-

အလှူဒါနကို ပေးလှူကုန်စဉ် ကျွေးမွေးဆုံးသည့်တိုင်အောင် ပိုင်းခြား၍ သီလကို ဆောက်တည် ကုန်၏။ ကျောင်းတိုက်၌ ရောက်နေသူတို့သည် ကျောင်းတိုက်လျှင် အပိုင်းအခြားရှိသော သီလကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ ၁-၂-၃-ရက်ဖြစ်စေ ပိုင်းခြား၍ သီလကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ကာလအပိုင်းအခြား ပေတည်း။ (ပဋိသံ-ဋ္ဌ-၁၊၁၁၈။)

သပရိယန္တသီလ၊ အပရိယန္တသီလ

လာဘ်၊ အခြံအရံ၊ ဆွေမျိုး၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ အသက်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပျက်စီးခြင်းဟူသော အဆုံးအပိုင်း အခြားရှိသော သီလသည် သပရိယန္တသီလ မည်၏။ ထိုသို့ မရှိလျှင် အပရိယန္တသီလ မည်၏။

လောကီသီလ၊ လောကုတ္တရာသီလ

အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော သီလသည် လောကီသီလမည်၏။ အာသဝေါတရား တို့၏ အာရုံမဟုတ်သော သီလသည် လောကုတ္တရာသီလမည်၏။

ထိုတွင် လောကီသီလသည် ဘဝအထူးကိုလည်း ဖြစ်စေ၏။ ဘဝမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း အဆောက်အဦ လည်း ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပုံမှာ- ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်သည် ကိုယ်နှုတ်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းငှာဖြစ်၏။ ထိုစောင့်စည်းခြင်းသည် စိတ်ရွှင်လန်းခြင်းငှာဖြစ်၏။ ထို-သည် နှစ်သိမ့်ခြင်း ပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှာဖြစ်၏။ ထို-သည် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းအေးခြင်း ပဿဒ္ဓိအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် ချမ်းသာခြင်း သုခအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။

ထို-သည် မှန်စွာသိခြင်း ယထာဘူတဉာဏ် အကျိုးငှာဖြစ်၏။ ထို-သည် ငြီးငွေ့ခြင်း နိဗ္ဗိဒါအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် ဝိရာဂခေါ် တက်မက်ခြင်းကင်းသော မဂ်ဉာဏ်အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် ဝိမုတ္တိခေါ် လွတ် မြောက်ခြင်း အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးငှာဖြစ်၏။ ထို-သည် လွတ်မြောက်သည်ကို ပြန်လှည့်၍ ဆင်ခြင် သော ဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင် အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို-သည် အစွဲအလမ်းကင်း၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံခြင်း အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ အစွဲအလမ်းကင်းလျက် စိတ်၏လွတ်မြောက်ခြင်း ဝိမောက္ခသည် ရှိ၏။ ဝိနည်းကို ပြောဆိုခြင်းသည် - ဝိနည်းကို ဆွေးနွေးစိစစ်ခြင်းသည် - ဝိနည်းကို စောင့်စည်းခြင်း စသော အကြောင်းအဆက်ဆက်သည် - ဝိနည်းကို ကြားနာခြင်းသည် - ဤလွတ်မြောက်ခြင်း အကျိုး ရှိ၏။ (ဝိ-၅-၂၈၈။)

လောကုတ္တရာသီလသည် ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို ဆောင်တတ်၏။ ပြန်လှည့်၍ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခကာဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာဘုံ အာရုံလည်း ဖြစ်၏။

၃-ပါးတွဲ သီလများ

ဟိနသီလ၊ မဇ္ဈိမသီလ၊ ပဏီတသီလ

ယုတ်ညံ့သော ဆန္ဒ၊စိတ္တ၊ဝီရိယ၊ဝိမံသတို့ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် ယုတ်ညံ့သော ဟိနသီလ မည်၏။ အလတ်စားတို့ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောသီလသည် မဇ္ဈိမသီလ မည်၏။ အမြတ်စား တို့ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် ပဏီတသီလ မည်၏။

တနည်း-

အခြံအရံ ကျော်စောမှုကို အလိုရှိသဖြင့် ဆောက်တည်အပ်သောသီလသည် ဟိနသီလမည်၏။ ကောင်းမှု၏အကျိုးကို အလိုရှိသဖြင့် ဆောက်တည်လျှင် မဇ္ဈိမသီလ။ “ဤသီလ စောင့်သုံးခြင်းကို ပြုသင့်၏”ဟု စင်ကြယ်ခြင်းကို ခို၍ ဆောက်တည်လျှင် ပဏီတသီလ။

တနည်း- “ငါသည် သီလရှိ၏။ အကျင့်ကောင်း၏။ အခြားရဟန်းတို့သည်ကား သီလမရှိကုန်။ ယုတ်မာ သော အကျင့်ရှိကုန်၏။” ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ပြီး သူတပါးကို ရှုတ်ချခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ညစ် ညူးသော သီလသည် ဟိန။ ထိုသို့ မညစ်ညူးသော သီလသည် မဇ္ဈိမ။ လောကုတ္တရာသီလသည် ပဏီတ။

တနည်း-

တဏှာ၏အစွမ်းဖြင့် ဘဝချမ်းသာ(ဘဝသမ္ပတ္တိ) စည်းစိမ်ချမ်းသာ(ဘောဂသမ္ပတ္တိ) အလို့ငှာ ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် ဟိန။ မိမိ၏ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း အကျိုးငှာ ဖြစ်စေအပ်သော သီလသည် မဇ္ဈိမ။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ လွတ်မြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်စေအပ်သော ဘုရား အလောင်းတော်တို့၏ ပါရမီသီလသည် ပဏီတ။

အတ္တာဓိပတေယျသီလ၊ လောကာဓိပတေယျသီလ၊ ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ

မိမိနှင့်မလျော်သော မကောင်းမှုကို ပယ်လိုသဖြင့် မိမိကိုယ်ကို လေးစားသောအားဖြင့် ဆောက်တည် အပ်သော သီလသည် အတ္တာဓိပတေယျသီလ။ လူအများ၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ် လို၍ လောကကို လေးစားသောအားဖြင့် ဆောက်တည်အပ်သော သီလသည် လောကာဓိပတေယျ သီလ။ တရား၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပူဇော်လို၍ တရားကိုလေးစားသောအားဖြင့် ဆောက်တည် အပ်သောသီလသည် ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ မည်၏။

ပရာမဋ္ဌသီလ၊ အပရာမဋ္ဌသီလ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသီလ

တဏှာ၊ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် ပရာမဋ္ဌသီလ။ ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်၏အကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်သော သီလသည်၎င်း၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည်၎င်း အပရာမဋ္ဌသီလ။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည် တဖန်ငြိမ်းစေ သော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသီလ မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓသီလ၊ အဝိသုဒ္ဓသီလ၊ ဝေမတိကသီလ

အာပတ်မသင့်စေမှု၍ ဖြည့်ကျင့်အပ်သောသီလသည်၎င်း၊ အာပတ်သင့်လျှင်မူလည်း အာပတ် ဖြေခြင်းဖြင့် ကုစားအပ်ပြီးသော သီလသည်၎င်း ဝိသုဒ္ဓ(စင်ကြယ်သော)သီလမည်၏။ အာပတ်သင့် သော ရဟန်း၏ မကုစားရသေးသော သီလသည် အဝိသုဒ္ဓ(မစင်ကြယ်သော)သီလ မည်၏။ လွန်ကျူးမိသော ဝတ္ထု၌သော်၎င်း၊ အာပတ်၌သော်၎င်း၊ လွန်ကျူးမှု၌သော်၎င်း ယုံမှားရှိသောရဟန်း၏ သီလသည် ဝေမတိက(ယုံမှားရှိသော) သီလမည်၏။

ထိုတွင် ယောဂီရဟန်းသည် မစင်ကြယ်သောသီလကို စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင်အပ်၏။ အပ်-မအပ် ယုံမှားဖြစ်လတ်သော် ဝတ္ထု၌ လွန်ကျူးခြင်းကို မပြုမှု၍ ယုံမှားသံသယကို ပယ်ဖျောက်အပ် ၏။ ဤသို့ပြုလျှင် ထိုရဟန်းသည် ဈာန်စသည်ကိုရရန် ချမ်းသာသောအကျင့် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

သေက္ခသီလ၊ အသေက္ခသီလ၊ နေဝသေက္ခာ-နာသေက္ခသီလ

မဂ်လေးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောသီလသည် သေက္ခ(ကျင့်ဆဲ)သီလ မည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောသီလသည် အသေက္ခ(ကျင့်ပြီး)သီလ မည်၏။ ကြွင်းသော လောကီသီလ သည် နေဝသေက္ခာ-နာသေက္ခ သီလမည်၏။

၄-ပါးတွဲ သီလများ

ဟာနဘာဂိယသီလ၊ ဌိတဘာဂိယသီလ၊ ဝိသေသဘာဂိယသီလ၊ နိဗ္ဗေဘာဂိယသီလ

အကြင်ရဟန်းသည် သီလမရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲ၏။ သီလရှိသူကို မမှီဝဲ။ ပညာမရှိ၍ အာပတ်သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုကိုလွန်ကျူးခြင်း၌ အပြစ်ကိုမမြင်။ ကာမဝိတက်စသော မှားယွင်းစွာ ကြံစည်မှုများပြီး၊ စက္ခုမြေ့ စသည်တို့ကိုလည်း မထိန်းသိမ်း။ ဤသို့သောရဟန်း၏ သီလသည် ယုတ် လျော့ခြင်းအဖို့ရှိသော ဟာနဘာဂိယ သီလမည်၏။

အကြင်ရဟန်းသည်ကား သီလနှင့်ပြည့်စုံကာမျှဖြင့် ဝမ်းမြောက်အားရလျက် ရှိ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားအားထုတ်ခြင်း၌ကား လိုလားသောစိတ် မရှိပေ။ ဤကဲ့သို့သောရဟန်း၏ သီလသည် ရပ်တန့် နေခြင်း အဖို့ရှိသော ဌိတဘာဂိယသီလ မည်၏။

အကြင်ရဟန်းသည်ကား စင်ကြယ်သောသီလရှိသည်ဖြစ်၍ ဈာန်သမာဓိအကျိုးငှာ အားထုတ်၏။
ဤသို့သောရဟန်း၏ သီလသည် ထူးခြားသောအဖို့ရှိသော ဝိသေသဘာဂိယသီလ မည်၏။

အကြင်ရဟန်းသည်ကား သီလမျှဖြင့် မရောင့်ရဲမှု၍ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို မပြတ်အားထုတ်၏။
ဤသို့သောရဟန်း၏ သီလသည် ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲခြင်း အဖို့ရှိသော နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသီလ မည်၏။

ဘိက္ခုသီလ၊ ဘိက္ခုနီသီလ၊ အနုပသမ္ပန္နသီလ၊ ဂဟဋ္ဌသီလ

ရဟန်းတို့အတွက် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၎င်း၊ ရဟန်းမများအတွက် ပညတ်ထား သော သိက္ခာပုဒ်ထဲမှ ရဟန်းတော်တို့လည်း စောင့်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်များသည်၎င်း ဘိက္ခုသီလ မည်၏။

ရဟန်းမများအတွက် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၎င်း၊ ရဟန်းများအတွက် ပညတ် ထားအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ထဲမှ ရဟန်းမများလည်း စောင့်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်များသည်၎င်း ဘိက္ခုနီ သီလမည်၏။

သာမဏေနှင့် သာမဏေမတို့ စောင့်အပ်သော ၁၀-သီလတို့သည် အနုပသမ္ပန္နသီလ မည်၏။ ဒကာ-ဒကာမတို့ အမြဲစောင့်အပ်သော ၅-ပါးသီလသည်၎င်း၊ စွမ်းနိုင်ပါမူ ၈-ပါး၊ ၁၀-ပါးသော ဥပုသ်သီလသည်၎င်း အိမ်နေသူ လူတို့စောင့်အပ်သော ဂဟဋ္ဌသီလ မည်၏။

ပကတိသီလ၊ အာစာရသီလ၊ ဓမ္မတာသီလ၊ ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ

မြောက်ကျွန်းသားတို့၏ ငါးပါးသီလမြဲခြင်းသည် ပင်ကိုရင်းသဘောဖြစ်သော ပကတိသီလ မည်၏။

လူမျိုးစုတို့၏၎င်း၊ အရပ်ဒေသတို့၏၎င်း၊ သာသနာပြင်ပ ပါသဏ္ဍာအယူဝါဒ ရှိသူတို့၏၎င်း မိမိ တို့၏ အသီးအသီးသော စည်းကမ်းကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်သည် အာစာရသီလ မည်၏။

ဘုရားလောင်းမယ်တော်သည် အလောင်းတော် ဝမ်းတိုက်သို့ ရောက်သည်မှစ၍ ယောက်ျား တို့၌ တပ်မက်သောစိတ် မဖြစ်ခြင်းသည် ဓမ္မတာသီလ မည်၏။

အရှင်မဟာကဿပ စသော စင်ကြယ်သောသတ္တဝါတို့၏ သီလသည်၎င်း၊ သီလဝမ်း စသော ထိုထိုဘဝတို့၌ ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ သီလသည်၎င်း ရှေးအကြောင်းရှိသော ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ မည်၏။

(၁) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊ (၂) ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊ (၃) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊

(၄) ပစ္စယသန္တိသိတသီလ

(၁) ဣဓ ဘိက္ခု ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝရတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အကုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝိ သမာဒါယ သိက္ခတိ။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ သင့်လျော် သောအကျင့် ကျက်စားရာတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ အကုမုတ္တု သေးငယ်သော အပြစ်တို့၌ သော်လည်း ကြောက်ဖွယ် သေးကြီးဟု ရှုမြင်လျက် သိက္ခာပုဒ်တို့၌ အကြွင်းမဲ့ သိမ်းယူ၍ ကျင့်၏။

ဤ၌ ဟောအပ်သောသီလသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ မည်၏။

(၂) သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟောတိ နာနဗျဉ္ဇဂ္ဂါဟိ၊ ယတွာဓိကရဏံ စက္ခုန္ဓိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလဓမ္မာ အန္ဓာသဝေယျံ၊ တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ရက္ခတိ စက္ခုန္ဓိယံ၊ စက္ခုန္ဓိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။

ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ၌တည်သော ထိုရဟန်းသည် မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်လျှင် မိန်းမ၊ ယောက်ျား စသော ကိလေသာဖြစ်ကြောင်း အပေါင်းပုံသဏ္ဍန်ဟူသော နိမိတ်ကိုလည်း မှတ်ယူလေ့မရှိ။ အဖန်ဖန်ဆင်ခြင်လျှင် ကိလေသာတို့ အဆင့်ဆင့်ကြီးထွားစေတတ်သော လက်၊ ခြေ၊ ပြုံးရယ်ဟန် စသော အသေးစိတ် အင်္ဂါအခြင်းအရာ ဟူသော အနုဗျဉ်းကိုလည်း မှတ်ယူလေ့မရှိ။ မျက်စိကို မစောင့် စည်းပဲ နေခဲ့သော် ထိုမစောင့်စည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မစောင့်စည်းပဲ လွှတ်ထားသော မျက်စိဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဘိဇ္ဈာန်နှင့် ဒေါမနဿဟူသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် အစဉ်လိုက်လာ ကုန်၏။

ဤ၌ ဟောအပ်သောသီလသည် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ မည်၏။

(၃) အသက်မွေးမှုကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်ထားသော သိက္ခာပုဒ် (၆)ပါးကို လွန်ကျူးမှု မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ သူတပါး အထင်ကြီးအောင် အံ့ဖွယ်ဟန်ဆောင်ခြင်း (ကုဟန)၊ ပစ္စည်းလူရေး လမ်းကြောင်းပေး၍ ပြောဆိုခြင်း(လပန)၊ လူလိုစိတ်ပေါ်အောင် အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်း(နေမိတ္တာကတာ)၊ မလူပဲ မနေသာအောင် ဖိနှိပ်ကြိတ်ချေ၍ ပြောဆိုခြင်း(နိပေသိကတာ)၊ ရပြီးသော လာဘ်ဖြင့် များ၍ အခြားလာဘ်ကို ရှားမိုးခြင်း(လာဘေန လာဘံ နိဇီဝိသနတာ)၊ ဤသို့စသော ယုတ်မာသောအကျင့် တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်၏။

(၄) ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ဟူသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ပစ္စယသန္တိသီတ သီလမည်၏။

*****

(၁) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ဖွင့်ဆိုချက်

ဘိက္ခု=ရဟန်းဟူသည်

သံသရာ၌ တွေ့ကြုံရမည့် ကြောက်ဖွယ်ဘေးကို မျှော်တွေးဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ (အဖိုး၊ အတွေ့၊ အဆင်းအားဖြင့်) ပျက်စီးသော အဝတ်သင်္ကန်းကို ဆောင်တတ်သောသူ စသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း ဘိက္ခုဟု ခေါ်၏။

ပါတိမောက္ခဟူသည်- သံဝရဟူသည်- ပါတိမောက္ခသံဝရဟူသည်- သီလသိက္ခာပုဒ် စောင့်ရှောက်သူကို ထိုသီလက အပါယ်ဆင်းရဲ စသည်တို့မှ လွတ်မြောက်စေ တတ်သောကြောင့် ပါတိမောက္ခဟု ခေါ်၏။ သံဝရဟူသည်ကား ပိတ်ဆိုခြင်းတည်း။ ထိုပါတိမောက် သီလသည်ပင်လျှင် အပိတ်အဆို သံဝရပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက္ခသံဝရ မည်၏။

အာစာရဂေါစရ သမ္ပန္နော၌ - အကျင့်အာစာရ၊ ကျက်စားရာဂေါစရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူရာ၌=

အကျင့်အာစာရသည် သင့်သောအကျင့် အာစာရနှင့်၊ မသင့်သောအကျင့် အနာစာရဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ကိုယ်နှုတ်တို့၌ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အကျင့်ဆိုးကို၎င်း၊ သီလပျက် ကြောင်း အကျင့်အလုံးစုံကို၎င်း မသင့်သောအကျင့် အနာစာရဟု ဆိုအပ်၏။
အချို့သောရဟန်းသည် သစ်သီးပေးခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်း၊ ဝါးပေးခြင်း၊ ကသယ်(ဆပ်ပြာ)မှုန့် ပေးခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချပြောဆိုခြင်း၊ အမှန်နည်းပြီး အမှားများသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကလေးထိန်းပေးခြင်း၊

လူတို့၏စကားကို ပို့ဆောင်ကာ တမန်လုပ်ခြင်း၊ မှားယွင်းသော အမှုဖြင့် အသက်မွေးခြင်း။ ဤအမှုအားလုံးသည် မသင့်သော အကျင့်အနာစာရမည်၏။

ဤမှ ပြောင်းပြန်သည်ကား သင့်သော အကျင့်အာစာရဖြစ်၏။

ကျက်စားရာ ဂေါစရ

ကျက်စားရာ ဂေါစရ၌လည်း ဆွမ်းစသည်တို့အတွက် ချဉ်းကပ်ရန် သင့်လျော်သော ကျက်စား ရာ ဂေါစရနှင့်၊ မသင့်လျော်သော ကျက်စားရာ အဂေါစရ ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။

မသင့်သောကျက်စားရာဟူသည်= အချို့သောရဟန်းသည် ပြည့်တန်ဆာမ၊ မုဆိုးမ၊ အပျိုကြီး၊ ပဏ္ဍုက်၊ ဘိက္ခုနီမ၊ အရက်ဆိုင်တို့၌ (ရင်းရင်းနှီးနှီး) ကျက်စားရာ ရှိ၏။ မင်းတို့နှင့်၎င်း၊ အမတ်တို့နှင့် ၎င်း၊ တိတ္ထိတို့နှင့်၎င်း၊ တိတ္ထိတို့၏ တပည့်ဒကာတို့နှင့်၎င်း သိက္ခာ ၃-ပါးအား မလျော်သော ရောနှော ဆက်ဆံခြင်း ရှိ၏။

တနည်းအားဖြင့် သဒ္ဓါတရား မရှိသောအိမ်၊ ရတနာသုံးပါးကို မကြည်ညိုသောအိမ်၊ စတုဒိသာ ရေကန် သဖွယ် ရဟန်းတို့ ချဉ်းကပ်နေကြ မဟုတ်သောအိမ်၊ ရဟန်းတို့ကို ဆဲရေးတတ်သော-၊ အကျိုး မဲ့ကို အလိုရှိသော-၊ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်းကို အလိုရှိသော- အိမ်တို့သို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းသည် မသင့်သော ကျက်စားရာ အဂေါစရ မည်၏။

ထိုမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ကျက်စားရာသည် သင့်လျော်သော ဂေါစရမည်၏။

တနည်း ပါတိမောက္ခ သီလနိဒ္ဒေသ၌လာသော အကျင့်အာစာရနှင့် ကျက်စားရာ ဂေါစရ

မသင့်သောအကျင့် အနာစာရသည် ကိုယ်၌ဖြစ်သောအကျင့်၊ နှုတ်၌ဖြစ်သောအကျင့်ဟု ၂-မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် ကိုယ်၌ဖြစ်သော မလျော်သောအကျင့်ဟူသည်-

အချို့သောရဟန်းသည် သံဃအစည်းအဝေးသို့ရောက်လျှင် ထေရ်ကြီးဝါကြီးများကို မရှိမသေတိုးဝှေ့လျက် ရပ်၏။ ထိုင်၏။ ရှေ့၌လည်း ရပ်-ထိုင်၏။ ဦးခေါင်းခြုံလျက် ထိုင်နေ၏။ ရပ်လျက်လည်း ပြောဆို၏။ လက်ရုံးတန်း လျက်လည်း ပြောဆို၏။ ဘိနပ်မစီးသော မထေရ်ကြီးတို့အနားတွင် ဘိနပ်စီးလျက်သွား၏။ မထေရ်ကြီးများ နိမ့်သောနေရာသွားနေစဉ် မြင့်သောနေရာ၌ သွား၏။ ရဟန်းငယ်တို့ကို နေရာဖြင့် တားမြစ်၏။ ရေဆိပ်၌လည်း ထေရ်ကြီးတို့ကို တိုးဝှေ့၍ ဆင်း၏။ ရှေ့မှ ဆင်း၏။ ထေရ်ကြီး များကို တိုးဝှေ့လျက် ရေချိုး၏။ တိုးဝှေ့လျက် တက်၏။ ရွာသို့ဝင်လတ်သော် ထေရ်ကြီးများကို တိုးဝှေ့ လျက် ဝင်၏။ ကျော်တက်၏။ ရှေ့မှ သွား၏။ အိမ်သို့ရောက်လျှင် အမျိုးသမီးများနေသော အခန်းသို့ အဆော့တလျှင် ဝင်၏။ ဤသို့သော အပြုအမူများသည် ကိုယ်၌ဖြစ်သော မလျော်သောအကျင့် အနာစာရမည်၏။

နှုတ်၌ဖြစ်သော မလျော်သောအကျင့်ဟူသည်-

အချို့သော ရဟန်းသည် သံဃအစည်းအဝေးသို့ ရောက်လတ်သော် မထေရ်ကြီးတို့ကို မပန် ကြားပဲ တရားဟော၏။ ပြဿနာကို ဖြေ၏။ ပါတိမောတ်ကို ပြ၏။ လက်ရုံးတန်းလျက် ပြောဆို၏။ ရွာတွင်းသို့ဝင်လတ်သော အမျိုးသမီးများကို "ဟဲ့... ဒကာမ၊ ဘာစားစရာ ရှိသလဲ? ဘာတွေ စားရမှာ လဲ? ဘာတွေ ကျွေးမှာလဲ? စားစရာ ယူခဲ့ကြ။ ငါတို့ကို ဘာလှူမှာလဲ?" ဤသို့ စသဖြင့် ပြောဆို၏။ ဤသို့သော ပြောဆိုခြင်းသည် နှုတ်၌ဖြစ်သော မသင့်လျော်သော အနာစာရမည်၏။

ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်သည် သင့်လျော်သော အာစာရမည်၏။

အဋ္ဌကထာ၌လာသော နောက်တစ်နည်း

အကျင့် အာစာရ ဟူသည်-

ရဟန်းသည် ရိုသေလေးစားခြင်း ရှိ၏။ တုပ်ဝပ် နိမ်ချ၏။ ရှက်ကြောက်တတ်၏။ သေခံယနှင့် အညီ ကောင်းစွာ ဝတ်ရုံ၏။ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ သွားလာမှု၊ ကြည့်ရှုမှုတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ မျက်လွှာချကာ ကြည်ညိုဖွယ်ရာနဲ့ ပြည့်စုံလျက် စက္ခုစသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့ကို စောင့်ရှောက်လျက် သွားလာ၏။ ဆွမ်း၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိ၏။ နိုးကြား၏။ အမြဲကြောင့်ကြပြုလျက် သတိ သမ္ပဇင်နဲ့ ပြည့်စုံ၏။ အလို နည်း၏။ ရောင့်ရဲလွယ်၏။ အားထုတ်သော လုံ့လ ရှိ၏။ အာဘိသမာစာရိကခေါ်သော ငယ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ (ဝါ) ခန္ဓကလာ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ရိုသေစွာ ဖြည့်ကျင့်၏။ ဤအလုံးစုံကို အကျင့် အာစာရ ဟု ဆိုအပ်၏။

ကျက်စားရာ ဂေါစရ-

ကျက်စားရာ ဂေါစရသည်-

၁။ သီလစသော ဂုဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော (ဥပနိဿယ ဂေါစရခေါ်)

ကျက်စားရာ၎င်း၊

၂။ စိတ်၏ အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော (အာရက္ခ ဂေါစရခေါ်) ကျက်စားရာ၎င်း၊

၃။ စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဖြစ်သော (ဥပနိပန္န ဂေါစရ ခေါ်) ကျက်စားရာ၎င်း။

ဤသို့အားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။

၁။ သီလစသောဂုဏ်တို့၏ အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယဂေါစရ ဟူသည်-

၁၀-ပါးသော ကထာဝတ္ထုတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ကလျာဏမိတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ပေတည်း။ ယင်းကို မှီ၍ မကြားဖူးသော တရားကို ကြားနာရ၏။ ကြားဖူးပြီးသော တရားကို သုတ်သင်ရှင်းလင်း၏။ ယုံမှား သံသယကို လွန်မြောက်နိုင်၏။ ဉာဏ်အမြင် အယူအဆကို ဖြောင့်မတ်စေ၏။ စိတ်ကို ကြည်စေ၏။

တနည်းအားဖြင့် ယင်းကလျာဏမိတ္တ၏ ကျင့်ပုံကို အတုလိုက်၍ ကျင့်သောသူသည် သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ-တို့ဖြင့် တိုးတက်ကြီးပွား၏။ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ကလျာဏမိတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကို သီလစသော ဂုဏ်တို့၏ အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းဖြစ်သော ကျက်စားရာ မည်၏။

၁၀-ပါးသော ကထာဝတ္ထုဟူသည်

- ၁။ အပ္ပိစ္ဆာကထာ - အလိုနည်းခြင်းနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၂။ သဇ္ဇောသကထာ - ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၃။ ပဝိဝေကကထာ - ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၄။ အသံသဂ္ဂကထာ - မငြိတွယ်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၅။ ဝီရိယာရမ္ဘကထာ - ရဲရဲတင်းတင်း အားထုတ်မှုနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၆။ သီလကထာ - သီလနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၇။ သမာဓိကထာ - သမာဓိနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၈။ ပညာကထာ - ပညာနှင့်စပ်သော စကား၊
- ၉။ ဝိမုတ္တိကထာ - အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်စပ်သော စကား၊
- ၁၀။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ - ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် စပ်သောစကား။ (မ-၁-နာ ၁၉၉)

(၃၂-ပါးသော တိရစ္ဆာန်ကထာ တို့ကို ကြည့်၍ ဤကထာဝတ္ထု ၁၀-မျိုးတို့ကိုသာ ပြောလေ့ရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

၂။ စိတ်၏ အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော (အာရက္ခ ဂေါစရခေါ်) ကျက်စားရာဟူသည်-

ရဟန်းသည် ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်လတ်သော မျက်လွှာချလျက် ၄-တောင်မျှသာ ကြည့်၏။ ဣန္ဒြေကို စောင့်ထိန်း၏။ ဆင်, မြင်း, ရထား, ယောက်ျား, မိန်းမ... စသည်တို့ကို မကြည့်မူ၍ သွား၏။ ဤသို့ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်ထိန်းသော သတိကို စိတ်၏အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော ကျက်စားရာဟု ဆိုအပ်၏။

၃။ စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဖြစ်သော (ဥပနိပန္န ဂေါစရ ခေါ်) ကျက်စားရာဟူသည်-

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်ရမည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့သည် စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ရာဖြစ်သော ကျက်စားရာမည်၏။ မှန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်-

“ရဟန်းတို့... ရဟန်း၏ ခမည်းတော် ဘုရား၏ အမွေဥစ္စာဖြစ်သော ကိုယ်ပိုင်နယ်ပယ် ဖြစ်သော ကျက်စားရာသည် အဘယ်နည်း? ဤ လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တို့ပင်တည်း” ဟု သကုဏ္ဍိသုတ် (သံ၊ ၃၊ ၁၂၅) ၌ ဟောတော်မူအပ်၏။
ဤမျှဖြင့် “အာစာရ-ဂေါစရာ-သမ္ပန္နော” ဟူသော ပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းချက်ပြီး၏။

အကုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ = အနည်းငယ်မျှသော အပြစ်တို့၌ ကြောက်ဖွယ်ဘေးကြီးဟု ရှုမြင်လျက်... ဟူသည်ကား

အကုမု၍ ကျူးလွန်လိုသော စေတနာမရှိပဲ ရောက်မိသော ခန္ဓကဝင်လာ သေခံယဝတ်များနှင့် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခြင်း စသည်အားဖြင့် အပြစ်အသေးငယ်တို့၌သော်မှလည်း မြင့်မိုရ်တောင်ကြီးပမာ ကြီးမားလှစွာသော ဘေးကြီးဟု ရှုဆင်ခြင်လျက် သိက္ခာပုဒ်များကို ပြည့်စုံစွာ ကျင့်၏... ဟု ဆိုလို၏။ (ဤ၌ “သေခံယဝင်” ဟူရာဝယ် ဝတ္တခန္ဓက စသည်တို့၌ လာသော သေခံယကျင့်ဝတ်တို့ကို ယူအပ်၏။ ထိုကျင့်ဝတ် တို့၌ ကျူးလွန်လိုသော စေတနာမရှိပဲလည်း ရောက်နိုင်၏။ ပါတိမောက်လာ သေခံယ ကျင့်ဝတ်တို့၌ကား လွန်ကျူး လိုသော စေတနာရှိမှသာ အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် “စေတနာမရှိပဲ ရောက်မိသော” ဟူသော စကားဖြင့် ခန္ဓက၌ လာသော သေခံယတို့ကို ယူအပ်၏။ ဋီကာ။)

*****

ဣန္ဒြေယသံဝရသီလဖွင့်ဆိုချက်

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ = မျက်စိဖြင့် အဆင်းကို မြင်လျှင် သဏ္ဍာန်နိမိတ်ကို မှတ်ယူလေ့ မရှိ၊ လက်ဟန် ခြေဟန် ပြုံးဟန် ရယ်ဟန် စသော အသေးစိပ်အမှုအရာကိုလည်း ယူလေ့ မရှိ...။

န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ=နိမိတ်ကို ယူလေ့မရှိ ဟူသည်-

မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်လျှင် ယောက်ျား, မိန်းမဟူသော ပုံသဏ္ဍာန်နိမိတ်အားဖြင့်၎င်း၊ တင့်တယ်သောဟန် သုဘနိမိတ်စသည်အားဖြင့်၎င်း ကိလေသာဖြစ်ကြောင်း အာရုံနိမိတ်ကို မယူ။ မြင်ရုံမျှ၌သာလျှင် ကောင်းစွာတည်၏။

နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ= အသေးစိပ် အမူအရာကို ယူလေ့မရှိ ဟူသည်-

ကိလေသာတို့ကို အဖန်ဖန် အဆင့်ဆင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အနုဗျဉ္ဇန-ဟု အမည်ရသော လက်ဟန် ခြေဟန် ပြုံးဟန် ရယ်ဟန် ပြောပုံ ဆိုပုံ ကြည့်ပုံ ရှုပုံ တည့်တည်ကြည့်ပုံ စောင်းငဲ့ကြည့်ပုံ... အစရှိသော အခြင်းအရာ အဖို့အစုကို မယူ။

ထိုမြင်ရသောကိုယ်၌ ထင်ရှားရှိသော ဆံပင် မွှေးညှင်း အစရှိသော ရွံရှာဖွယ်ရာ ကောဠာသ အဖို့အစုအားဖြင့်၊ (ဝါ) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်မျှကိုသာလျှင် ယူ၏။

မဟာတိဿမထေရ်၏ အာရုံယူပုံ

အိမ်ရှင်မိန်းမတစ်ယောက် လင်နှင့်ရန်ဖြစ်၍ နောက်နေ့ မနက်တွင် လှလှပပ ပြင်ဆင်ကာ မိဘ အိမ်သို့ ပြန်ရန် အနုရာမမြို့မှ ထွက်လာ၏။ လမ်းတွင် စေတီယတောင်မှ အနုရာမမြို့သို့ ဆွမ်းခံကြွလာ သော မဟာတိဿမထေရ်နှင့် တွေ့၏။ အမျိုးသမီးက ရာဂဖြင့် ဖောက်ပြန်စိတ်ဖြင့် ကျယ်လောင်စွာ ရယ်ပြ၏။ ဤတွင် မထေရ်က အသံကြားရာဘက်သို့ လှည့်ကြည့်မိလိုက်သောအခါ ပြုံးရယ်နေသော ထိုအမျိုးသမီး၏ သွားကို မြင်ရ၏။ ထိုအခါ မထေရ်သည် ထိုမိန်းမ၏ သွားရိုးကိုမြင်လိုက်ရ၍ ရှေး၌ ရခဲဘူးသော အရိုးစု အသုဘသညာကို ထင်လေ၏။ ထိုသညာကို အမှီပြုပြီး ဆက်ပွားများရာ ထိုနေရာ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထိုအမျိုးသမီး၏ လင်ယောက်ျား နောက်မှ လိုက်လာ၍ မထေရ်ကို မြင်သဖြင့် "အရှင်ဘုရား... မိန်းမတစ်ယောက်ကို တွေ့မြင်ပါသလော" ဟု မေးလျှောက်သောအခါ မထေရ်က "ဤအရပ်မှ သွား သောသူသည် ယောက်ျားလား၊ မိန်းမလားတော့ ငါ မသိ။ စင်စစ်တော့ အရိုးစုဖြစ်သော ထိုလူတစ် ယောက် သွားတာတော့ တွေ့လိုက်၏" ဟု ပြန်ပြောလိုက်၏။

ယတွာဓိကရုဏမေန .... တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ=

စက္ခုမြေ့ကို မစောင့်ရှောက်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သတိဟူသော တံခါးရွက် ဖြင့် စက္ခုမြေ့ကို မပိတ်ဆို့အပ်သော မျက်စိတံခါး ရှိနေသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အဘိဈာ အစရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် အစဉ်လိုက်လာကုန်၏။ ထိုစက္ခုမြေ့ကို စောင့်စည်းခြင်းငှာ ကျင့်၏..... ဟူရာ၌-

ဤစကားရပ်တွင် စက္ခုမြေ့၌ စောင့်စည်းခြင်းသည်၎င်း၊ မစောင့်စည်းခြင်းသည်၎င်း မရှိပေ။ အကြောင်းမှာမူ စက္ခုပသာဒကို မှီ၍ အမှတ်ရမှု သတိသည်၎င်း၊ သတိလွတ်ခြင်းသည်၎င်း မဖြစ်တတ် သောကြောင့်ပေတည်း။

သို့သော် အကြင်အခါ၌ အဆင်းရူပါရှိသည် မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ရောက်၏။ ထိုအခါ ဘဝင် ၂-ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးလျှင် ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဆင်ခြင်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစေလျက် ချုပ်၏။ ထို့နောင် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် မြင်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေလျက်ချုပ်၏။ ထို့နောင် သမ္ပန္နိစိုင်းသည် လက်ခံခြင်း ကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ချုပ်၏။ ထို့နောင် သန္တီရုဏသည် စုံစမ်းခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေလျက်ချုပ်၏။ ထို့နောင် ဝုဠောသည် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ချုပ်၏။

သို့ဖြစ်ရာ ဘဝင် အစ ဝုဠောစိတ်အဆုံးတိုင်အောင် စောင့်ခြင်း၊ မစောင့်ခြင်းသည် မဖြစ်သေးပေ။ စင်စစ် အားဖြင့် ဇောအခိုက်သို့ ရောက်မှသာ သတိလွတ်ခြင်းသည်၎င်း၊ စောင့်စည်းမှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အသံဝရ သည်၎င်း၊ ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် အညာဏသည်၎င်း၊ သည်းခံမှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဒေါသသည်၎င်း ဖြစ်လာ၏။

ထိုသို့ မစောင့်စည်းမှု အသံဝရသည် စက္ခုမြေ့အခိုက်၌ မရှိ။ ဇောအခိုက်ရောက်မှ ရှိသော်ငြား လည်း ထိုဇောအခိုက်၌ဖြစ်သော မစောင့်စည်းခြင်း(အသံဝရ)ကို စက္ခုမြေ့၌ မစောင့်စည်းခြင်း (အသံဝရ)ဟူ၍သာ

ဆိုအပ်၏။ အကြောင်းမှာ ထိုဇောခဏ၌ စောင့်စည်းမှု မရှိလတ်သော ဒွါရသည် လည်း မလုံခြုံ၊ ဘဝင်သည်လည်း မလုံခြုံ၊ အာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ဝီထိစိတ်တို့သည်လည်း မလုံခြုံသော ကြောင့်ပင်တည်း။

ဥပမာ... မြို့၏ တံခါးလေးပေါက်တို့ကို မပိတ်ခဲ့သည်ရှိသော် မြို့တွင်းရှိ ခြံတံခါး အိမ်တံခါးများ ပိတ်ထားသော်လည်း မြို့တွင်း၌ရှိသော အလုံးစုံသော ဥစ္စာတို့သည် မလုံခြုံတော့ပေ။ သူခိုးဒုက္ခတို့သည် အလိုရှိရာကို ယူနိုင်ကုန်၏။ ထို့အတူပင် ဇောစိတ်မလုံလျှင် ဒွါရလည်း မလုံ၊ ဘဝင်လည်း မလုံ၊ အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝီထိစိတ်များလည်း မလုံတော့ပေ။ အလျော်အားဖြင့် ထိုဇော၌ သီလစသည်တို့ ဖြစ်ကုန်လတ်သော ဒွါရလည်း လုံခြုံ၏။ ဘဝင် လည်း လုံခြုံ၏။ အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝီထိစိတ်တို့လည်း လုံခြုံ၏။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဖွင့်ဆိုချက်

အသက်မွေးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ၆-ခု

- ၁။ ယုတ်မာသောအလိုဖြင့် မိမိ၌ မရှိသော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားများကို ဝါကြွားပြောဆိုခြင်းအံ့။ ထိုရဟန်း ပါရာဇိကအာပတ်သို့ ရောက်၏။
- ၂။ မိန်းမ+ယောက်ျား နှစ်ဦးသားတို့ကို အောင်သွယ်ခြင်းအံ့။ သံယာဒိသိသ်အာပတ်သို့ ရောက်၏။
- ၃။ "သင်ဒကာ၏ ကျောင်း၌နေသောရဟန်းသည် ရဟန္တာပေတည်း"ဟု မိမိကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆို ခြင်းအံ့။ ထိုဒကာ နားလည်လျှင် ထုလွှစဉ်းအာပတ်သို့ ရောက်၏။
- ၄။ ကျန်းမာပါလျက် မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်တို့ကို မိမိအတွက် တောင်း၍စားခြင်းအံ့။ ပါစိတ် အာပတ်သို့ ရောက်၏။
- ၅။ ရဟန်းမသည် ကျန်းမာပါလျက် မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်တို့ကို မိမိအတွက် တောင်း၍စားခြင်းအံ့။ ထိုရဟန်းမ ပါဠိဒေသနီအာပတ်သို့ ရောက်၏။
- ၆။ ကျန်းမာပါလျက် ဟင်းကိုဖြစ်စေ၊ ထမင်းကိုဖြစ်စေ တောင်း၍ စားခြင်းအံ့။ ထိုရဟန်း ဒုက္ကဋ် အာပတ်သို့ ရောက်၏။

ကုဟနာ = အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသည်-

လာဘ် ပူဇော်သက္ကာရနှင့် ကျော်စောခြင်းကို အလိုရှိ၍ မိမိ၌ မရှိသောဂုဏ်ကို ဟန်ဆောင်ပြ လိုသော ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိသော ရဟန်းသည် ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေဖို့ရန် အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေမှု (ပစ္စယပဋိသေဝန ကုဟန)၊ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်နှင့်စပ်၍ မိမိကို သူတပါးကဲ့သို့ပြု၍ အနီး၌ပြောဆိုခြင်းဖြင့် အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေမှု (သာမ္မန္တဇ္ဇပုန ကုဟန)၊ မျက်မှောင် ကုပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေမှု၊ ဣရိယာပုထ်တို့ကိုလည်း ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ပြုပြင်ထားပြီး အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေမှု (ဣရိယာပထ ကုဟန)။

လပနာ = ပြောဆိုခြင်းဟူသည်-

လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်စောမှုကို အလိုရှိသည့် ယုတ်မာသောရဟန်းသည် လူရေးနှင့် ပတ်သက်သောစကားကို ရှေးဦးစွာ စ,ပြောတတ်၏။ မေးသဖြင့် ပြန်၍လည်း ပြောဆို၏။ အဖန်ဖန်ပြောဆို၏။ မြှောက်ပင့်၍ ပြောဆို၏။ မလှပဲ မနေသာအောင် ဆင့်ကဲ ဆင့်ကဲ ချည်တုပ်ပြော ဆို၏။ အမှန်တရားမငဲ့ဘဲ ချစ်ဖွယ်ရာကိုသာ ပြောဆို၏။ မိမိကိုယ်ကို အောက်ကြို၍ ခမယယ ပြောဆို၏။ ကလေးထိန်းကဲ့သို့ ချော့ချော့ မော့မော့ ယုယု ယယ ပြောဆို၏။

နေမိတ္တိကတာ = အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်းဟူသည်-

လာဘ်သက္ကာရကျော်စောမှုကို အလိုရှိသည့် ယုတ်မာသောရဟန်းသည် ဒကာတို့အား ပစ္စည်းလှူရန် အမှတ်ရစေမည့် ပြုမူပြောဆိုခြင်း၊ နိမိတ်ပြုခြင်း၊ စကားရိပ်ပြုခြင်း၊ မိမိလိုချင်သည်ကို အရိပ်ပြုခြင်း၊ လိုချင်သောပစ္စည်းနှင့် ပွတ်သီ၍ပြောဆိုခြင်း၊ ပစ္စည်းရအောင် တရစ်ဝဲဝဲ ထပ်တလဲလဲ ပြောဆိုခြင်း။

နိပေသိကတာ = ဆဲရေးခြင်းဟူသည်-

ဒကာ, ဒကာမတို့ကို ဆဲရေး၏။ ကဲ့ရဲ့၏။ ရှုတ်ချ၏။ မလှသူကိုမြင်လျှင် "အော်... အလှူရှင်ကြီး ပါလား" ဟု မြှောက်ချီ ပစ်ချလိုက်၏။ (ဝါ) ငေါ့၍ ပြောဆို၏။ အသွမ်းပြက်ရယ် ပြောဆို၏။ မလှသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေ၏။ မကောင်းသတင်း လွှင့်၏။ ရှေ့တွင် ချီးမွမ်းပြီး, နောက်ကွယ်၌ ကဲ့ရဲ့တတ်၏။

လာဘောန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ = လာဘ်ဖြင့် လာဘ်ကို ရှာခြင်းဟူသည်-

လာဘ်သက္ကာရကျော်စောမှုကို အလိုရှိသည့် ယုတ်မာသောရဟန်းသည် ဤအိမ်မှရသည့် ဆွမ်းစသော အာမိသကို ထိုအိမ်သို့ ပေး၏။ ထိုအိမ်မှ ရသည်ကို ဤအိမ်သို့ပေး၏။ ဤသို့ ရပြီးသော လာဘ်ဖြင့် မရသေးသော လာဘ်ကို ရှာမှီးခြင်းကို ခေါ်၏။

ပစ္စယပဋိသေဝန ကုဟန=ပစ္စည်းကို မှီဝဲသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော အံဖွယ်ပြုခြင်း ဟူသည်-

ဒါယကာက သင်္ကန်းစသည်ကို အလှူခံရန် ဖိတ်မန်သည်ရှိသော် မလိုချင်ဟန်ဆောင်၍ တားမြစ်၏။ ထိုဒါယကာတို့သည် "အော်... အလိုနည်းပေစွ၊ တစ်စုံတစ်ခုကိုမှ မခံယူလိုပေ၊ အကယ်၍ များ တစ်ခုခုလောက် ခံယူလိုက်လျှင် ငါတို့မှာ အရတော်ပေစွတကား" ဟု နှလုံးသွင်းကုန်လျက် အမျိုး မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လျှောက်ထားကုန်၏။ ထိုဒါယကာများ မိမိအပေါ် သဒ္ဓါတရား ခိုင်မာလာကြောင်း သိလာ၏။ ပို၍ ကောင်းသော, ပို၍ လည်းများသော သင်္ကန်းစသည်တို့ကို ကပ်လှလာသောအခါ "သင်တို့အား ငါချီးမြှောက်လို၍သာ ငါ အလှူခံခြင်း ဖြစ်သည်" ဟု ပြောဆိုပြီး အလှူခံလေတော့၏။ ထိုကဲ့သို့ မြောက်များစွာသော ပစ္စည်းတို့ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အံ့ဩစေခြင်းကို "ပစ္စယပဋိသေဝန" ဟုခေါ်သော ကုဟနဝတ္ထုဟု ဆို၏။

မဟာနိဒ္ဒေသဉ္စလာဘော ပစ္စယပဋိသေဝန ကုဟန-

လူဒါယကာတို့သည် ရဟန်းကို ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် အလှူခံရန် ဖိတ်မန်လျှောက်ထား၏။ ထို ရဟန်းသည် ယုတ်မာသောအလိုဆိုးကြောင့် ပစ္စည်းလေးပါး များများရရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ယခု လာလှူသည်ကို မလိုချင်ယောင်ဆောင်ကာ ပယ်မြစ်၏။

ထိုရဟန်းက ဟန်ဆောင်၍ "ကိလေသာ ငြိမ်းအောင် ကျင့်သောရဟန်းမှာ အဖိုးတန်သင်္ကန်း ဖြင့် ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း။ သုဿန်တစ အမှိုက်ပုံ စသည်တို့မှ ကောက်ယူကာ ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းသာ ဝတ်ရာ၏။ ထိုသို့ ဝတ်ရုံခြင်းသည်သာ သင့်လျော်၏။

ရဟန်းမှာ အဖိုးတန်ဆွမ်း အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။ ဆွမ်းခံစားခြင်းဖြင့် အသက်မွေးရာ၏။ ဤသို့ အသက်မွေးခြင်းကို ပြုရာ၏။

ရဟန်းမှာ အဖိုးတန်ကျောင်းဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။ သစ်ပင်အောက်၌၎င်း၊ ဟင်းလင်း ပြင်၌၎င်း နေရာ၏။ ဤသို့ နေခြင်းသည် လျှောက်ပတ်၏။

ရဟန်းမှာ အဖိုးတန်ဆေးဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ နွားကျင်ငယ်ရေဖြင့် စိမ်အပ်သော ဖန်ခါးသီးကို ဆေးအဖြစ်မှီဝဲ၍ နေလေရာ၏။ ထိုသို့ သုံးဆောင်ခြင်းသည် လျှောက်ပတ်၏" ဟု ဆို၏။

ထိုဆိုသည့်အတိုင်း ခေါင်းပါးသောသင်္ကန်းကို ဝတ်၏။ ညံ့သောဆွမ်းကို စား၏။ ညံ့သော ကျောင်းကို မှီဝဲ၏။ ခေါင်းပါးသောဆေးကို သုံးဆောင်၏။ ထိုအခါ လူဒါယကာတို့က "ထိုရဟန်းသည် အလိုနည်း၏။ ရောင့်ရဲလွယ်၏။ ဆိပ်ငြိမ်ရာမှ ပျော်၏။ လူဒကာတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမရှိ။ အားထုတ်မှု လုံ့လရှိ၏။ ကိလေသာကို ခါထုတ်၏"ဟု ပြောဆိုကာ အသိအမှတ် ပြုလာကြ၏။

ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို တိုး၍ တိုး၍ လူကာ ဖိတ်မန်လာကြ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းက ဤသို့ ဆိုလာ၏။ "အကြောင်းသုံးပါး မျက်မှောက်ထင်ရှား ရှိခြင်းကြောင့် သဒ္ဓါတရားရှိသော အမျိုးကောင်း သားတို့သည် ကုသိုလ်တရား တိုးပွားစေ၏။ (၁) သဒ္ဓါတရား မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) လူဖွယ်ဝတ္ထု၏ မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း၊ ဤသုံးပါး မျက်မှောက်ဖြစ် ခြင်းကြောင့် အမျိုးကောင်းသားကို ကုသိုလ်ပွားရ၏။ ယခု သင်ဒကာတို့မှာ သဒ္ဓါတရားလည်း ရှိပေ၏။ လူဖွယ်ပစ္စည်းလည်း ရှိပေ၏။ ငါတည်းဟူသော မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိပေ၏။ ဤနေရာ၌ အကယ်၍သာ ငါက အလှူမခံချေသော် သင်တို့မှာ ကုသိုလ်တရားတွေ ဆုံးရှုံးရချေတော့မည်။ ငါ့မှာမူ သင်တို့လူသောပစ္စည်းဖြင့် အလိုမရှိချေ။ သို့သော်လည်း သင်တို့ကို သနားငဲ့ညှာသောအားဖြင့်သာ အလှူခံပါ၏" ဟု ဆို၏။ ထိုအခါမှ စ၍ များပြားလှစွာသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ခံယူလေတော့၏။

ဤသို့သဘောရှိသော အံ့ဩစေခြင်းသည် ပစ္စယပဋိသေဝန-ဟု ဆိုအပ်သော ကုဟနဝတ္ထု မည်၏။

သာမန္တဇပ္ပန ကုဟနဟူသည်-

ရဟန်းယုတ်သည် မိမိ၌ မရှိသော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို မိမိမှာ ရှိသယောင် မိမိအနီးအပါး ပွတ်သီကာ ပြောဆိုပြီး အံ့ဩအောင် ပြုလုပ်မှုကို သာမန္တဇပ္ပန ကုဟန-ဟုခေါ်၏။

မဟာနိဒ္ဒေသဉ္စလာသော သာမန္တဇပ္ပန ကုဟန-

ယုတ်မာသော ရဟန်းသည် မိမိကို သူတပါးက ချီးမွမ်းခြင်းကို အလိုရှိသဖြင့် "ဤသို့ပြောလျှင် သူတပါးက ချီးမွမ်းကြလိမ့်မည်" ဟု ရည်ရွယ်၍ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားများ ပြောဆိုလာ၏။

"ဒီလို သင်္ကန်းဝတ်ရုံသော ရဟန်းသည် တန်ခိုးကြီး၏။ ဒီလို သပိတ်... ဒီလို ရေစစ်... ဒီလို ဘိနပ်... ဒီလို ခါးပန်းကြိုးကို သုံးဆောင်သော ရဟန်းသည် တန်ခိုးကြီး၏" ဟု ပြောဆို၏။ "ဒီလို ကျောင်းမျိုး၌နေသော ရဟန်းသည် ဘုန်းကြီး၏"ဟု ပြောဆို၏။

တနည်းအားဖြင့်... "အချို့သောရဟန်းသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အလိုဆိုးကို အလွန်နှိပ်ကွပ် ချုပ်တည်းရသည် ဖြစ်၍ အလွန်မျက်မှောင်သည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤရဟန်းသည် ဤသို့သော ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်၌ သမာပတ်ကို ရ၏" ဟု မိမိကိုယ်ကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ပြော၏။ ဤသို့သဘောရှိသော မျက်မှောင် ကုပ်သဖြင့် အံ့ဩဖွယ်ကို ဆောင်၍ ပြောဆိုခြင်းသည် သာမန္တဇပ္ပန-ဟုဆိုအပ်သော ကုဟနဝတ္ထု မည်၏။

ဣရိယာပထသန္တိသိတ ကုဟန = ဣရိယာပုထ်ဖြင့် အံ့ဩစေခြင်း ဟူသည်-

ယုတ်မာသော ရဟန်းသည် မိမိကို သူတပါးတို့ ချီးမွမ်းခံလို၍ ဣရိယာပုထ်ဖြင့် လူတို့ကို အံ့ဩ စေခြင်းကို ဣရိယာပထသန္တိသိတ-ဟူသော ကုဟနမည်၏။

ယုတ်မာသောရဟန်းသည် မိမိကို သူတပါး အထင်ကြီးစေလိုသဖြင့် "ဤသို့ ပြုသည်ရှိသော် ငါ့ကို လူများ အထင်ကြီးကြလိမ့်မည်" ဟု ရည်ရွယ်၍ သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်ကို ကောင်းစွာပြင်၏။ အရိယာဟု ထင်စေရန် သမာဓိရှိဟန်ဖြင့် သွား-ရပ်-ထိုင်-လျောင်း ၏။ လူအများမြင်ရာအရပ်၌ ဈာန်ဝင်စားသကဲ့သို့ နေပြ၏။

ဤကဲ့သို့ ကုရိယာပုထ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ အံ့ဖွယ်သရဲကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ကုရိယာပထ-သန္နိသိတ ကုဟန မည်၏။

ပါဠိပုဒ်များကို ဖွင့်ဆိုချက်-

ပစ္စယပဋိသေဝန ဟူသည်= ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ပြောဆိုအပ်သာ အံ့ဖွယ်ပြုခြင်း။

သာမ္မန္တဗွိတ ဟူသည်= သူတပါးတို့ကိုကဲ့သို့ ပြု၍ မိမိ၏ အနီး၌(မိမိကို ရည်ညွှန်း၍) ပြောဆိုခြင်း။

အဋ္ဌပနာ ဟူသည်= ကုရိယာပုထ် လေးပါးကို အစစတားထားခြင်း (ဝါ) ရှိသောစွာထားခြင်း။

ဌပနာ ဟူသည်= ထားသောအခြင်းအရာ။

သက္ကာပနာ ဟူသည်= ကြည်ညိုဖွယ်ရှိအောင် ပြုပြင်ထားခြင်း။

ဘာကုဋီကာ ဟူသည်= ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်က မွေနှောက်ချေမှုန်းထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မျက်မှောင်ကုပ်မှုကို ပြုခြင်းတည်း။ မျက်နှာရှုံ့တွန့်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ မျက်မှောင်ကုပ်မှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည် ဘာကုဋီကာ မည်၏။

အာလပန ဟူသည်= ကျောင်းသို့ရောက်လာသော လူဒါယကာတို့ကို မြင်လျှင် “ဒကာတို့... ဘာကိစ္စ လာကြတာလဲ? ဘုန်းကြီးပင့် လာကြတာလား။ ဒါဆို သွားနှင့်ကြဟေ့။ ဘုန်းကြီးတွေပင့်ပြီး ငါ နောက်က လိုက်ခဲ့မယ်ဟု သူ့ကို မမေးပဲ အရင်ဦးအောင် လူရေးပင့်ရေးနှင့်စပ်၍ လမ်းကြောင်းပေးကာ ပြောဆိုခြင်းတည်း။ တနည်းကား. “တိဿမထေရ်ဆိုတာ ငါဘဲ။ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးက ငါ့ကို ကြည်ညိုတယ်။ မင်းကြီးရဲ့ ဘယ်အမတ် ဘယ်အမတ်တွေကလည်း ငါ့ကို ကြည်ညိုကြတယ်” ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို ကိုယ် ရည်သွေး၍ ပြောဆိုခြင်းသည် အာလပနမည်၏။

လပန ဟူသည်= “အရှင်တိဿဆိုတာ အဘယ်မထေရ်ပါနည်း” ဟု မေးလျှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ အထက်ပါအတိုင်း ပြောဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

သလ္လပန ဟူသည်= လူဒါယကာတို့ ပျင်းမည်စိုး၍ ယင်းဒါယကာတို့အား စကားပြောခွင့်ပေး၍ အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

ဥလ္လပန ဟူသည်= “သူဌေးကြီး၊ သဘောပိုင်ရှင်ကြီး၊ အလှူရှင်ကြီး” စသည်ဖြင့် မြှောက်ပင့်၍ ပြောဆိုခြင်းတည်း။

သမုလ္လန ဟူသည်= အခြင်းခပ်သိမ်း မြှောက်ပင့်၍ ပြောဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

ဥန္နဟနာ ဟူသည်= “ဒကာတို့... ရှေးက ဒီအချိန်ဆို သင်တို့ ကောက်သစ်လှူကုန်၏။ ဒီနှစ် မလှူကြ တော့ ဘူးလား” ဟု ဤသို့ စသည်မေးသောအခါ “လူမယ် အရှင်ဘုရား။ တပည့်တော်တို့ မအားကြ သေးလို့ပါ”ဟု ဒကာတို့က ဝန်ခံပြောဆိုသည့်တိုင်အောင် အထပ်ထပ် ချည်တုပ်ရစ်ပတ်၍ ပြောဆိုခြင်း ကို ဆိုလိုသည်။

တနည်းကား. . .လက်၌ ကြံရှိသူကိုမြင်လျှင် “ဒကာ...သင်ဘယ်က ယူခဲ့တာလဲ” ဟု မေးသော် “ကြံခင်းမှ ယူဆောင်ခဲ့သည်ဘုရား”ဟု လျှောက်၏။ “ဘယ်လိုလဲ... ကြံခင်းက ကြံတွေ ချိုသလား”ဟု မေးပြန်၏။ “စုပ်ကြည့်လျှင် သိနိုင်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်လေလျှင် “ဒကာရေ... ဘုန်းကြီးမှာ ကြံကို လှူကြပါလို့ မပြောကောင်းဘူး”ဟု ဆို၏။ ဒကာက လွတ်အောင်ဖြေသော်ငြားလည်း မလွတ်နိုင် အောင် ရစ်ပတ်ပြောဆိုသော စကားသည် ဥန္နဟနာ မည်၏။

သမုန္နဟနာ ဟူသည်= အခါခပ်သိမ်း ထပ်ကာ ထပ်ကာ (ထပ်ပြန်တလဲလဲ) ချည်တုပ်၍ ပြောဆိုခြင်း

မျိုးတည်း။

ဥက္ကာစနာ ဟူသည် = “ထိုအမျိုးရှိ အိမ်ထောင်စု လူများသည် ငှက်ကိုသာလျှင် သိကြ၏။ ထိုအမျိုးအိမ် ထောင်စု၌ အံ့ဖွယ်ပစ္စည်းပေါ်လာလျှင် ငှက်ကိုသာလျှင် လှူကြ၏” ဟု ဒကာတို့၏ ဂုဏ်ကို မြောက်ပင့် ပြောဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

တေလကန္တရိကာ ဝတ္ထု။ ။ရဟန်း ၂-ပါးသည် တခုသောရွာသို့ဝင်၍ ဇရပ်၌ထိုင်နေကြစဉ် သတို့သမီး တစ်ယောက်ကို မြင်၍ ခေါ်လိုက်ကြ၏။ အနားရောက်လာသောအခါ ရဟန်းတစ်ပါးက အခြားတစ်ပါးကို “ဒီသူငယ်မ ဘယ်သူ့သမီးလဲ အရှင်ဘုရား”ဟု မေးလိုက်၏။ “ငါတို့ဒကာ တေလကန္တရိကာရဲ့ သမီးပါ။ သူ့အမေက ငါအိမ်ကိုသွားရင် ထောပတ်ကို အိုးလိုက်လူတာ။ ဒီသူငယ်မလည်း သူ့အမေလိုပဲ ထောပတ်ကို အိုးလိုက်လူမှာပါ”ဟု မြောက်ပင့် ပြောဆိုလေသတတ်။ (သမ္မော-ဋ္ဌ-၄၆၄။)

အနုပ္ပိယဘာဏိတာ ဟူသည်= အမှန်အား လျှော်သည်ကို၎င်း၊ တရားအား လျှော်သည်ကို၎င်း မဝဲမှု၍ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ဖွယ်ကိုသာ ပြောဆိုခြင်းတည်း။

စာဋ္ဌကမျတာ ဟူသည်= မိမိကိုယ်ကို နှိမ်ချ၍ ပြောဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

မုဂ္ဂသူပျတာ ဟူသည်= ပဲနောက်ဟင်းနှင့် တူသော စကားမျိုးတည်း။ ချဲ့ပြအံ့။ ပဲနောက်ဟင်းချက်လျှင် တစ်လုံးတစ်လေသာ မကျက်ပဲ ကျန်၏။ ကျန်ပဲနောက်များ အားလုံး နူးနပ်ကုန်၏။ ဤအတူပင် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏စကားသည် တစ်လုံးတစ်လေသာ မှန်၏။ ကြွင်းစကားအားလုံး မှား၏။ ဤလူမျိုးကို ပဲနောက် ဟင်းနှင့် တူသော စကားရှိသူဟု ဆိုအပ်၏။

ပါရိဘဋ္ဌာတာ ဟူသည်= ကလေးထိန်းအမှုကို ပြုလုပ်ပေးခြင်းတည်း။ အကြင်ရဟန်းသည် လူဒကာ တို့၏ သားငယ်ကို ချီးပိုး ထိန်းကျောင်းပေးခြင်း အမှုကို ပြုခြင်းတည်း။

(ဤ၌ ကလေးထိန်းသောသူ၏ အမှုဟု ဆိုသောငြားလည်း နှုတ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်းကိုသာ ပြသော လပနာ-ပုဒ်၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် ကလေးထိန်းကဲ့သို့ ချော့ချော့မော့မော့ ယုယုယယ ပြောဆိုခြင်းကိုသာ လိုရင်းဟု မှတ်အပ်၏။ မဟာစည် ဆရာတော်၊ ဝိသုဒ္ဓိမြန်-ပတွဲ-၇၉)

နိမိတ္တကမ္မ ဟူသည်= ခဲဖွယ်ကို ယူ၍လာသောသူကို မြင်လျှင် “အသို့နည်း... ခဲဖွယ်ရခဲသလား” ဤသို့ စသောနည်းဖြင့် လူရန် အရိပ်နိမိတ်ကို ပြုခြင်းတည်း။ ပစ္စည်းလူရန် အမှတ်သညာကို လုပ်ပြခြင်း၌ ကျမ်းကျင်သော ဉာဏ်ပေတည်း။

ပဲခွပ်တောင်းသော ရဟန်း။ ။ရဟန်းတပါးသည် ဆွမ်းခံရင်း ပန်းပဲသမား၏ အိမ်၌ရပ်၏။ “ဘာလဲ အရှင်ဘုရား” ဟု ပန်းပဲသမားက မေးသောအခါ သင်္ကန်းကြားမှ လက်ကိုထုတ်၍ ပဲခွပ်ပေါက်သည့် ပုံသဏ္ဍာန်ကို လုပ်ပြ၏။ ပန်းပဲသမားက “တပည့်တော် နားလည်ပါပြီဘုရား”ဟု ဆိုကာ ပဲခွပ်ကို အမြန် ပြုလုပ်၍ ပေးလှူလေသတတ်။ (သံမော၊ဋ္ဌ၊၄၆၅။)

ဩဘာသကမ္မ ဟူသည်= မိမိအလိုကို သူတပါးအား အရိပ်နိမိတ် ပြုခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ... နွားကျောင်းသားတို့ကို မြင်လျှင် “ဘယ်လိုလဲ... ဒီနွားလေးတွေ နို့စို့ရလား? ဒါမှ မဟုတ် ရက်တက်ရေ သောက်နေရတဲ့ နွားလေးတွေလား? ဟု မေးလေသော် “နို့စို့ရတဲ့ နွားလေး တွေပါဘုရား” ဟု လျှောက် လေ၏။

ထိုအခါ “နွားစို့ရတဲ့နွားလေးတွေ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ တကယ်လို့ နွား-လေးတွေ နို့စို့ရရင် ရဟန်းတွေ လည်း လှူမှာပေါ့” ဤသို့ စသဖြင့် ပြောကုန်၏။ ထိုစကားကို နွား-ကျောင်းသားလေးများက သူတို့ မိဘ များကို ပြန်ပြောလေသော် မိဘများက သွား၍ နွားနို့လှူကြရ၏။ ဤသို့ ပစ္စည်းရရေး အရိပ် နိမိတ်ပြု၍ ပြောဆိုခြင်းမျိုးသည် ဩဘာသကမ္မမည်၏။

သာမန္တဇပ္ပ ဟူသည်= မိမိလိုသောပစ္စည်းနှင့် အနီးပြု၍၊ ပွတ်သီ၍ ပြောဆိုခြင်းတည်း။

ဆွမ်းခံ ထိုင်ကိုယ်တော်အကြောင်း။ ။ကိုယ်တော်တစ်ပါး ဆွမ်းခံလို၍ အိမ်သို့ ဝင်ထိုင်လေသတတ်။ အိမ်ရှင်မက ဒီကိုယ်တော်ကို မြင်သော် မလှူလိုသောကြောင့် “အော်... ဆန်လဲ မရှိပါလား”ဟု ဆိုကာ ဆန်ချေးရန် သွားသကဲ့သို့ အိမ်နီးနားချင်းအိမ်သို့ ထွက်သွားလေ၏။ ထိုကိုယ်တော်က သူမရှိခိုက် အိမ်ထဲဝင်ပြီး ကြည့်သောအခါ တံခါးရွက်ထောင့်၌ ထောင်ထားသော ကြံကို၎င်း၊ ခြင်းထောင်းထဲက ငါးခြောက်ပြားကို၎င်း၊ ထန်းညက်အိုးကို၎င်း၊ ထောပတ်အိုးကို၎င်း၊ ဆန်အိုးကို၎င်း တွေ့သွားလေ၏။

ပြီးတော့ အပြင်ထွက်ပြီး ထိုင်နေလေ၏။

အိမ်ရှင်မက “ဆန်လဲ မရခဲ့ဘူး”ဟု ညည်းတွားလျက် ပြန်လာ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းက “ဒကာမရေ၊ ဒီနေ့ မနက်စောစောကထဲက ဆွမ်းမရမဲ့ နိမိတ်ကို မြင်ခဲ့ရတယ်”ဟု ဆိုလေ၏။ “ဘယ်လိုနိမိတ်ကို မြင် ခဲ့တာလဲ ဘုရား”ဟု မေးလေသော် “အေးကွယ့်... ဟိုတံခါးရွက်ထောင့်ကြားက ကြံချောင်းလောက် ရှိတဲ့ မြွေကြီးတွေ့ခဲ့ရတယ်။ မြွေတွေ့လို့ ပစ်ဖို့ခဲရာတော့ ဟိုအိုးထဲက ထန်းညက်လောက် ကျောက်ခဲ တွေ့လို့ ပေါက်လိုက်တယ်ကွယ့်။ ပေါက်တော့ မြွေကစိတ်ဆိုးပြီး ပါးပျဉ်းထောင်ပြတာ ခြင်းတောင်းထဲ က ငါးခြောက်ပြားလောက်ကြီး ရှိတယ်။ မြွေက ဒေါသဖြစ်လို့ ခဲကိုကိုက်မလို့ ပါးစပ်ဟတော့ သွားတွေ ကို ဟိုထောင့်ကြား ဆန်အိုးထဲက ဆန်စေ့လေးတွေလို ဖွေးလို့။ ဒေါသဖြစ်ပြီး တံတွေးနဲ့မှတ်တော့လဲ ဟိုထောပတ်အိုးထဲက ထောပတ်တွေလိုဘဲ ပြစ်ချဲ့လို့...ဟု ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ အိမ်ရှင်မက “ဒီဦးပြည်းကို လှည့်စားလို့ကို မရဘူး” ဆိုပြီး ကြံကိုဖြတ်ကပ်ပြီးလျှင် ထမင်းချက်ကာ ငါးခြောက်နှင့်တကွ ထောပတ် ထန်းလျက်တို့ပါ ကပ်လိုက်ရလေသတတ်။ ဤကဲ့သို့ မိမိ လိုသောပစ္စည်းနှင့် အနီးကပ် ပွတ်သီကာ ပြောဆိုခြင်းမျိုးကို သာမန္တဇပ္ပ-ဟု ခေါ်၏။

ပရိကထာ ဟူသည်= အလိုရှိသော ပစ္စည်းကိုရအောင် (စကားလမ်းကြောင်းကို) ပြန်လှည့်၍ ပြန်လှည့် ၍ ပြောဆိုခြင်းတည်း။

နိဗ္ဗေသိကထာ ဟူသည်= ၁၀-ပါးသော ဆဲရေးကြောင်းဝတ္ထုတို့ဖြင့် ဆဲရေးခြင်းတည်း။ (အဆဲခံရမည်မှ ကြောက်သောကြောင့်သော်လည်း ပေးလှူတန်ရာ၏ဟု ကြံ၍ ဆဲရေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဆဲရေးကြောင်း ဝတ္ထု ၁၀-ပါး။ ။ (၁)အမျိုးဇာတ်, (၂)အမည်, (၃)အနွယ်, (၄)အလုပ်အကိုင်, (၅)အတတ်ပညာ, (၆) အနာရောဂါ, (၇)အရပ် အနိမ့်အမြင့်, အသား အဖြူအမဲ စသော အသွင် သဏ္ဍန်, (၈)လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာ, (၉)အာပတ်, (၁၀) ခွေးပဲ, နွားပဲ, တိရစ္ဆာန်ပဲ စသည်ဖြင့် အထွေထွေ ဆဲရေးခြင်းဟူသော ၁၀-ပါး တို့ပင်တည်း။

ဝတ္တနာ-ရှုတ်ချခြင်းဟူသည်= နှိပ်စက်၍ ဆိုခြင်းတည်း။

ဂရဟာ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းဟူသည်= ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို ယုံကြည်သောသဒ္ဓါတရား မရှိ။ ရတနာသုံးပါး မကြည်ညို... ဤသို့ စသောနည်းဖြင့် အပြစ်တင်ခြင်းတည်း။

ဥက္ကေပနာ ဟူသည်= "ဤဒကာကို ဒီလူဒါန်းသောအရာ၌ ထည့်၍ မပြောကြကုန်လင့်"ဟု စကားဖြင့် လူသူအဖြစ် စသည်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းတည်း။

သမုက္ကေပနာ ဟူသည်= မပေးလှူသောသူကို မြင်လျှင် "အော်... အလှူဒကာကြီးပါတကား"ဟု မြှောက်ပင့်ချီဆောင့်၍ ပြောဆိုခြင်းတည်း။ (အလှူဒကာကြီးဟု မြှောက်ချီပြီး ကဲ့ရဲ့သော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် အောက်သို့ ဆောင့်ချလိုက်သောကြောင့် 'ချီဆောင့်'သည်ဟု ခေါ်သည်။)

စိပနာ ဟူသည်= "မျိုးစေ့ကို စားသုံးနေသောသူ၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း"ဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြက်ရယ်ပြောဆိုခြင်းတည်း။

သံစိပနာ ဟူသည်= "ဤဒကာကို မပေးလှူတတ်ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသနည်း။ ဤဒကာသည် အမြဲ တမ်း အလှူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကိုလည်း မရှိဟူသော စကားကို လှူနေသည် မဟုတ်လော"ဟု ပိုဆိုး သော ပြက်ရယ်ပြောဆိုခြင်းတည်း။

ပါပနာ ဟူသည်= မပေးလှူတတ်သူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ကျေးဇူးမဲ့သူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း ရောက်စေခြင်း တည်း။

အဝဏ္ဏဟာရိတာ ဟူသည်= ဤသို့ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုသည်ရှိသော် သူ၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုမည် မှ ကြောက်သောကြောင့်လည်း ငါ့အား လှူလတံ့ဟု မြှော်လင့်၍ တစ်အိမ်မှ တစ်အိမ်သို့ တစ်ရွာမှ တစ်ရွာသို့ မကောင်းသတင်းကို လွှင့်ခြင်းတည်း။

ပရဝိဋ္ဌိမံသိကတာ-သူတစ်ပါး၏ ကျောက်ကုန်းသားကို ခဲစားတတ်သောသူ ဟူသည်= မျက်မှောက်၌ ချိုသာသောစကားကို ပြောဆို၍ မျက်ကွယ်၌ မကောင်းပြောဆိုခြင်းတည်း။ မှန်၏။ ရှေ့မျက်နှာ ချင်းဆိုင်မကြည့်ဝံ့သောသူ၊ မျက်နှာချင်း မဆိုင်ရဲသောသူက တစ်ဖက်သို့ မျက်နှာလှည့်နေ သောသူတို့၏ နောက်ကျောက်ကုန်းသားကို ခဲစားသည်နဲ့ တူ၏။

ဤဆဲရေးမှုအားလုံးသည် "နိပေသိကတာ" ဟု ဆိုအပ်၏။ နံ့သာကို ကြိတ်ချေ၍သော်၎င်း၊ (သနပ်ခါး သွေးသလို) သွေး၍သော်၎င်း နံ့သာကို ရှာရသကဲ့သို့ သူတစ်ပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကြိတ်ချေ ဖျက်ဆီး လိုက်သဖြင့် ထွက်လာ၍ ရအပ်သော ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ရှာမှီးခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

အခြားသော မအပ်စပ်သည့် အသက်မွေးနည်းများ

အချို့သော ရဟန်းတို့သည် အများပြည်သူတို့က ကြည်ညို၍ လှူဒါန်းအပ်သော သုံးဆောင်ဖွယ် တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှုဟု ဆိုအပ်သော မဂ်ဖိုလ်မှ ဖီလာဆန့်ကျင် ဘက်ဖြစ်သည့် တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာဖြင့် အသက်မွေးကြကုန်၏။

၎င်းတို့မှာ အင်္ဂကျမ်း၊ နိမိတ်ကျမ်း၊ ဥပ္ပါတကျမ်း၊ အိပ်မက်ကျမ်း၊ လက္ခဏာကျမ်း၊ ကြွက်ကိုက် ကျမ်း၊ မီးပူဇော်ခြင်း၊ ယောက်မဖြင့် မီးပူဇော်ခြင်း... ဤသို့စသည်ဖြင့် ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဟောထား အပ်သော များစွာသော အကျင့်တို့ကို ယူအပ်၏။ ဤကဲ့သို့ အလုံးစုံ မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှု မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်၏။

အာဇီဝ-ပါရိသုဒ္ဓိ-သီလဟူသည်-

- =အသက်ရှင်ခြင်း၏ မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကို ရှာမှီးကြောင်း လုံ့လသည် အာဇီဝ မည်၏။
- =ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်သည် ပါရိသုဒ္ဓိ မည်၏။
- =အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စည်း ရှာမှီးသော လုံ့လ၏ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်၏။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိအချုပ်

(ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၊ ပ-တွဲ၊ ၆၀)

အံဩအောင် ပြုလုပ်ခြင်း ကုဟနာ ၃-ပါး

- ၁။ ပစ္စည်းရလာလျှင် အခါခါပယ်၍ အံ့ဖွယ်သရဲ ခေါင်းပါးနွမ်းမွဲသော ပစ္စည်းကို မှီဝဲခြင်းဟူသော ပစ္စယပဋိသေဝန။
- ၂။ ကိုယ့်ကိုပိုင်းဝါး အထင်မှားအောင် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ပြောဆိုခြင်း သာမန္တဇပုန။
- ၃။ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ဓမ္မဓာတ်ကို ရလတ်သည့်နယ် တင့်တယ်စောင့်ချုပ် ကုရိယာပုထ်ကို ပြုလုပ်ပြင်ဆင်ခြင်း ကုရိယာပထ။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ငဲ့၍ပြောဆိုခြင်း "လပနာ" ၁၃-ပါး

- ၁။ အာလာပနာ= ဒကာလာက လာပင့်ကြသလား၊ ငါ နောက်က လိုက်ခဲ့မယ်။ သွားနှင့်ကြဟု စ၍ ပြောဆိုခြင်း။ (ဝါ) ဟဲ့ ဒကာ၊ ငါ့နာမည် တိဿ တဲ့၊ ဘဝသခင် ဘုရင်၊မတ်မူး ရာထူးဘယ်ဗိုလ် လွန်ကြည်ညိုသည်ဟု ကိုယ်ကို ဆောင်ထား မြှောက်စား ပြောဆိုခြင်း။
- ၂။ လပနာ= မေးလာ၍ အထက်ပါအတိုင်း ပြောဆိုခြင်း။
- ၃။ သလဝနာ= လူနှင့်ပြိုင်ယှဉ် မဆန့်ကျင်လို လာဘ်ကိုလို၍ လူကိုခွင့်ရေး ပေးကာ သာယာညှင်းပြောင်း ကောင်းစွာ အေးချို ပြောဆိုခြင်း။
- ၄။ ဥလ္လပိ= သူဌေးမင်း၊ သူကြွယ်ကြီး၊ လှေသူကြီး၊ အလှူကြီးရှင်၊ ကျောင်းဒကာကြီး စသဖြင့် မြှောက်ပင့် ပြောဆိုခြင်း။
- ၅။ သမုလ္လပနာ= ဝန်းကျင်ထပ်ဆင့် ပျံ့ကာလွင့်မှု မြှောက်ပင့်ပြောဆိုခြင်း။
- ၆။ ဥန္တဟနာ= ဤကာလမှာ ရှေးကသာလူ ခုမလူဟု မလူ့လူ့ကြောင်း စကားတောင်းလျက် အထက် အထက်၌ ရစ်ယုက်ဖွဲ့ချည်ခြင်း၊ (ဝါ) ခဲဖွယ်စားစရာ လက်၌ပါမူ ချိုမြိန်ပါစ မေးမြန်းခြင်း စသည် ဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း။
- ၇။ သမုန္တဟာ= မရှောင်သာအောင် ခါခါ ထပ်ထပ် ရစ်ပတ်ခြင်း။
- ၈။ ဥက္ကာစနာ= ရှေ့ထင်တူရူ လက်ညှန်မှု၍ ဤသူ ငါ့ကိုသာ လွန်သဒ္ဓါဟု ပင့်ကာ မြှောက်ပြခြင်း။
- ၉။ သမုက္ကာစာ= ဝန်းကျင်ထပ်ဆင့် ပျံ့ကာလွင့်မှု ချီးမြှင့်မြှောက်ပြခြင်း။
- ၁၀။ အနုပ္ပိယသဘာကိတာ= နှိုင်းယှဉ်မှန်ကန် ငဲ့မဆန်ပဲ ဖန်ဖန်လယ်လယ် ချစ်ဖွယ်ပို ပြောဆိုခြင်း။
- ၁၁။ စာဠုကမျံ= ကိုယ့်ကိုကျွန်မှု ပမာဏသို့ နိမ့်ချသောဖြစ်ခြင်း။
- ၁၂။ မုဂ္ဂသူပျံ= အစိမ်းနည်းပါး အကျက်များသော ပဲနောက်ဟင်းအလား အမှန်နည်းပါး အမှားများ သော စကားဖြင့် အသက်မွေးခြင်း။
- ၁၃။ ပါရိဘာဠံ= ကလေးသူငယ်ကို စမ္မိယံဆင်ပြင် ရင်ခွင်ပိုက်သိမ်း စောင့်ထိန်းချိပိုးခြင်း။

စောင်းမြောင်းပြောဆိုခြင်း "နေမိတ္တိကတာ" ၄-မျိုး

- ၁။ နိမိတ္တံ= လက်မှာဘောဇဉ် ကိုင်လျက်မြင်သော် "ဘောဇဉ်ရပါစ?" မေးမြန်းခြင်း စသည်ဖြင့် ပစ္စည်း ရကြောင်းဖြစ်သော ကာယပယောဂ၊ ဝစီပယောဂကို ပြုခြင်း။
- ၂။ ဩဘာသ= ဤခါ ငါ့အား သင်္ကန်းရှားသည်၊ ဤဆိတ်ငယ်ကား ရက်တက်ပွားတည်း၊ နို့စားပါမူ ကျောင်းမှာနို့ရေ ရသင့်သည်ဟု လိုသည့်ဆန္ဒ လှစ်ဖော်ပြ၍ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တကာထာကိုဆိုခြင်း။
- ၃။ သာမန္တဇပုန= ဆွမ်းစားလိုသော ကုလူပက ရဟန်းအသွင် လိုချင်သောပစ္စည်း၏ အနီးအပါး ပွတ်ခါ သီခါ စောင်းချိတ်ကာဖြင့် စကားဆိုခြင်း။
- ၄။ ပရိကထာ= ပစ္စည်းရဖွယ် စကားလမ်းကြောင်း ပရိယာယ်ဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ပြောဆိုခြင်း။

ဖိနပ်ပြောဆိုခြင်း "နိဂ္ဂဟ" ၁၁-မျိုး

- ၁။ အက္ခရာသနာ= ကြောက်သဖြင့်မူလည်း လူအောင် ဆဲရေးခြင်း။
- ၂။ ဝတ္တနာ= ထို့တူ နှိပ်စက် ငေါက်ငန်းပြောဆိုခြင်း။
- ၃။ ဂရဟာ= သဒ္ဓါမဲ့သည်ဟု ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း။
- ၄။ ဥပေပနာ= မလူသူကိုမြင်လျှင် "အော်.. အလူရှင်ကြီး"ဟု ခေါ်ငင်မြှောက်ပင့်ခြင်း။ (ဝါ) ဒါယကာ အဖြစ်မှ ပယ်ထုတ်ခြင်း။
- ၅။ သမုက္ခေပနာ= "အော်.. အလူရှင်ကြီး"ဟု အလွန်ပင်လျှင် မြှောက်ပင့်ခြင်း။
- ၆။ ဝိပနာ= မျိုးစေ့ဟောင်းကိုသာ ထောင်းထု၍ စားသည်ဟု နှလုံးယားအောင် စကားပြက်ရယ် ပစ်ပယ်ခြင်း။
- ၇။ သံဝိပနာ= အခါမခန်း ကတော့ဆွမ်းကို ပေးကမ်းကပ်လှူ သို့သောသူကို မလူပလေ မဆိုပေရာဟု လွန်စွာပြက်ရယ် ပစ်ပယ်ခြင်း။
- ၈။ ပါပနာ= အလူချို့တဲ့ ကျေးဇူးမဲ့သို့ ရောက်စေခြင်း။
- ၉။ သံပါပနာ= ဝန်းကျင်ပတ်ခွေ ရောက်စေခြင်း။
- ၁၀။ အဝဏ္ဏဟာရိတာ= ကြောက်၍မူလည်း လူစေကာဟု ဟိုရွာ ဟိုအိမ် ဂုဏ်သိရ်ချိုးဖဲ့ ကျေးဇူးမဲ့ကို ဆောင်ခြင်း။
- ၁၁။ ပရပိဋိက မံသိက= နောက်ကပုန်း၍ ကျောက်ကန်းသားကို စားသည့်အသွင် ရှေ့ထင်ချိုသာ ကွယ်ရာ ကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့စကားကို ဆိုခြင်း။

*****

ပစ္စယသန္တိသီတသီလ

ပစ္စယသန္တိသီတသီလဟူသည်-

ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို သုံးဆောင်သောအခါ ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော ဤသီလကို ပစ္စယသန္တိသီတ သီလမည်၏။

ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်ခြင်း

ဆွမ်း, သင်္ကန်း, ကျောင်း, ဆေး, လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို သုံးစွဲခြင်းကြောင့် ရနိုင်သော အကျိုးများကို ဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်းကို "ပစ္စဝေက္ခဏာ"ဟု ခေါ်သည်။

(ပတိ=အသီးသီး+အဝေက္ခဏာ=ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုခြင်း, ဆင်ခြင်ခြင်း။)

သင်္ကန်းကို ဆင်ခြင်ခြင်း

သင်္ကန်းဝတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်အပ်သော အကျိုးများ

အချမ်း အအေးကို ပယ်ဖျောက်၍ နွေးစေခြင်းအကျိုးငှာ၎င်း၊ မီးနှင့်စပ်သောအပူ၊ လေပူ နေပူတို့ကို ကာကွယ်ခြင်း အကျိုးငှာ၎င်း၊ မှက်, ခြင်, စသည်တို့၏ ကိုက်ခဲခြင်းမှ၎င်း၊ လေအေးနှင့် ဖုန်ပါသောလေတို့မှ ကာကွယ်ခြင်းငှာ၎င်း၊ မြွေ, ကင်း, တို့၏ တွေ့ထိခြင်း, ကိုက်ခဲခြင်းမှ၎င်း ပယ် ဖျောက်ခြင်းငှာ ဝတ်ဆင်ပါ၏။ အရှက်အကြောက်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း အကျိုးငှာလည်း ဝတ်ဆင်ပါ၏။

ဤ၌ "အရှက်အကြောက်လုံရန် ကိုယ်အင်္ဂါကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည် အမြဲတမ်းရသော အကျိုး တည်း။ ကျန်သော အကျိုးများမှာကား ရံဖန်ရံခါသာ ရကြကုန်၏။

သီတဿ-အအေးဟူသည်ကား

ကိုယ်တွင်း၌ ဓာတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အအေး၊ ပြင်ပ၌ ဥတုဖောက်ပြန်ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော အအေး၊ ဤနှစ်မျိုးလုံး ပါဝင်၏။

ဥက္ကဿ-အပူဟူသည်ကား= မီးအပူကိုသာ ဆိုလိုသည်။

[မီးကြောင့်ဖြစ်သော အပူကိုသာ ယူလျှင် နယ်ကျဉ်းလွန်း၏။ နေပူမှ တပါးသော အခြားသော အပူဟူသမျှကို ယူလျှင်လည်း သင့်ရာ၏။ မှန်၏။ အလွန်ပူပြင်းသော အရပ်ဒေသတို့၌ ရာသီဥတု ကြောင့်ဖြစ်သော အပူကို အဝတ် သင်္ကန်းဖြင့်၎င်း၊ အဆောက်အဦဖြင့်၎င်း ကာကွယ်ရ၏။]

(မဟာစည် ဆရာတော်)

ဆွမ်းကို ဆင်ခြင်ပုံ

ပယ်အပ်သော အရာများ

ဤဆွမ်းကို စားခြင်းသည် (၁)ကလေးသူငယ်များကဲ့သို့ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားဖို့ရန် မဟုတ်။ (၂)လက်ဝှေ့သမားများကဲ့သို့ ခွန်အားဗလ မာန်ယစ်ဖို့ရန် မဟုတ်။ (၃)နန်းတွင်းသူနှင့် ပြည့်တန်ဆာမ စသူတို့ကဲ့သို့ ခန္ဓာကိုယ် လှပပြည့်ဖြိုးဖို့ရန် မဟုတ်။ (၄)ကချေသည်များကဲ့သို့ အရေအဆင်း လှပ ကြည်လင်ဖို့ရန် မဟုတ်။ ဤ ၄-ပုဒ်တို့ဖြင့် မသင့်သောအကြောင်းဖြင့် မှီဝဲခြင်းကို၎င်း၊ ကာမချမ်းသာ၌ ကပ်ငြိသော တဏှာဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းကို၎င်း ပယ်ခြင်းကို သိအပ်၏။

ရည်ရွယ်ချက် ၄-ခု

၁။ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ

ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ စုပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ဤကိုယ်ကောင်ကြီး တာရှည်တည်နိုင် ရန် အကျိုးငှာ၎င်း၊ အသက်ဟု ဆိုအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ မပြတ်မစဲ ဆက်လက် တည်စေခြင်းအကျိုး ငှာ၎င်း (ဝါ)သက်တမ်းရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး တည်စေခြင်းအကျိုးငှာ၎င်း၊ သုံးဆောင်မှီဝဲပါ၏။

၂။ ဝိဟိံသုပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ

ဆာလောင်ခြင်းတည်းဟူသော နှိပ်စက်တတ်သော အနာ၏ ကင်းငြိမ်းစေခြင်းငှာ၎င်း၊ ဘုရား အဆုံးအမတည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့် (သာသနဗြဟ္မစရိယ)ကို ကျင့်နိုင်ရန် အကျိုးငှာ၎င်း၊ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်(မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ)ကို ကျင့်နိုင်ရန် အကျိုးငှာ၎င်း၊ (ပရိယတ္တိစာပေ လေ့လာ သင်ကြား ပို့ချခြင်းတည်းဟူသော ဂုဏ်တရားတန်ဖိုးကို၎င်း၊ ဝိပဿနာ တရား အားထုတ်ခြင်းတည်းဟူသော ဝိပဿနာဓုရ တာဝန်ကို၎င်း မမောမပန်း ထမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းငှာ၎င်း)၊ သုံးဆောင်မှီဝဲပါ၏။

၃။ ဝေဒနာ ဟောင်း+သစ်တွေ မဖြစ်စေဖို့

မစားမီက ဖြစ်ခဲ့သော ဆာလောင်ခြင်းဝေဒနာဟောင်းကိုလည်း ပယ်ပျောက်စေရန်၊ အတိုင်း အဆ မရှိ စားသုံးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာသစ်ကိုလည်း မဖြစ်စေရန် နှလုံးသွင်း၍ သုံးဆောင် မှီဝဲ၏။ တနည်း . . . ဒုက္ခဝေဒနာသည် မသင့်သောအစကို စားခြင်းနှင့် အတိုင်းအရှည်မရှိ စားခြင်းတို့ ကြောင့် ယခုဘဝ၌ ဖြစ်သော်ငြားလည်း ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုက္ခဝေဒနာကို "ဝေဒနာ ဟောင်း"ဟု ဆိုရ၏။

သင့်လျော်သောအစာကို စားခြင်း၊ ချင့်ချိန်၍စားခြင်းဖြင့် ထိုဝေဒနာဟောင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကံဟောင်းကို ဖျက်ဆီးပယ်ဖျောက်ခြင်းဖြင့် ထိုဝေဒနာဟောင်းကို ပယ်ဖျောက်အံ့။

ယခုဘဝ၌ ပြုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကံကော မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော မသင့်သော သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်ရအပ်သော ကံကိုမှီ၍ အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတံ့သောကြောင့် အပါယ်စသည်တို့၌ ဖြစ်မည့် အကြင်ဒုက္ခဝေဒနာကို "ဝေဒနာသစ်"ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုဝေဒနာသစ်မဖြစ်စေရန် နှလုံးသွင်း၍ မှီဝဲသုံးဆောင်၏။

ဤနှစ်ပုဒ်ဖြင့် လျောက်ပတ်သောသုံးဆောင်ခြင်းကို၎င်း၊ ခန္ဓာကိုယ် ပင်ပန်းစေသောအကျင့် (အတ္တကိလမထာနုယောဂ)ကို ပယ်ခြင်းကို၎င်း၊ တရားနှင့်လျော်သော ချမ်းသာသုခကို မစွန့်ခြင်းကို ၎င်း ပြုအပ်၏။

အစားကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်

- ၁။ လက်ကို ဆွဲထူရလောက်အောင် စားသောပုဂ္ဂိုလ်
- ၂။ ဝမ်းဗိုက်ကား၍ ပုဆိုးမဝတ်နိုင်လောက်အောင် စားသောပုဂ္ဂိုလ်
- ၃။ ဗိုက်လေးလွန်း၍ မထနိုင်သဖြင့် ထိုအရပ်၌ပင် လူးလှိမ့်နေရအောင် စားသောပုဂ္ဂိုလ်
- ၄။ ခံတွင်းဝမှ ကျီးနှိုက်စားနိုင်လောက်အောင် စားသောပုဂ္ဂိုလ်
- ၅။ အန်ထွက်အောင် စားသောပုဂ္ဂိုလ်

ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့ မဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်၍လည်း သုံးဆောင်၏။

မည်သို့ နှလုံးသွင်း၍ စားသနည်း?

အဘယ်သို့ သုံးဆောင်သနည်းဟူမူ... အစာရေစာ မရှိသော ကန္တာရခရီးခဲကို ကျော်လွန်လို သော ဇနီးမောင်နှံတို့သည် သေသွားသော မိမိတို့သားငယ်၏ အသားကို မက်မောခြင်းမရှိပဲ စားကုန် သကဲ့သို့၎င်း၊ မြစ်ကို ကျော်လွန်လိုသော သူတို့သည် ဖေါင်ကို မက်မောခြင်းမရှိပဲ သုံးစွဲသကဲ့သို့၎င်း၊ ဆွမ်းခဲဖွယ်ကို တပ်မက်ခြင်းမရှိပဲ သုံးဆောင်ကုန်၏။

၄။ ယတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ- ငါ့အား မျှတမှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည် ဟူသည်ကား=

အတိုင်းအရှည်ဖြင့် ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်တတ်သော (ဝါ) ဣရိယာပုထ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဘေးရန်မရှိခြင်းကြောင့် အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဤရုပ်ကိုယ်၏ အသက်အပိုင်းအခြား ကာလပတ်လုံး သွားနိုင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သွားမြဲသွားခြင်း၊ မျှတနိုင်ခြင်းသည်လည်း ငါ့အား ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟူ၍လည်း ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်၏။

အနုဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စ= အပြစ်ကင်းခြင်းနှင့် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း

မသင့်လျော်သောအားဖြင့် ရှာမှီးခြင်း၊ ခံယူခြင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြဉ်သဖြင့် အပြစ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ အတိုင်းအရှည်သိလျက် သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းသည်၎င်း။

တနည်း...မသင့်လျော်သော အာဟာရကိုသုံးဆောင်ခြင်း၊ အတိုင်းမရှိ အလွန်အကျွံ သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်တတ်သော ဆိတ်ငြိမ်သောကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းနှင့် ဘာဝနာတရား တို့၌ မပျော်မရွှေခြင်း၊ အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ ကိုယ်လက် ဆန့်တင်ငင်ရုံခြင်း၊ ပညာရှိတို့၏ အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း စသော အပြစ်များမရှိသဖြင့် အပြစ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ သင့်သော အာဟာရကို သုံးဆောင် ခြင်း၊ အတိုင်းအရှည်ရှိလျက် သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ကိုယ်ခွန်အားဖြစ်သဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းသည်၎င်း။

တနည်းကား... အလိုရှိတိုင်း ဝမ်းပြည့်အောင် စားခြင်းကို ကြဉ်သဖြင့် ဘယ်ညာပြောင်း၍ အိပ်ခြင်းဖြင့် ရအပ်သော ချမ်းသာ၊ တမိုန်းမိုန်းအိပ်ခြင်းဖြင့် ရအပ်သော ချမ်းသာတို့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အပြစ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ လေးငါးလုပ်မျှ လျော့၍ စားခြင်းဖြင့် ဣရိယာပုထ်လေးပါးအား လျော်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်းကြောင့် ချမ်းသာစွာနေခြင်းသည်၎င်း ဝါအား ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု ဆင်ခြင်၍ ဆွမ်းကို မှီဝဲသုံးဆောင်၏။

ရှင်သာရိပုတြာ၏ ဆုံးမစကား

“လေးငါးလုပ်တို့ကို မသုံးဆောင်မှု၍ ရေကိုသောက်ရာ၏။ ဤသို့ ပြုကျင့်လျှင် (ကိုယ်နှင့် အသက်ကို မငဲ့ကွက်ပဲ) နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်ကို စေလွှတ်ထားသော ရဟန်းအား ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ခြင်း ငှာ လျောက်ပတ်ပေ၏။” (သာရိပုတ္တထေရဂါထာ၊ ၃-၂-၃၄၃)

ဆွမ်းကိုဆင်ခြင်ပုံ ဆောင်ပုဒ်

ဤသည့်စားဖွယ်၊ အမယ်မယ်ကို၊ မြူးရယ်မာန်ကြွ၊ လှပ ရေဆင်း၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်းငှာ၊ မသုံးပါဘူး၊ လေးဖြာဓာတ်ဆောင်၊ ဤကိုယ်ကောင်သည်၊ ရှည်အောင်တည်လျက်၊ အသက်မျှတမ်း၊ မမော ပန်းငြား၊ ဘုရားသာသနာ၊ ကျင့်နှစ်ဖြာကို၊ ကျင့်ပါနိုင်စေ၊ ဝေဒနာဟောင်း၊ သစ်၊ မဖြစ်စေရ၊ ယာပိုထ် မျှလစ်၊ ခပ်သိမ်းပြစ်ကို၊ မဖြစ်လေအောင်၊ ချမ်းမြေ့အောင်ဟု၊ သုံးဆောင်မှီဝဲပါသတည်း။
(ဝိသုဒ္ဓိရုံဆရာတော်)

ကျောင်း၌ ဆင်ခြင်ပုံ

- ၁။ အချမ်း အပူ စသည်တို့ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းငှာ၎င်း၊
- ၂။ ခြင် မှက် မြွေ ကင်းတို့မှ ကာကွယ်ခြင်းငှာ၎င်း၊
- ၃။ ဥတုဖောက်ပြန်သဖြင့် မခံသာအောင် လွန်ကဲသော ပူလွန်းခြင်း လေးလွန်းခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ခြင်းငှာ၎င်း၊
- ၄။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးရန်တို့မှ ကာကွယ်ခြင်းငှာ၎င်း... ဤကျောင်းကို မှီဝဲသုံးဆောင်ပါ၏။

ဥတု ပရိဿယ ဝိနောဒန ပဋိသလ္လာနာရမတ္ထံ-ဟူသည်=

နိပ်စက်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် အအေး-အပူဟူသော ဥတုသည်ပင် ဘေးရန် မည်၏။ ထိုဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၎င်း။ အထူးထူးသော အာရုံသို့ စိတ်လွင့်ပါးခြင်းမှ ဖဲခွါ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ စိတ်၏ ကပ်ငြိတည်စေနိုင် အကျိုးငှာ၎င်း ကျောင်းကို မှီဝဲသုံးဆောင်ပါ၏။

တနည်း... အချမ်း အပူ ဟူ၍၎င်း၊ ဖောက်ပြန်သော ဥတုဘေးဘျမ်းဟူ၎င်း၊ ဤသည်မှာ “ဥတု”သာ မည်၏။ ဘေးရန်(ပရိဿယ) မမည်။ ဘေးရန်သည် ထင်ရှားသောဘေးရန်၊ မထင်ရှားသောဘေးရန် ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ခြင်သို့ ကျား စသည်တို့သည် ထင်ရှားသောဘေးရန် ဖြစ်၏။ ရာဂ ဒေါသ စသည်တို့ ကား မထင်ရှားသော ဘေးရန်ဖြစ်၏။ ထိုဘေးရန် ၂-မျိုးသည် ကျောင်းတွင်း၌နေသောရဟန်းအား မနိပ်စက်နိုင်။ စိတ်ချမ်းသာစွာ နေရ၏။

အမြဲတမ်းအကျိုးနှင့် ရံခါအကျိုး

ကျောင်း၌ နေသောသူအား ဥတုဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းသည် အမြဲတမ်းအကျိုးရ၏။ ကျန်အကျိုးမှာ အခါအားလျော်စွာ ရကြ၏။

လင်္ကာ။ ။ချမ်းပူကိုဖျက်၊ ခြင် မှက် လေ နေ၊ ကင်း မြေ ဝေးမှု၊ ဥတု ဘေးဘျမ်း၊ မသန်း ကင်းစင်၊ စိတ်ကြည်လင်ကြောင်း၊ နေရာကျောင်းကို၊ ကိန်းအောင်း မှီခိုပါသတည်း။

ဆေးကို ဆင်ခြင်ပုံ

ဓာတ်ချောက်ချားခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ထိုဓာတ်ချောက်ချားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အိုင်းနာ နူနာ စသည်တို့သည်၎င်း လူနာရှင်ကို နှိပ်စက်တတ်သောကြောင့် "ဗျာဗာဓ"ဟုခေါ်၏။ ထိုသို့ လူနာကို နှိပ်စက်တတ်သည့် အနာရောဂါကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ ဆေးကို မှီဝဲပါ၏။

လင်္ကာ။ ။ကျင်နာခံခက်၊ နှိပ်စက်ဖိစီး၊ ဖြစ်ပြီးဖြစ်လာ၊ ဝေဒနာကို၊ စွန့်ခွါပယ်လျင်း၊ ဆင်းရဲကင်း ၍၊ လူမင်းမြတ်စွာ၊ သာသနာကို၊ ကြည်သာရွှင်လန်း၊ ဖြည့်ကျင့်စွမ်းနိုင်ဖို့၊ ရည်မှန်းသုံးဆောင်ပါ သတည်း။

*****

စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ပြီးပြည့်စုံစေပုံ အစီအရင်...

၁။ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလကို ပြီးစေပုံ-

ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလကို ဘုရားကိုယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပြီးစီး ပြည့်စုံစေနိုင်၏။ အကြောင်းမှာ... သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းသည် တပည့်သာဝကတို့ ဉာဏ်မမှီသောကြောင့်ပင်တည်း။ ဤအရာ၌ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တောင်းပန်ချက်ကို ပယ်မြစ်ခြင်းသည် သာဓက တစ်ခုပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပညတ်တိုင်းသော သိက္ခာပုဒ်ကို သဒ္ဓါတရားဖြင့် အကြွင်းမဲ့သိမ်းယူ၍ အသက်၌သော်လည်း ငွေကွက်ခြင်းကို မပြုမှု၍ ကောင်းစွာပြည့်စုံစေအပ်၏။

စောင့်ထိန်းရန် မိန့်မှာချက်များ

ယစ်မသည် အသက်ကို မငဲ့ပဲ မိမိဥကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၎င်း၊ စမရီမည်သော သားကောင် သည် မိမိအမြီးကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၎င်း၊ မိခင်သည် ချစ်လှစွာသော တစ်ဦးတည်းသောသားကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၎င်း၊ မျက်စိတစ်ဖက်ပျက်သောသူသည် ကျန်ရှိသော တစ်ဖက်ကို စောင့်ရှောက် သကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူပင် သင်တို့သည် သီလကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ကုန်လျက် သီလကို အလွန် ချစ် မြတ်နိုးသည်ဖြစ်၍ အခါခပ်သိမ်း ရိုသေလေးစားခြင်းရှိသည် ဖြစ်ကြကုန်လော့။

နောက်တစ်ခုကား-

ပဟာရာဒ အသူရိန်... သမုဒြာသည် ကမ်းကို မလွန်ကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူပင် ငါဘုရားပညတ် ထားအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ငါဘုရား၏ တပည့်ဖြစ်ကုန်သော အရိယာသာဝကတို့သည် အသက် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်း မလွန်ကျူးကြကုန်။ (အံ၊၃၊အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ပဟာရာဒသုတ်)

သီလကို အသက်ဖြင့် စောင့်ထိန်းသော မထေရ်များ

မဟာဝတ္တနီခေါ်သော တောအုပ်၌ မထေရ်တစ်ပါးကို ဒမြတို့က အခြားရဟန်းများကို သွား၍ မပြောစေနိုင်ရန် နွယ်ကြိုးဖြင့်တုပ်၍ မြေကြီး၌ လဲလျောင်းနေစေ၏။ ထိုရဟန်းသည် ၇-ရက်ပတ်လုံး

လျောင်းလျက်သာလျှင် ဝိပဿနာ ပွားနေလေရာ အနာမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ထိုတောအုပ်၌သာလျှင် ကွယ်လွန်သွားပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

နောက်တစ်ပါးကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဓားပြတို့သည် ဆင်သမနွယ်ဖြင့် ချည်နှောင်၍ လဲလျောင်း အိပ်စေကုန်၏။ ထိုမထေရ်လည်း တောမီးလောင်လတ်သော နွယ်ကို မဖြတ်မူ၍ ဝိပဿနာကို ရှုစေ လျက် သမသီသီ ရဟန္တာဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူ၏။ ဒီဃနိကာယ်ဆောင် အဘယမထေရ်သည် ငါးရာသော မထေရ်တို့နှင့်တကွ လာလတ်သော် ထိုမထေရ်၏ အလောင်းကိုတွေ့မြင်၍ မီးသဂြိုလ်စေ ပြီးလျှင် စေတီတည်ထားစေ၏။ ထို့ကြောင့် “သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော အမျိုးကောင်းသားသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို စင်ကြယ်စေလိုလျှင် မိမိအသက်ကိုသော်လည်း စွန့်ရာ၏။ မြတ်စွာဘုရား ပညတ်အပ်သော သီလစောင့်စည်းမှုကို မဖျက်ရာ။”

“သမသီသီ” ရဟန္တာဟူသည်။ ။ဝဋ်၏ဦးခေါင်း ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် ကိလေသာ၏ဦးခေါင်း အဝိဇ္ဇာတို့ တပြိုင်တည်းကဲ့သို့ အညီအမျှ ကုန်ခမ်းပြတ်စဲသွားသော ရဟန္တာပေတည်း။ ချဲ့ပြရလျှင်... အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်အား ကိလေသာ၏ ဦးခေါင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာကို မဂ်ဉာဏ်လေးပါး အစဉ်ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်က ကုန်ခမ်းစေ၏။ ထို့နောင် ၁၉- ပစ္စဝေက္ခကာဉာဏ်တည်၍ ဘဝင်သို့သက်လတ်သော် ဝဋ်၏ဦးခေါင်း ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကို စုတိစိတ်က ကုန်စေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ကိလေသာ၏ဦးခေါင်းကို ကုန်စေသော ပစ္စဝေက္ခကာနှင့်တကွ မဂ္ဂဝိထိဝါရနှင့် ဝဋ်၏ဦးခေါင်းကို ကုန်စေသော စုတိစိတ်ဝါရဟူသော ဝါရနှစ်ခု တူညီသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် “သမသီသီ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုမထေရ်သည်လည်း ထိုမထေရ်သည် လည်း ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေသည်။

၂။ ကုန္ဒိယသံဝရသီလကို ပြီးစေပုံ

ကုန္ဒိယ ၆-ပါးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော ကုန္ဒိယသံဝရသီလကို အမှတ်ရမှု သတိ-ဖြင့် ပြီးစေအပ်၏။ မှန်၏။ ထိုကုန္ဒိယသံဝရသီလကို အမှတ်ရမှု သတိဟူသော ပြီးစီးကြောင်း ရှိ၏။ အကြောင်းမူကား သတိတရားက စောင့်ရှောက်အပ်ကုန်သော စက္ခုစသော ကုန္ဒိယတို့ကို အဘိဇ္ဈာအစ ရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် အစဉ်မလိုက်နိုင်သောကြောင့်ပင်တည်း။

“ရဟန်းတို့... ရဲရဲပြောင်ပြော တောက်လောင်နေသော သံချောင်းဖြင့် မျက်စိကို ထိုးဖောက်ခြင်း သည် ကောင်းမြတ်သေး၏။ မျက်စိဖြင့် သိအပ်ကုန်သော ရူပါရုံတို့၌ အနုဗျဉ္ဇနခေါ်သော အသေးစိတ်အင်္ဂါအားဖြင့် မိန်းမယောက်ျား တင့်တယ်ဟန် အစရှိသော ပုံသဏ္ဍာန်နိမိတ်ကို ယူခြင်းသည် မသင့်မြတ်သည်သာတည်း။”

ဤသို့စသည်ဖြင့် အာဒိတ္တသုတ္တန်၌ ဟောထားသည်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ ရူပါရုံအစရှိကုန်သော အာရုံတို့၌ စက္ခုဒွါရ စသည်တို့၌ဖြစ်သော ဇောဝိညာဏ်၏ အဘိဇ္ဈာစသည်ကို အစဉ်လိုက်တတ်သော နိမိတ်ကို စွဲလမ်းခြင်းကို အမှတ်ရမှုသတိဖြင့် တားမြစ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကုန္ဒိယသံဝရသီလကို ကောင်း စွာပြီးစေအပ်၏။

မပြီးစီးလျှင် အပြစ်ကား။ ။ ကုန္ဒိယသံဝရကို မပြည့်စုံစေသည်ရှိသော် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ သည်လည်း အရှည်မခံ မတည့်တံ့နိုင်ပေ။

ဥပမာအားဖြင့် ဆူးခက်စသည်ဖြင့် ကောင်းစွာ အရံအတား မရှိသော စပါးခင်းသည် တာရှည် မတည်နိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ ထို့ပြင် လူဆိုးသူခိုးတို့သည် ဟင်းလင်းတံခါးပွင့်သော ရွာကို လုယက် ခိုးယူသကဲ့သို့

စက္ခုမြေစသော တံခါးကို မပိတ်ပဲ ဟင်းလင်းပွင့်နေသော ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ကိလေသာ သူခိုးတို့သည် နှိပ်စက်ကုန်၏။ ဥပမာအားဖြင့် အမိုးမလုံသောအိမ်ကို မိုးရေတို့သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ထိုးဖောက်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

“ရူပါရုံတို့ကြောင့်၎င်း သဒ္ဓါရုံတို့ကြောင့်၎င်း ဂန္ဓာရုံတို့ကြောင့်၎င်း ရသာရုံတို့ကြောင့်၎င်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကြောင့်၎င်း ဖြစ်လတံ့သောအကျိုးမဲ့မှ စက္ခုမြေကို စောင့်ရှောက်လော့။

မစောင့်ရှောက်ခြင်း၏ အပြစ်ကား သူခိုးတို့သည် တံခါးမပိတ်သော ရွာကို လုယက် နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့ သတိဟူသော တံခါးရွက်ဖြင့် မပိတ်သည်ဖြစ်၍ ဟင်းလင်းပွင့်လျက် မစောင့်ရှောက်အပ်ကုန်သော ဤစက္ခုမြေသောဒွါရတို့သည် သတိတံခါးရွက်ဖြင့် မပိတ်ဆို မစောင့်ရှောက်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ကုန်၏။

အမိုးမကောင်းသောအိမ်ကို မိုးရေပေါက်သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ထိုးဖောက်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် သမာဓိပညာဖြင့် ပွားများထားခြင်းမရှိသောစိတ်ကို ရာဂသည် ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် လျက် နှိပ်စက်၏။ (ဓမ္မပဒ၊ ၁၄-၁၅)

ပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုးကား

ထိုကုန္ဒိယသံဝရသီလကို ပြည့်စုံစေသည်ရှိသော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလလည်း အရှည် တည်တံ့၏။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်းစွာ ကာရံထားအပ်သော စပါးခင်းသည် အရှည်တည်သကဲ့သို့ပင်။ ထို့ပြင်လည်း လုံခြုံစွာပိတ်ထားသော ရွာကို သူခိုးတို့သည် မလုယက်နိုင်သကဲ့သို့ စက္ခုမြေစသော တံခါးကို ကောင်းစွာပိတ်ဆိုထားသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ရာဂသည် ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ကာ မနှိပ် စက်နိုင်။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်းစွာမိုးထားသောအိမ်ကို မိုးရေသည် မထိုးဖောက်နိုင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

တနည်းကား။ ။လူတို့၏ စိတ်သည် လျင်စွာ ဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရာဂကို အသုဘဟု နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် ပယ်ဖျောက်၍ ရဟန်းဖြစ်စ ဝင်္ဂီသရဟန်းကဲ့သို့ ကုန္ဒိယသံဝရသီလကို ပြီးစေအပ်၏။

ဝင်္ဂီသရဟန်း။ ။ရဟန်းဖြစ်ပြီးစ ဝင်္ဂီသသည် အရှင်အာနန္ဒမထေရ်နှင့် ဆွမ်းခံကြစဉ် အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ကို မြင်၍ ရာဂစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာကို-

“အရှင်အာနန္ဒာ...တပည့်တော်မှာ ရာဂမီးလောင်နေပါ၏။ အကျွန်ုပ်စိတ်ကို ပြင်းစွာလောင်နေ ပါ၏။ တောင်းပန်ပါ၏။ တပည့်တော်ကို သနားသောအားဖြင့် ရာဂမီးငြိမ်းကြောင်း နည်းလမ်း ကောင်းကို ဟောကြားတော်မူပါ။”

ဟု လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာက-

“ငါ့ရှင်ဝင်္ဂီသ...အမှတ်သညာ၏ (အသုဘကို သုဘဟု) ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် သင့်စိတ်ကို ရာဂမီး ပြင်းစွာလောင်ချေ၏။ ရာဂဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော (တင့်တယ်လှပသည်ဟု ထင်သော) သုဘနိမိတ်ကို ရှောင်ကြဉ်ဘိလော့။ တစ်ခုတည်းသော အသုဘအာရုံရှိလျက် ကောင်းစွာ တည်တံ့အောင် အသုဘဘာဝနာဖြင့် စိတ်ကို ထုံပွားလေလော့။ သင်္ခါရတရားတို့ကို သူစိမ်းပြင်ပဟု ရှုလော့။ ဒုက္ခဟူ၍၎င်း အတ္တမဟုတ်ဟူ၍၎င်း ရှုလော့။ ကြီးစွာသော ရာဂမီးကို ငြိမ်းစေလော့။ အဖန်တလဲလဲ ထပ်၍ မပူလောင်စေလင့်။”ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။ အရှင်ဝင်္ဂီသည် ရာဂကိုပယ်ဖျောက်ပြီးလျှင် ဆက်၍ ဆွမ်းခံကြတော်မူ၏။

တနည်းကား။ ။ ကုရုဏ္ဏကလိုဏ်ဂူကြီး၌ ဖြည့်ဆည်းလိုသောရဟန်းသည် ကုရုဏ္ဏကလိုဏ်ဂူကြီး၌ သီတင်းသုံးနေသော စိတ္တဂုတ္တမထေရ်ကဲ့သို့၎င်း၊ စောရကကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေသော မဟာမိတ္တမထေရ်ကဲ့သို့၎င်း ဖြစ်သင့်၏။

စိတ္တဂုတ္တမထေရ်ကြီး။ ။ ကုရုဏ္ဏကလိုဏ်ဂူကြီး၌ တောထွက်ခန်းစသည့် ဗုဒ္ဓဝင်ပန်းချီကားများ ဆွဲထားသည်ကို ကြည့်ရန် ရဟန်းများ ရောက်လာကြ၏။ ပန်းချီကားများ အလွန်လှကြောင်း လျှောက် သောအခါ စိတ္တဂုတ္တမထေရ်ကြီးက ဤလိုဏ်ဂူ၌ သူနေသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၆၀-ကျော်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုပန်းချီကားများ ရှိမှန်းမသိကြောင်း၊ မျက်စိကောင်းသော ငါ့ရှင်တို့လာမှ သိရကြောင်း ပြန်ဖြေလိုက် ၏။ မထေရ်သည် နှစ် ၆၀-ကျော်အောင် ထိုလိုဏ်ဂူကို မျက်စိဖွင့်၍ မော်မကြည့်ခဲ့ဖူးသတတ်။ လိုဏ်ဂူဝှံလည်း ကံ့ကော်ပင်ကြီးရှိ၏။ မော်၍ မကြည့်ပေ။ နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း မြေပြင်သို့ အပွင့်များ ကြွေကျမှသာ ထိုကံ့ကော်ပင် ပွင့်နေကြောင်း သိရသတတ်။ ထိုမထေရ်ကြီးကို ကာကဝဏ္ဏတိဿ မင်းကြီးက ဖူးမြော်လို၍ သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ပင့်သော် လည်း နန်းတော်သို့ မကြွပေ။ ထိုအခါ မင်းကြီးက ထိုမဟာဂါမရွာ၌ ရှိသော သားသည်မိခင်များ၏ သားမြတ်ကို ရင်လွမ်းဖြင့် စည်းစေ၍ မင်းအမိန့်ဖြင့် "စိတ္တဂုတ္တမထေရ်ကြီး နန်းတော်မကြွမချင်း နို့မ တိုက်ရ"ဟု ထုတ်ပြန်ထား၏။ သို့ဖြစ်၍ သားငယ်များကို ငဲ့ညှာသောအားဖြင့် နန်းတော်သို့ကြွရတော့ ၏။

နန်းတော်၌ ဆွမ်းစားပြီးသောအခါ မင်းကြီးကဖြစ်စေ၊ မိဖုရားကြီးကဖြစ်စေ ရှိခိုးတိုင်း "မင်းကြီး-ချမ်းသာပါစေ" ဟုချည်းသာ ၇-ရက်တိုင်တိုင် ဆုပေးလေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် "အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ဆိုရသနည်း"ဟု မေးသောအခါ မထေရ်ကြီးက "ငါ့ရှင်တို့... ငါသည် မင်းဟူ၍၎င်း၊ မိဖုရားဟူ၍ ၎င်း၊ ခွဲခြားခြင်းမရှိ" ဟု မိန့်လေ၏။

နန်းတော်က ပြန်လာပြီးနောက် လိုဏ်ဂူသို့ ပြန်ရောက်အခါ ထိုညပိုင်းတွင် စင်္ကြန်လျှောက်ရင်း တရားအားထုတ်၏။ မထေရ်အား ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအလွန် အားကောင်းလာ၏။ ထိုည သန်းခေါင်ကျော် တွင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထို့ကြောင့် မိမိအကျိုးစီးပွားကို လိုလားသော အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း-
တောကြီး၌ မျောက်ကဲ့သို့၎င်း၊ တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေသော တောသမင်ကဲ့သို့၎င်း၊ ကြောက်လန့်နေသော ကလေးသူငယ်ကဲ့သို့၎င်း ထိုထို ဤဤ လှုပ်ပေါ်လောလည်သော မျက်စိရှိသည် မဖြစ်စေရာ။ မျက်စိကို အောက်ချထားရာ၏။ ထမ်းပိုးတပြန်မျှသာ ကြည့်လေ့ရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ တောမျောက်ပမာ လှုပ်ပေါ်တုန်လှုပ်သော စိတ်၏ အလိုနိုင်ငံသို့ မလိုက်လေရာ။

မဟာမိတ္တမထေရ်။ ။ တနေ့သောအခါ မဟာမိတ္တမထေရ်၏ မယ်တော်မှာ အိုင်းအနာ ပေါက်၏။ သမီးတစ်ယောက်ရှိရာလည်း ဘိက္ခုနီမ ဝတ်နေ၏။ သို့ဖြစ်၍ သမီးဘိက္ခုနီကို သူ့အစ်ကိုထံ သွားပြီး ဆေးတောင်းချေရန် လွှတ်လိုက်၏။ ထိုဘိက္ခုနီမသည်လည်း အစ်ကို ရဟန်းထံသွားလျှောက်၏။ ထိုအခါ မထေရ်က "ငါတော့ ဆေးမဖော်တတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဆေးတော့ ပေးလိုက်မယ်။ ငါသည် ရဟန်း ဖြစ်သောနေ့မှ စ၍ တပ်မက်သောစိတ်ဖြင့် စက္ခုန္ဓေဖျက်ကာ မာတုဂါမကို ဘယ်တော့မှ မကြည့်ဖူးပေ။ ဤမှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် ငါ၏မယ်တော်သည် ချမ်းသာပါစေသတည်း" ဟု သစ္စာဆိုကာ သူညီမကိုလည်း "နင်သွားတော့။ ဟိုရောက်ရင် ဒီသစ္စာစကားကိုဆို၍ မယ်တော်ကြီးကို သုံးသပ် လိုက်" ဟု ပြန်လွှတ်လိုက်၏။

နမတော်ဘိက္ခုနီမသည် မိခင်ထံပြန်၍ အစ်ကို ပြောသည့်အတိုင်း သစ္စာပြုလေ၏။ မယ်တော် ကြီး၏ အနာသည် ရေမြှုပ်စိုက်ကဲ့သို့ ကျေ၍ ခဏချင်း ပျောက်ကင်းသွားလေ၏။ ထိုအခါ မယ်တော်ကြီး က အိပ်ရာမှထ၍

“မြတ်စွာဘုရားသာ အခုနေခါ သက်တော်ထင်ရှားရှိခဲ့ရင် ငါ့သားခေါင်းကို လက်နဲ့ ကိုင်ပြီး သုံးသပ်တော်မူမှာ အမှန်ဘဲ” ဟု ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားလေ၏။

ထို့ကြောင့် တပါးသောအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း မဟာမိတ္တမထေရ်ကဲ့သို့ ကုန္ဒိယသံဝရ သီလကို စောင့်ထိန်းလေရာ၏။

၃။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ပြီးစေပုံ

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို စီရိယဖြင့် ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်၏။ မှန်၏။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသည် စီရိယဟူ သော ပြီးကြောင်းရှိ၏။ အကြောင်းမှာ ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်သော စီရိယရှိသောရဟန်းသည် မှားယွင်းသော မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ရှားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သာသနာတော်အား မလျှောက်ပတ်သည့် မသင့် တင့်သောနည်းဖြင့် ရှားမှီးခြင်းကို ပယ်ရှား၍ စီရိယဖြင့် ဆွမ်းခံခြင်းစသည့် သင့်လျော်သောရှားမှီးခြင်း ဖြင့် စင်ကြယ်စွာရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်အပ်၏။ မစင်ကြယ်သော ပစ္စည်းတို့ကို အဆိပ် ပြင်းသော မြွေဆိုးကဲ့သို့ ရှောင်ကြဉ်ပြီးလျှင် ဤအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ပြီးစေအပ်၏။

စင်ကြယ်-မစင်ကြယ်သော ပစ္စည်းဟူသည်-

ဓုတင်မဆောင်သော ရဟန်းတို့အား သံဃာမှ၎င်း၊ ဂိုဏ်းမှ၎င်း၊ ထိုရဟန်း၏ စင်ကြယ်သော စိတ်ထားဖြင့် တရားဟောခြင်း စသည့်ဂုဏ်ကြောင့် လူတို့က လူအပ်သော ပစ္စည်းတို့သည်၎င်း စင်ကြယ်သောပစ္စည်း မည်ကုန်၏။ ဆွမ်းခံခြင်းစသည်တို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်ကား အလွန်စင်ကြယ်သော ပစ္စည်းဖြစ်ကုန်၏။ ဓုတင်ဆောင်သော ရဟန်းအားမူ ဆွမ်းခံခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ၎င်း၊ ဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကြည်ညို၍ လူတို့လူအပ်သောပစ္စည်းတို့သည်၎င်း စင်ကြယ်သော ပစ္စည်းမည်ကုန်၏။

အထူးကား ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းအား တစ်ခုသောရောဂါကို ငြိမ်းစိမ့်သောငှာ နွားကျင်ငယ်ရေ ဖြင့် ထုံ အပ်သော ဖန်ခါးသီးနှင့် စတုမဂ္ဂဆေးတို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်လတ်သော ဖန်ခါးသီးကိုသာ သုံးဆောင် လျက် စတုမဂ္ဂကို အခြားသီတင်းသုံးဖော်များ သုံးဆောင်ကုန်လတ်ဟု နှလုံးသွင်း၍ သုံးဆောင်ခြင်း သည် လျှောက်ပတ်၏။ မှန်၏။ ဤသို့သော ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းကို အရိယာနွယ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။

ထိုမှတပါး သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းတို့တွင် ဓုတင်ဆောင်-မဆောင် အမှတ်မထား တပါးပါးသော အသက်မွေးမှုကို စင်ကြယ်စေလိုသော ရဟန်းအား သင်္ကန်း၌၎င်း၊ ဆွမ်း၌၎င်း အရိပ်အယောင်၊ ပရိယာယ်၊ ကိုယ်အမူအရာတို့ကို ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်းသည် မသင့်လျော်ပေ။

ကျောင်း၌မူကား ဓုတင်မဆောင်သော ရဟန်းအား အရိပ်အယောင် ပရိယာယ်စကားတို့ဖြင့် အပ်ကုန်၏။ ဥပမာ... ကျောင်းဆောက်ဖို့ မြေရှင်းခြင်းစသည် ပြုလုပ်နေသော ရဟန်းအား “အရှင်-ဘုရား၊ ဘယ်သူက ပြုစေပါသနည်း?” ဟု မေးခဲ့သော် “ဘယ်သူမှ မပြုစေပါ” ဟု ဖြေခြင်းသည် အလို ကို သိစေသော နိမိတ်မည်၏။ “ဥပါသကာတို့.. သင်တို့အဘယ်၌ နေသနည်း” ဟု မေးသောအခါ “ပြသာဒ်၌ နေပါကုန်၏” ဟု ဆိုလတ်သော် “ဥပါသကာတို့.. ရဟန်းတို့အား ပြသာဒ်၌ နေရန်မအပ် လော” ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် အရိပ်အရောင်ပြသော ဩဘာသမည်၏။ “ရဟန်းသံဃာတို့အား ကျောင်း သည် ကျဉ်းမြောင်း၏” ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် ကျောင်းလူစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဆိုသော စကားဖြစ်၏။

ဆေးပစ္စည်း၌ အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်း စသော အလုံးစုံသည် အပ်၏။ ထိုအရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်းကြောင့် ရသော ဆေးကိုမူ ရောဂါပျောက်သောအခါ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ အပ်သလော? မအပ်သလော? ဟု မေးငြားအံ့... ဝိနည်းဆောင်ရဟန်းတို့က “မြတ်စွာဘုရားက သုံးခွင့်ပေးတော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အပ်၏” ဟု ဆိုကုန်၏။

သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်းတို့ကား "အာပတ်မသင့်သော်ငြားလည်း ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေသော အာဇီဝသီလကို ပျက်စေတတ်သောကြောင့် သလ္လေခပဋိပတ်၌တည်သော ရဟန်း အား မအပ်"ဟု ဆိုကုန်၏။

အထူးကား... အကြင်ရဟန်းသည် မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော်လည်း အရိပ်နိမိတ် တို့ကို မပြုမူ၍ အလိုနည်းသည်၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကိုသာလျှင် မှီ၍ သေလောက် သော အနာစွဲကပ်သောငြားလည်း အရိပ်နိမိတ်စသည်ကို ကြဉ်၍သာလျှင် စင်ကြယ်သောပစ္စည်းတို့ကို မှီဝဲသုံးဆောင်၏။ အရှင်သာရိပုတြာကဲ့သို့သော ဤရဟန်းမျိုးကို "အလွန်ခေါင်းပါးသော အကျင့်ရှိ သောရဟန်း"ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အရှင်သာရိပုတြာ၏ လေနာ

အခါတပါး ရှင်သာရိပုတြာသည် သမာပတ်ဝင်စားလိုသည်ဖြစ်၍ ရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် တောအုပ် တစ်ခု၌ သီတင်းသုံးနေ၏။ ထိုအခါ ရှင်သာရိပုတြာအား လေနာဖြစ်၍ အလွန်ဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်၏။ ညနေ ချမ်းအချိန် ရှင်မောဂ္ဂလာန် ကြွလာသောအခါ လဲလျောင်းနေသည်ကို တွေ့၍ အကြောင်းကို မေးပြီး "ရှေးက သင့်အား ဘယ်ဆေးဖြင့် ပျောက်ဖူးပါသနည်း"ဟု မေး၏။ ရှင်သာရိပုတြာက "ငါ့ရှင် လူ့ဘဝ တုန်းကတော့ မယ်တော်က ထောပတ်၊ ပျားရည်နဲ့ ရောနှော၍ ရေမပါသော ယနာနို့ထမင်းကို ပေးလို့ ပျောက်ဖူးတယ်"ဟု ဆို၏။ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ကလည်း "ငါ့မှာဖြစ်စေ၊ သင့်မှာဖြစ်စေ ဘုန်းကံရှိလျှင် မနက်ဖြန်ခါ နို့ဆွမ်းရကောင်းပါလိမ့်မည်"ဟု ဆို၏။

ထိုမထေရ်နှစ်ပါး ပြောဆိုနေသည်ကို ရုက္ခဇိုးနတ်က ကြား၍ ချက်ချင်းပင် ရှင်သာရိပုတြာ၏ ဆွမ်းဒကာအိမ်သို့သွားကာ သားကြီးကို ဝင်ပူးလေ၏။ ထိုအခါ သားကြီးအားဆေးကုရန် ရောက်လာ ကြသော ဆွေမျိုးတို့ကို "နက်ဖြန်ခါ ရှင်သာရိပုတြာမထေရ်အား ယနာနို့ဆွမ်းလူမယ်ဆိုရင် ငါလွတ် မယ်"ဟု နတ်က ဆို၏။ ထိုဆွေမျိုးတို့က "သင်မပြောလဲ ငါတို့ အမြဲမပြတ် လူပါတယ်"ဟု ပြောပြီး နောက်နေ့တွင် ယနာနို့ဆွမ်းကို ချက်ပြုတ်၍ စီမံကုန်၏။

နောက်နေ့ ရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ် ဆွမ်းခံလာသောအခါ ဒါယကာတို့သည် ယနာနို့ဆွမ်းကို ကပ်လူကုန်၏။ တောကျောင်းပြန်ရောက်သောအခါ ရှင်သာရိပုတြာကို ကပ်လူ၏။ ရှင်သာရိပုတြာသည် ယနာနို့ဆွမ်းကို မြင်လတ်သော "နို့ဆွမ်းသည် အလွန်ကောင်းလွန်း၏။ အဘယ်သို့သော အကြောင်း ကြောင့် ဖြစ်လာသနည်း"ဟု ဆင်ခြင်ကြည့်လတ်သော ရုက္ခဇိုးနတ်၏ အစီအမံကို သိမြင်လေ၏။ ထို အခါ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို "ငါ့ရှင် ဒီဆွမ်းကို သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မထိုက်"ဟု ဆိုလေ၏။

ရှင်မောဂ္ဂလာန်သည်လည်း မည်သို့မျှ စိတ်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ ချက်ခြင်းပင် သပိတ်ကိုင်ကာ သင့် တော်ရာ၌ စွန့်လိုက်၏။ နို့ဆွမ်းများ မြေပြင်ပေါ်သို့ ကျသည်နှင့် တပြိုင်နက် ရှင်သာရိပုတြာမထေရ်၏ လေနာရောဂါ ပျောက်လေ၏။ ထိုအခါမှ အနှစ်လေးဆယ်ပတ်လုံး တဖန်ပြန်၍ ပေါ်မလာတော့ပြီ။ ထို့နောင် "ငါ့ရှင်မောဂ္ဂလာန်.. ဝစီဝိညတ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ယနာနို့ဆွမ်းသည် အူခွေများ ထွက်၍ မြေပြင်၌ အစာရှာရန် သွားကုန်သော်လည်း သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မသင့်တော်"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ထိုသို့ဆိုပြီး အောက်ပါ ဥဒါန်းစကားကို ကျူးရင့်တော်မူ၏-

"နူတ်မြွက်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ချိုမြိန်သော ယနာနို့ဆွမ်းကို ငါစားမိလျှင် ငါ၏ အသက်မွေးခြင်းသည် သူတော်ကောင်းတို့ ကဲ့ရဲ့အပ်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ငါ၏ အူမခွေသည် တည်ရာမှ အပြင်ထွက်၍ အစာရှာထွက်စေကာမူ အသက်ကိုသော်လည်း စွန့်ရစေကာမူ အာဇီဝသီလကို ငါသည် မဖျက်ဆီးသည်သာတည်း။

ငါသည် မိမိစိတ်ကို အစမှစ၍ နှစ်သက်အားရစေအံ့။ မလျော်သောရှာမှီးခြင်းကို ရှောင် ကြဉ်အံ့။ မြတ်စွာဘုရား ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ်အပ်သော ရှာမှီးခြင်းကို မပြုသည်သာတည်း။

မဟာတိဿမထေရ်အကြောင်း။ ။မဟာတိဿမည်သော မထေရ်သည် စိရဂုဗ္ဗအရပ်၌ နေလေ့ ရှိ၏။ ထိုမထေရ်သည် အခါတပါး အစာရှားပါးသော ဒုတ္တိက္ခကာ၌ ခရီးသွားလတ်သော် ဆွမ်းပြတ်ခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ ခရီးပန်းခြင်းကြောင့်၎င်း ကိုယ်ပင်ပန်းသဖြင့် အားနည်းသည်ဖြစ်၍ အသီးရှိသော သရက် ပင် တစ်ပင်၏ အောက်၌ လဲလျောင်းနေလေသတတ်။ ထိုအပင်အောက်၌ များစွာသော သရက်သီး တို့သည် ထိုထို ဤဤ အရပ်၌ ကြွေကျလျက်ရှိသော်လည်း ကပ္ပိယမရှိ၍ ကောက် မစားနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် အားပြတ်နေရာ၏။

ထိုအချိန်တွင် ထိုမထေရ်ထက် အသက်ကြီးသော ဥပါသကာကြီးတစ်ယောက် ရောက်လာ၏။ ချည်းကပ်ကြည့်သောအခါ အားပြတ်နေမှန်းသိသဖြင့် သရက်သီးကို ဖျော်ရည်လုပ် တိုက်၏။ ၎င်းနောက် မိမိကျောက်ကုန်းပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် ထိုမထေရ် လိုရာအရပ်သို့ ဆောင်သွား၏။ ထိုအခါ မထေရ်သည်-
“ဤဥပါသကာကြီးသည် သင့်အဖေလည်း မဟုတ်၊ သင့်အမေလည်း မဟုတ်၊ ဆွေမျိုးလည်း မဟုတ်၊ မိတ်ဆွေလည်း မဟုတ်ပေ။ သို့ပါလျက် သီလရှိခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့် ဤသို့ ပန်းဖြင့်ထမ်းဆောင်ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်ပေး၏” ဟု မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီးလျှင် ရှုခြင်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းကို အားထုတ်၍ ဝိပဿနာကို ပွားစေပြီး လျှင် ထိုဥပါသကာကြီး၏ ကျောက်ကုန်းပေါ်၌ တည်လျက်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြု သွား၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီကာ။)

ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြု၍ လာသော အမြော်အမြင်ရှိသော ရဟန်းသည် မသင့်သော နည်းဖြင့် ရှာမှီးခြင်းငှာ စိတ်ကိုမျှသော်လည်း မဖြစ်စေမူ၍ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ထက်ဝန်း ကျင်ဖြူစင်စေရာ၏။

၄။ ပစ္စယသန္နိသိတသီလကို ပြီးစေပုံ

ပစ္စယသန္နိသိတသီလကို ပညာဖြင့် ပြီးစေအပ်၏။ မှန်၏။ ထိုသီလကို ပညာဖြင့်သာလျှင် ပြီးစီးနိုင်၏။ အကြောင်းမှာ... ထိုပညာနှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်းမှာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ (အကြွေးယူ၍ သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော ဣဏပရိဘောဂနှင့် အာပတ်ဟူသော) အပြစ်နှင့် (ဣဏပရိဘောဂနှင့် အာပတ်မှ လွတ်ခြင်းဟူသော) အကျိုးတို့ကို မြင်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ထိုသို့ ပညာဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် ပစ္စည်းတို့၌ တပ်မက်သောတဏှာကို ပယ်ဖျောက်၍ တရားနှင့်ညီစွာရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို “အအေးကိုပယ်ဖျောက်ခြင်း စသည်ဖြင့်” ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် သုံးဆောင်သည်ဖြစ်၍ ထို ပစ္စယသန္နိသိတသီလကို ပြီးစီး စေအပ်၏။

ဆင်ခြင်ရာကာလ ၂-မျိုး

ပစ္စည်းတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ရသောကာလ၌ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ သုံးဆောင်သောကာလ၌ ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။

ရသောကာလ၌ **ဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊** စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော **ပဋိကူလ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း** ဆင်ခြင်၍ ထားအပ်ကုန်သော သင်္ကန်းစသည်တို့သည် ထိုမှ နောင်သောကာလ၌ သုံးဆောင်သောရဟန်း၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် အပြစ်မရှိသည်သာတည်း။ သုံးဆောင်သောကာလ၌ လည်း ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်သောရဟန်း၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် အပြစ်မရှိသည်သာတည်း။

[**ဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ။** ။ “သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းနှင့် သုံးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော ဓာတ်သဘောမျှသာလျှင် ရှိ၏” ဟု ဤသို့ ဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ပဋိကူလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ။ ။ရှေးဦးစွာ ဆွမ်း၌ အာဟာရပဋိကူလသညာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်အပ် ၏။ အလုံးစုံသော သင်္ကန်းစသည်တို့၌မူကား သူ့ပင်ကို သဘောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ကုန်။ သို့သော်လည်း ဤစက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အကောင်ပုပ်သို့ ရောက်ကြလျှင် အလွန်ပင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကြသည် ဖြစ်ကုန်လတံ့”ဟု နှလုံး သွင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (ဇီကာ)]

သုံးဆောင်ခြင်း ပရိဘောဂ ၄-မျိုး

- ၁။ ထေယျ ပရိဘောဂ
- ၂။ က္ကဏ ပရိဘောဂ
- ၃။ ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂ
- ၄။ သာမိ ပရိဘောဂ ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

(၁/၂) ထေယျ+က္ကဏ = ခိုးစား+ကြွေးယူစား

ထိုလေးပါးတို့တွင် သီလမရှိသော ဒုဿီလရဟန်း၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ခိုးသူ၏ သုံးဆောင် ခြင်း ထေယျပရိဘောဂ မည်၏။ သီလရှိသောရဟန်း၏ မဆင်ခြင်ပဲ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ကြွေးယူ၍ သုံးဆောင်ခြင်း က္ကဏပရိဘောဂ မည်၏။

ထို့ကြောင့် သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံတိုင်း ဝတ်ရုံတိုင်း၊ ဆွမ်းကို စားတိုင်း စားတိုင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသို့မစွမ်းနိုင်လျှင် နံနက်ပိုင်း ညနေပိုင်း ညဉ့်ဦးယာမ် သန်းခေါင်ယာမ် မိုးသောက်ယာမ်တို့၌ (၄-ကြိမ် ဖြစ်စေ၊ ၃-ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ၂-ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ၁-ကြိမ်ဖြစ်စေ) ဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုရဟန်းသည် မဆင်ခြင်မိဘဲ အာရုံတက်သွားလျှင် က္ကဏပရိဘောဂအရာ တည်တော့၏။

ကျောင်းကို ဝင်တိုင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဆေးကို ခံယူခြင်း၌၎င်း၊ သုံးဆောင်ခြင်း၌၎င်း သတိ ရှိသင့်၏။ သို့သော်လည်း ခံယူစဉ် သတိရှိပြီး သုံးဆောင်သောအခါ သတိမရှိသော ရဟန်းအားသာ လျှင် အာပတ်သင့်၏။ ခံယူစဉ် သတိမပြုမှ၍ သုံးဆောင်သောအခါ သတိပြုသော ရဟန်းသည် အာပတ်မသင့်။

စင်ကြယ်ကြောင်း သုဒ္ဓိ ၄-မျိုး

- ၁။ ဒေသနာသုဒ္ဓိ
- ၂။ သံဝရသုဒ္ဓိ
- ၃။ ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ
- ၄။ ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ ဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် ဒေသနာကြားခြင်းလျှင် စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသောကြောင့် ဒေသနာသုဒ္ဓိ မည်၏။ မှန်၏။ ထိုပါတိမောက္ခသီလကို ဒေသနာပြောကြားခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် ဒေသနာသုဒ္ဓိ မည်၏။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလသည် သံဝရသုဒ္ဓိ မည်၏။ မှန်၏။ ထိုဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို "တဖန် ဤသို့ မပြုအံ့"ဟု စိတ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ပိတ်ဆို့ စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် သံဝရသုဒ္ဓိ မည်၏။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလသည် ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ မည်၏။ မှန်၏။ ထိုအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို မသင့် သော ရှာမှီးခြင်းကို ရှောင်ကြည်၍ တရားနှင့်ညီစွာ ပစ္စည်းတို့ကိုဖြစ်စေသော ရဟန်းအား ရှာမှီးခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ မည်၏။

ပစ္စယသန္နိသမိတသီလသည် ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ မည်၏။ မှန်၏။ ပစ္စယသန္နိသမိတသီလကို "အအေးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ စသည်ဖြင့်" ဆိုအပ်ပြီးသော သဘောရှိသော ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်သောကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိဟု ဆိုအပ်၏။

ထို့ကြောင့် "ခံယူခြင်း၌ သတိမပြုမှ၍ သုံးဆောင်ခြင်း၌ သတိပြုသော ရဟန်းအား အာပတ် မသင့်"ဟူ၍ ငါဆိုခဲ့၏။

(၃) ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂ = အမွေခံစား

၇-ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်းသည် ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂ မည်၏။ အကြောင်းမူကား ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အဘ ဘုရား၏ ပစ္စည်းလေးပါး အမွေခံဖြစ်ကြကုန်လျက် ထိုပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို သုံးဆောင်ကုန်၏။

ရှင်းဦးအံ့။ ဤသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်ကုန်သလော? ဒါယကာတို့လူသော ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်ကုန်သလော? ဟူမူ လူတို့က လူအပ်သည် ဖြစ်သော်ငြား လည်း မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုထားသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာသာ မည် ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် "မြတ်စွာဘုရား၏ ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်သည် မည်ကုန်၏"ဟု သိအပ်၏။ ဤ နေရာ၌ ဓမ္မဒါယာဒသုတ်(မူ-ပဏ်-၁၅)သည် သက်သေ သာဓကပင်တည်း။

(၄) သာမိ ပရိဘောဂ - ပိုင်ရှင်၏ စားသုံးခြင်း

ရဟန္တာ၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် သာမိ ပရိဘောဂမည်၏။ အကြောင်းမှာ ထိုရဟန္တာတို့သည် တဏှာကျွန်၏အဖြစ်မှ ကျော်လွန်ကြပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ပိုင်ရှင်အဖြစ်ဖြင့် ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင် ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာတို့၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် သာမိ ပရိဘောဂမည်၏။

ဖြစ်သင့်+မသင့်

ထို ၄-ပါးတို့တွင် သာမိပရိဘောဂသည်၎င်း၊ ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂသည်၎င်း အလုံးစုံသော အရိယာနှင့် ပုထုဇဉ်တို့အား ဖြစ်သင့်၏။ ဣဏပရိဘောဂသည်ကား မသင့်။ ဝေယျပရိဘောဂ သည်ကား ဆိုဖွယ်မရှိတော့ပေ။ သီလရှိသူကို "ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ"မှာ ထည့်

ရှင်းဦးအံ့။ သီလရှိသောသူ၏ ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ဣဏပရိဘောဂ၏ ဆန့်ကျင် ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အာဏဏျ ပရိဘောဂ(မြီကင်းသောသူ၏ သုံးဆောင်ခြင်း) မူလည်းဖြစ်၏။ ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂ၌သာလျှင် ထည့်သွင်းရေတွက်အပ်၏။ အကြောင်းမှာ သီလရှိသောရဟန်းသည် အဓိသီလဟူသော ဤသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ကျင့်ဆဲ"သေက္ခ"ဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် သီလရှိသောရဟန်း၏ ဆင်ခြင်၍သုံးဆောင်ခြင်းသည် ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂ၌သာလျှင် ထည့် သွင်းရေတွက်အပ်၏။

အမြတ်ဆုံး သုံးဆောင်ခြင်း

ထိုလေးသော ပရိဘောဂတို့တွင် သာမိ ပရိဘောဂသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သာမိ ပရိဘောဂကို တောင့်တသောရဟန်းသည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပစ္စဝေက္ခဏနည်းဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် သုံးဆောင်သည်ဖြစ်၍ ပစ္စယသန္နိသမိတသီလကို ပြီးစေအပ်၏။

အကျိုးကား။ ။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းကို ပြုသောရဟန်း သည် ပြုသင့်သောကိစ္စကို ပြုလေ့ရှိသူမည်၏။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါ ဂါထာများကို ဟောကြားတော် မူပေ၏။

“မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော (ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ သင်္ကန်းကို မှီဝဲ၏- ဤသို့ စသော) တရားကို ကြားနာ၍ ဘုရားရှင်၏တပည့်သည် ဆွမ်းကို၎င်း၊ ကျောင်းကို၎င်း၊ အိပ်ရာ-နေရာ ကို၎င်း၊ သင်္ကန်းကို၎င်း ဆင်ခြင်၍သာလျှင် သုံးဆောင်ရာ၏။ ထိုသို့ သုံးဆောင်သောကြောင့် ကြာဖက် ၌ ရေပေါက်သည် မကပ်ငြိသကဲ့သို့ ထို့အတူ ရဟန်းသည် ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ဤပစ္စည်း လေးပါးတို့၌ မကပ်ငြိတော့ပေ။ (ဓမ္မိကသုတ်၊ သုတ္တန်ပါတ်။)

အရိယာတို့၏ သုံးဆောင်ရာကာလ၌ လူဒါယကာဟူသော သူတပါးထံမှရ၍ ထိုရဟန်းသည် ချီးမြှောက်သောအားဖြင့် ခဲဖွယ်တို့၌၎င်း၊ စားဖွယ်တို့၌၎င်း၊ လျက်ဖွယ်တို့၌၎င်း (အသားနုတက်အောင် ဆေးလိမ်းရာ၌ကဲ့သို့) အခါခပ်သိမ်း သတိထင်သည်ဖြစ်၍ များစွာကို ကပ်လှသော်လည်း အတိုင်း အရှည်ကို သိ၏။

ကန္တာရခရီးခဲ၌ မိမိသား၏ အသားကို သုံးဆောင်ကုန်သော ဇနီးမောင်နှံကဲ့သို့၎င်း၊ လှည်းဝင်ရိုး ကို ဆီထိုးသကဲ့သို့၎င်း ဤအတူ ကိုယ်ခန္ဓာ မျှစေခြင်းငှာ အစာအာဟာရကို မမက်မော မတွေဝေသည် ဖြစ်၍ သုံးဆောင်ရာ၏။

ပစ္စယသန္နိသိတသီလကို လုံးဝပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်၌ မဟာသံဃ-ရက္ခိတ၏ တူတော် သံဃရက္ခိတသာမဏေ၏ အကြောင်းကို မှတ်သားသင့်၏။

သံဃရက္ခိတ သာမဏေဝတ္ထု။ ။ အေးနေပြီးသော သလေးဆွမ်းကို သုံးဆောင်နေသော ငါ့ကို ဦးရီးတော် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် “သာမဏေ... သင်သည် မဆင်ခြင်ဘဲ လျှာကို မလောင်စေလင့်” ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေပြီ။ ထိုအခါ ငါသည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ စကားကို ကြားရ၍ ထိပ်လန့်ခြင်း သံဝေဂ ကို ရခဲ့၏။ ထိုနေရာ၌ ထိုင်လျက်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီ။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လာ ပြီးသော ထိုငါသည် လဆန်း ၁၅-ရက်၌ တက်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ ပြည့်စုံသော နှလုံးအကြံ ရှိသည်၎င်း၊ အာသဝေါခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းခြင်းသည်၎င်း ဖြစ်ပေပြီ။ ယခုအခါ တဖန်အသစ် ဖြစ်လတံ့ သော ဘဝမရှိတော့ပြီ။

ထို့ကြောင့် သံဃရက္ခိတ သာမဏေမှ တပါးသော အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း ဆင်းရဲကုန် ရာဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို လိုချင်တောင့်တလတ်သော် သင့်သောအားဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်မှီဝဲလေရာ၏။ ဤကာ အဆုံးအမ အနုသာသနီတည်း။

ဤ၌ လေးပါးတွဲသီလ ပြီး၏

*****

ပဌမ ပဉ္စကသီလ = ပထမ ငါးပါးတွဲ သီလ

ငါးပါးတွဲသီလ၌ လူသာမဏေတို့၏သီလ စသောအားဖြင့် ငါးပါးသောသီလတို့၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိအပ်၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ ဤသို့လာ၏-

ပရိယန္တ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် အဘယ်နည်း? အရေအတွက်အားဖြင့် အပိုင်းအခြားရှိသော

သိက္ခာပုဒ်ရှိကုန်သော လူသာမဏေတို့၏ သီလပေတည်း။

အပရိယန္တ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် အဘယ်နည်း? အပိုင်းအခြားမရှိသော သိက္ခာပုဒ်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ သီလပေတည်း။

ပရိပုဏ္ဏ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် အဘယ်နည်း? ဝိပဿနာကုသိုလ်အကျင့်၌ မပြတ်ယှဉ်ကုန်သော သေက္ခတရားလျှင် အပိုင်းအခြားရှိသော (ဂေါတြဘူတိုင်အောင်ဖြစ်သော) ကုသိုလ်တရား၌ အပြည့် အစုံ ဖြည့်ကျင့်လေ့ရှိသော ကိုယ်နှင့်အသက် မငဲ့ကွက်မှု၍ စွန့်အပ်သော အသက်ရှိကုန်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့၏ သီလပေတည်း။

အပရာမဋ္ဌ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် အဘယ်နည်း? ၇-ပါးသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သီလပေ တည်း။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် အဘယ်နည်း? ရဟန္တာတို့၏၎င်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရား တို့၏၎င်း သီလပေတည်း။

၁။ အထက်ပါ ၅-ပါးတို့တွင် လူသာမဏေတို့၏ သီလသည် အရေအတွက်အားဖြင့် အပိုင်းအခြား ရှိသောကြောင့် ပရိယန္တု-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ(အပိုင်းအခြားရှိသော ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သောသီလ)ဟူ၍ သိအပ်၏။

၂။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ကုန်သော သံဝရဝိနည်းခေါ် ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သည် ကုဋေ "ကိုးထောင် တစ်ရာရှစ်ဆယ် ငါးသန်း သုံးသောင်း ခြောက်ထောင်" ရှိကုန်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်တို့ ကို ဝိနည်းပိဋကတ်၌ ပေယျာလအမြွက်အားဖြင့် သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့က ချိုး၍ ပြထား၏။ ဤသို့ အရေအတွက်အားဖြင့် အပိုင်းအခြား ရှိသော်ငြားလည်း အကြွင်းမဲ့အားဖြင့် ဆောက်တည်မှု ဖြစ် ခြင်းကို၎င်း၊ လာဘ်,အခြံအရံ,ဆွေမျိုး,ကိုယ်အင်္ဂါ,အသက် တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားကို မမြင် ရခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ အပရိယန္တု-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်၏။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူ? ။စိရဂုမ္မအရပ်၌ သီတင်းသုံးသော သရက်သီးတို့ကို ကောက်၍မစား သော မဟာတိဿမထေရ်၏ သီလကဲ့သို့ပေတည်း။ ထိုမထေရ်သည်-

"မြတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါဟူသောအကြောင်းကြောင့် လူဆိုးသူခိုးတို့ နှိပ်စက်ခံရသောသူသည် ဥစ္စာကိုစွန့်ရာ၏။ အသက်ကို စောင့်လိုသောသူသည် ကိုယ်အင်္ဂါကိုစွန့်ရာ၏။ သူတော်ကောင်း တရားကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့သောသူသည် (သုတသောမမင်း စသည်ကဲ့သို့) ကိုယ်အင်္ဂါကို ၎င်း, ဥစ္စာကို၎င်း, အသက်ကို၎င်း အလုံးစုံကို စွန့်ရာ၏။" ဟူသော

ဤသူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်ကို မစွန့်သည်ဖြစ်၍ ဆာလောင်ခြင်းကြောင့် သေမည်-ရှင်မည် ဟူ၍ အသက်၌ ယုံမှားခြင်းရှိသော်ငြားလည်း "အကပ်မခံပဲ မသုံးဆောင်ရ"ဟု တားမြစ်ထားသော သိက္ခာပုဒ် ကို မလွန်ကျူးမှု၍ ထိုအပရိယန္တု-ပါရိသုဒ္ဓိသီလကိုပင် မှီ၍ ဥပါသကာ၏ ကျောက်ကုန်းထက်၌ပင်လျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

၃။ ပရိပုဏ္ဏ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ= ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော သီလ

ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့၏ သီလသည် ရဟန်းဖြစ်သည်မှစ၍ ကောင်းစွာ သွေးအပ်ပြီးသော

ပတ္တမြားကဲ့သို့၎င်း, ကောင်းစွာကြည်အပ်ပြီးသော ရွှေစင်ကဲ့သို့၎င်း, အလွန်စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့် ကိလေသာစိတ် ဖြစ်ကာမျှသော်လည်း ဖြစ်သောအညစ်အကြေးမှ ကင်းသည်ရှိသော် အရဟတ္တဖိုလ်၏သာလျှင် နီးသောအကြောင်း ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းသီလကို ပရိပုဏ္ဏ-ပါရိသုဒ္ဓိ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

မဟာသံဃရက္ခိတမထေရ်နှင့် တူတော် စူဠသံဃရက္ခိတမထေရ်တို့၏ သီလ

ဝါတော် ၆၀-ရပြီးသော မဟာသံဃရက္ခိတမထေရ်ကို သေရာညောင်စောင်း လဲလျောင်းနေစဉ် ရဟန်းသံဃာများက လောကုတ္တတရား ရပါသလားဟု မေးကြ၏။ မထေရ်က မရသေးကြောင်း ပြန်ဖြေ ၏။ ထိုအခါ

အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော တူဖြစ်သူရဟန်းက "အရှင်ဘုရား, အရှင်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု တော့အံ့ဟု သတင်းကြား၍ ၁၂-ယူဇနာပတ်လည်မှ လူတို့သည် ရောက်လာကြပါ၏။ အရှင်ဘုရား ပုထုဇဉ် အဖြစ်နှင့် စုတေရလျှင် လူအပေါင်း စိတ်ချမ်းသာကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ"ဟု လျှောက်၏။

ထိုအခါ မထေရ်က "ငါ့ရှင်- ငါသည် အရိမတ္တေယျဘုရားကို ဖူးလို၍ ဝိပဿနာကို အားမထုတ် ပဲ နေခဲ့၏။ သင်ပြောသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါမူ ငါ့ကို အားထုတ်ရန် အခွင့်ပြုဦးလော"ဟု ဆိုလေသော် ထိုရဟန်းငယ်က မထေရ်ကို ထူပေးပြီး အခန်းပြင်သို့ ထွက်လေ၏။ ထိုရဟန်း အပြင်သို့ ထွက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ လက်ဖျစ်သံဖြင့် အမှတ်သညာကို ပေးလိုက်၏။

ရောက်လာသော သံဃာများက "အရှင်ဘုရား အခုလို သေခါနီးကာလမှာ လောကုတ္တရာတရား ကို ရစေနိုင်ခြင်းသည် ပြုနိုင်ခဲ့သောအမှုကို ပြုတော်မူပါပေ၏"ဟု လျှောက်ကြ၏။ ထိုအခါ မထေရ်က "ငါ့ရှင်တို့- သေခါနီး၌ လောကုတ္တရာတရားကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ခဲယဉ်းသောအမှု မဟုတ်ပေ။ စင်စစ် ခဲယဉ်းသောအမှုကို ငါပြောကြားအံ့။ ငါ့ရှင်တို့- ငါသည် ရဟန်းဖြစ်သည်မှ စ၍ အမှတ်သတိကင်းသဖြင့် ချွတ်ယွင်းစွာ ပြုမိသောအမှုမည်သည် မရှိခဲ့ပေ"ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုမဟာသံဃရက္ခိတမထေရ်၏ တူတော်သည်လည်း ဝါတော် ၅၀-ရှိသောအခါ၌ ဤအတူပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခဲ့လေ၏။

*****

ကြားနာအပ်သော သုတမှလည်း ကင်းသည်ဖြစ်ငြားအံ့။ သီလတို့၌လည်း ကောင်းစွာ မတည် ငြားအံ့။ သို့ဖြစ်လျှင် သီလအားဖြင့်၎င်း, သုတအားဖြင့်၎င်း ၂-ပါးစုံအားဖြင့် ထိုရဟန်းကို ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။

နည်းသောသုတ ရှိသော်ငြားလည်း သီလတို့၌ ကောင်းစွာတည်ငြားအံ့။ သို့ဖြစ်လျှင် ထိုရဟန်း ကို သီလအားဖြင့် ချီးမွမ်းကုန်၏။ ထိုရဟန်း၏ သုတသည် နည်းသော်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။

များစွာသော သုတရှိစေကာမူ သီလတို့၌ ကောင်းစွာ မတည်ငြားအံ့။ သို့ဖြစ်လျှင် သီလအားဖြင့် ထိုရဟန်းကို ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ သီလကင်းသော ထိုရဟန်း၏ သုတသည် (မိမိအကျိုး, သူတပါးအကျိုး မဆောင်နိုင်သောကြောင့်) ပြည့်စုံသည် မမည်။

များသောသုတ ရှိပြီး သီလတို့၌ ကောင်းစွာတည်လျှင် သီလအားဖြင့်၎င်း, သုတအားဖြင့်၎င်း ထိုရဟန်းကို ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်၏။

သုတများသော, သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၏ တည်ရာဖြစ်သော လောကီ လောကုတ္တရာ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားဖြစ်သော ထိုသို့သော ရဟန်းကို အဘယ်သူသည် ကဲ့ရဲ့ထိုက်ပါတော့အံ့နည်း။ ဇမ္ဗူရစ်ရွှေစင်ကဲ့သို့ မည်သူမျှ မကဲ့ရဲ့ထိုက်ပေ။ ထိုရဟန်းကို နတ်တို့သည် ၎င်း, ဗြဟ္မာတို့သည်၎င်း ထိုရဟန်းကို ချီးမွမ်းထိုက်၏။ ဤတွင် စကားတစ်ရပ် ပြီး၏။

၄။ အပရာမဋ္ဌ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ = ငါ, ငါ့ဥစ္စာဟု မှားယွင်းစွာမသုံးသပ်အပ်သော ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော သီလဟုသည်-

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သီလကို ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့် မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အပရာမဋ္ဌ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလမည်၏။ တနည်းကား... ပုထုဇဉ်၏ ဘဝရာဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မသုံးသပ်အပ် သော သီလကို အပရာမဋ္ဌ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဟုခေါ်၏။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်း? ဟူမူကား သူကြွယ်သားဖြစ်သော (ပေါင်ချိုးသော) တိဿမထေရ်၏ သီလကဲ့သို့ပေတည်း။ ချဲ့ပြပေအံ့။ ထိုအရှင်တိဿသည် ထိုသို့သဘောရှိသော သီလကိုမှီ၍ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လိုသောကြောင့် ရန်သူလူဆိုးတို့ကို-

"အမောင်တို့- ငါသည် ခြေထောက်နှစ်ချောင်းတို့ကို ရိုက်ချိုးပြီးလျှင် သင်တို့ကို (တခြားသို့

ထွက်မပြေးမည့်အကြောင်း) သိစေပါအံ့။ ငါသည် ရာဂနှင့်တကွ သေခြင်းကို စက်ဆုပ်ပါ၏။ ရှက်နိုးပါ၏”ဟု ပြောဆို၏။

ရာဂနှင့်သေရမည်မှာ စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှက်ဖွယ်ဖြစ်သည်ဟု ဤသို့သော အခြင်းအရာ အားဖြင့် စဉ်းစားကြံစည်ပြီးလျှင် အသင့်လမ်းမှန်အားဖြင့် သုံးသပ်၍ အရက်တက်ချိန် ရောက် လတ်သော် ငါသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခဲ့ပေပြီ” ဟု ဥဒါန်းကိုလည်း ကျူးရင့်လေ၏။

ရောဂါနှိပ်စက်ခံရသော မထေရ်တစ်ပါး။ ။ထိုမထေရ်သည် အသည်းအသန် နာမကျန်းသဖြင့် မိမိလက်ဖြင့် အာဟာရကိုသော်လည်း မစွမ်းနိုင်။ မိမိ၏ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ထဲ၌ နှစ်လျက် တပြောင်း ပြန်ပြန် လူးလိုမ့်နေ၏။ ဤသည်ကို ရဟန်းငယ်တစ်ပါးက မြင်၍ “ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ်သော သင်္ခါရတို့ သည် ဆင်းရဲလေ့စွတကား” ဟု ညည်းတွားပြောဆို၏။

ထိုရဟန်းငယ်ကို မထေရ်ကြီးက “ငဲ့ရှင်... ငါသည် ယခုသေသည်ရှိသော် နတ်စည်းစိမ်ကို ရအံ့။ ဤသို့ရခြင်း၌ ငါ့အား ယုံမှားမရှိ။ သို့သော်လည်း ဤရဟန်းသီလကို ဖျက်၍ ရသောစည်းစိမ်မည် သည် သိက္ခာကိုစွန့်၍ ရသော လူ့အဖြစ်နှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် အလိုမရှိ”ဟု ဆိုပြီးလျှင် “သီလနှင့်သာ အတူသေအံ့”ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုပြီးနောက် လျောင်းလျက် နာကျင်ခံခက် နှိပ်စက်သော ထိုရောဂါ ဝေဒနာကိုပင် သုံးသပ်လျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာအား အောက်ပါဂါထာ တို့ဖြင့် ပြောကြားတော်မူ၏။

“ငဲ့ရှင်တို့... တစ်ခုသော အနာရောဂါက နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ အသည်းအသန် ဆင်းရဲ ရောက်လျက် ဖောက်ပြန်သော ကိုယ်ရှိသော ငါ၏ ဤကိုယ်ကောင်သည် နေပူဖြင့် ပူလောင် သော မြေပေါ်၌ ပစ်ချထားအပ်သော ပန်းကဲ့သို့ လျင်စွာ ခြောက်သွေ့သွားလတံ့။ အကြင် အပုပ်ကောင်၌ ရာဂကြောင့် မေ့လျော့ကုန်သော ရာဂကြောင့် တွေဝေမက်မော ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သီလကိုသော် လည်း ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးစေကုန်ဘိ၏။ နှစ်သက်ဖွယ်မဟုတ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်ပါလျက် နှစ်သက်ဖွယ်ဟု မသိသူတို့က ပြောဆို အပ်သော, မစင်ကြယ်သည် ဖြစ်ပါလျက် စင်ကြယ်သည်ဟု သမုတ်အပ်သော, အပုပ်အမျိုးမျိုး တို့ဖြင့် အတိပြည့်သော ပညာမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော, လူပြိန်းအား နှစ်သက်ဖွယ်ထင်အောင် အယောင်ဆောင်ပြတတ်သော, ရောဂါအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် နာကျင်သော, ပုပ်ညှီသော အနံ့ရှိသော, သန့်ရှင်းစင်ကြယ် တပ်မက်ဖွယ်ကင်းသော, နာခြင်းသဘောရှိသော ဤအပုပ်ကောင်ရုပ်ကိုယ် ကို စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်းသည် သင်တို့အား ဖြစ်ပါစေလော။

၅။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ=ကိလေသာတို့၏ တဖန်ငြိမ်းခြင်းဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော သီလ

ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, ရဟန္တာတို့၏ သီလကို အလုံးစုံ ကိလေသာပူပန်မှု၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့် ၎င်း၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်၎င်း ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်၏။

*****

ဒုတိယ သီလပဉ္စက

ပါဏာတိပါတ စသည်တို့ကို ပယ်ခြင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်၏။ မှန်၏။
ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဟောတော်မူ၏-

"သီလတို့သည် ငါးပါးတို့တည်း။ ပါဏာတိပါတကို ပယ်ခြင်း(ပဟာန)သည် (ဝါ) ပယ်ကြောင်း ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သီလမည်၏။ ပါဏာတိပါတမှ ကြဉ်ခြင်း (ဝေရမဏီ)သည် သီလ မည်၏။ ပါဏာတိပါတ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စေတနာသည် သီလမည်၏။ ပါဏာတိပါတကို ပိတ်ဆို့ စောင့်ရှောက်ခြင်း သံဝရသည် သီလမည်၏။ ပါဏာတိပါတကို မလွန်ကျူးခြင်း(အဝီတိက္ကမ) သည် သီလမည်၏။ ဤသို့ ငါးပါးတို့တည်း။

(အဒိန္နဒါနကို...၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကို၊ မုသာဝါဒကို၊ ပိသုဏဝါစာကို၊ ဖရုသဝါစာကို၊ သမ္မုပ္ပါ-လာပကို၊ အဘိဇ္ဈာကို၊ ဗျာပါဒကို၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို၊ လောကမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နေက္ခမ္မဖြင့် ကာမုစ္စန္ဒ ကို၊ မေတ္တာဟူသော အဗျာပါဒဖြင့် ဗျာပါဒကို၊ အလင်း၌ အမှတ်သညာဖြင့် ထိနမိဒ္ဓကို၊ ကုသိုလ်စသော တရားတို့ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော ဓမ္မဝဝတ္ထာန်ဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို၊ ဉာဏ်ဖြင့် အဝီဇ္ဇာကို၊ ပါမောဇ္ဇဖြင့် ဈာန်သမာပတ်တို့၌ မမေ့လျော်ခြင်းကို၊

ပထမဈာန်ဖြင့် နီဝရဏတို့ကို၊ ဒုတိယဈာန်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ တို့ကို၊ တတိယဈာန်ဖြင့် ပီတိကို၊ စတုတ္ထဈာန်ဖြင့် သုခဒုက္ခတို့ကို၊ အာကာသာနဉ္စာယတန သမာပတ် ဖြင့် ရူပသညာကို၎င်း၊ ပဋိယ-သညာကို၎င်း၊ နာနာတ္တသညာကို၎င်း ပယ်ခြင်းသည်၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန သမာပတ်ဖြင့် အာကာသာ-နဉ္စာယတနသညာကို၊ အာကိဉ္စာယတန သမာပတ်ဖြင့် ဝိညာဏဉ္စာယတန သညာကို၊ နေဝသညာ-နာသညာယတန သမာပတ်ဖြင့် အာကိဉ္စာသညာယတန သညာကို၊

အနိစ္စနုပဿနာဖြင့် နိစ္စသညာကို၊ ဒုက္ခနုပဿနာဖြင့် သုခသညာကို၊ အနတ္တာနုပဿနာဖြင့် အတ္တသညာကို၊ နိဗ္ဗဒါနုပဿနာဖြင့် နန္ဒီမည်သော အားရနှစ်သက်ခြင်းကို၊ ဝိရာဂါနုပဿနာဖြင့် တက်မက်သော ရာဂကို၊ နိရောဓနုပဿနာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းကို၊ ဓယာနုပဿနာဖြင့် တစ်လုံးတစ်ခဲ တည်းဟု ထင်သော ယနသညာကို၊ ဝယာနုပဿနာဖြင့် ပေါင်းစု အား ထုတ်ခြင်းကို၊ ဝိပရိကာမာနုပဿနာဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခံ့သည်ဟု ထင်ရသော ဓဝသညာကို၊ အနိမိတ္တာ-နုပဿနာဖြင့် တည်မြဲဟန် နိမိတ်ကို၊ အပ္ပဏီဟိတာနုပဿနာဖြင့် တောင့်တခြင်းကို၊ သုညတာ-နုပဿနာဖြင့် အတ္တဟုမှားသော နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာဖြင့် အနှစ်ရှိသည်ဟု ယူသောနှလုံးသွင်းခြင်းကို၊

ယထာဘူတဉာဏ်အမြင်ဖြင့် တွေဝေသော နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ အာဒိနဝါနုပဿနာဖြင့် သင်္ခါရတို့၌ အားကိုးရာဟု မှားသောနှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဖြင့် တဖန် မဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝိဝဇ္ဇာနုပဿနာဖြင့် ယှဉ်တွဲငြိကပ်သောအားဖြင့် သင်္ခါရတို့၌ မှားယွင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို ပယ်ခြင်း သည်၊

သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်အတူ တစ်ဦးတည်း၏သန္တာန်၌တည်သော ကိလေသာတို့ကို၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ကိလေသာတို့ကို၊ အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် သိမ်မွေ့သော ကိလေသာတို့ကို၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းသည် သီလမည်၏။ ကြဉ်ခြင်းသည်.... စေတနာသည်.... ပိတ်ဆို့စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်... မလွန်ကျူးခြင်းသည် သီလမည် ၏။

ဤသို့ သဘောရှိသော သီလတို့သည် စိတ်၏ရွှင်လန်းခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ နုသောပီတိအလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ အားကြီးသောပီတိအလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းအေးခြင်း အလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ရွှင်လန်းဝမ်းသာခြင်းအလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ သမာဓိကို မှီဝဲထုံခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ သမာဓိကို ပွားခြင်းငှာ ဖြစ် ကုန်၏။ အကြိမ်များစွာဖြစ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ သမာဓိ၏ အဆင်တန်ဆာဖြစ်သော သဒ္ဓိဇ္ဈိစသည်တို့ ၏ ဖြစ်ခြင်းအလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ သမာဓိ၏ အခြံအရံဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ စသောတရားအပေါင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းအလိုငှာ ဖြစ်ကုန်၏။

သမာဓိ၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းမှာ ဖြစ်ကုန်၏။ စင်စစ် ငြီးငွေ့ခြင်း မှာ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းမှာ ချုပ်ခြင်းမှာ ငြိမ်းခြင်းမှာ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းမှာ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းမှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းမှာ ဖြစ်ကုန်၏။” (ဤကား ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိ)

ပဟာနသီလ စသည်ကို ရှင်းပြခြင်း

အထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ ပယ်ခြင်း(ပဟာန)ဟူသည်မှာ ဆိုအပ်ပြီးသော သဘောရှိ ကုန်သော ပါဏာတိပါတ စသည်တို့ကို မဖြစ်စေခြင်းမျှမှ တပါး (ဝါ) မဖြစ်စေခြင်းမျှကို ကြည်၍ တစ်စုံ တစ်ခုသော တရားမည်သည် မရှိ။

သို့သော်လည်း ထိုထို ပါဏာတိပါတ စသည်ကို မဖြစ်စေခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းသည် ထိုထို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ နောက်နောက် ကုသိုလ်တရား၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် လွန်စွာ ဆောင်တတ်သော တည်ရာ(ဥပဓာရဏ) ဖြစ်ပေ၏။ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်ကို ပြုသဖြင့် ကောင်းစွာ အညီအညွတ်ထား ခြင်း (သမာဓာန)လည်း ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးသီလ၏ အနက်ကိုပြရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသာလျှင်ဖြစ် သော လွန်စွာဆောင်ခြင်း(ဥပဓာရဏ), ကောင်းစွာထားခြင်း(သမာဓာန)ဟု ဆိုအပ်သော သီလ အနက်ဖြင့် သီလဟူ၍ ဟောအပ်ပေသည်။

ဤပဟာနမှ တပါးကုန်သော ဝေရမဏီ, စေတနာ, သံဝရ, အဝီတိက္ကမ ဟူသော ၄-ပါးသော တရားတို့ကို ထိုထို ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုထိုပါဏာတိပါတ စသည်ကို ပိတ်ဆို့စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ထို ၂-ပါးသော ရှောင်ကြဉ်ခြင်း, ပိတ်ဆို့ စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့နှင့် ယှဉ်သောစေတနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုထို ပါဏာတိပါတစသည်ကို မလွန်ကျူးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မလွန်ကျူးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ စိတ်ဖြစ်ခြင်း၏ ရှိခြင်းကိုရည်၍ ဟောအပ် ကုန်၏။ ထိုဝေရမဏီ- ကြဉ်ခြင်းစသော ၄-ပါးတို့၏ သီလအဖြစ်ကိုမူ ရှေး၌ ပြအပ်ပြီးသည် သာတည်း။ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်အတိုင်း ပဟာနသီလ စသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ၅-ပါး အပြားရှိ၏။

ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် “(က)သီလဟူသည် အဘယ်နည်း၊ (ခ)အဘယ်အနက်သဘော ကြောင့် သီလမည်သနည်း၊ (ဂ)သီလ၏ လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ (ဃ) သီလ၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း၊ (င)သီလသည် အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း”ဟူသော ဤအမေး၏ အဖြေသည် ပြီးဆုံးပေပြီ။

*****

သီလ၏ ညစ်ညူးကြောင်းနှင့် ဖြူစင်ကြောင်း

(စ) သီလ၏ ညစ်ညူးကြောင်းကား အဘယ်နည်း?

(ဆ) သီလ၏ ဖြူစင်ကြောင်းကား အဘယ်နည်း?

ဤ၌ ကျိုးခြင်းစသည်သည် သီလ၏ညစ်ညူးကြောင်းပေတည်း။ မကျိုးခြင်း စသည်သည် သီလ ၏ ဖြူစင်ကြောင်းပေတည်း။ ထိုတွင် သီလ၏ကျိုးခြင်းစသည်ကို လာဘ်, အခြံအရံ, ဆွေမျိုး, ကိုယ်-အင်္ဂါ, အသက် စသည်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ပျက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ၇-ပါးသော မေထုန်ငယ်တို့နှင့် စပ်ယှဉ် ဖြင်းဖြင့်၎င်း ရေတွက်အပ်ကုန်၏။

မှန်၏။ အကြင်ရဟန်းသည် (၇)ပါးသော အာပတ်တို့တွင် အစဉ်သော်၎င်း၊ အဆုံး၌သော်၎င်း သိက္ခာပုဒ် ပျက်ငြားအံ့။ ထိုရဟန်း၏ သီလသည် အနားစွန်း၌ ပြတ်သောအဝတ်ကဲ့သို့ ကျိုးသည် ပြတ်သည် မည်၏။

ထိုမှတစ်ပါး အကြင်ရဟန်း၏ သိက္ခာပုဒ်သည် အလယ်၌ ပျက်ငြားအံ့။ ထိုရဟန်း၏ သီလသည် အလယ်၌ပေါက်သော အဝတ်ကဲ့သို့ ပေါက်သည် မည်၏။

အကြင်ရဟန်းမှာ အစဉ်အတိုင်း ၂-ပါး ၃-ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် ပျက်ကုန်ငြားအံ့။ ထို ရဟန်း၏သီလသည် ကျောက်ကုန်း၌သော်၎င်း၊ ဝမ်းဗိုက်၌သော်၎င်း ဖြစ်ပေါ်သော အမျိုးကွဲအဆင်းဖြင့် အမည်း အနီ စသည်တို့တွင် တပါးပါးသော ကိုယအဆင်းရှိသော နွားမကဲ့သို့ ကြောင်ကြားသည် မည်၏။

အကြင်ရဟန်းမှာ အကြားအကြားသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် ပျက်ကုန်ငြားအံ့။ ထိုရဟန်း၏ သီလသည် အမျိုးကွဲအဆင်း အပျောက်အကွက်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သောအဆင်းရှိသော နွားမကဲ့သို့ အပြောက်အကွက် ရှိသည်မည်၏။ လာဘ်စသည်လျှင် အကြောင်းရှိသော ပျက်ခြင်းဖြင့် သီလ၏ ကျိုးခြင်း စသည်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

သီလကျိုးပြတ်ကြောင်း

(၇)ပါးသော မေထုန်ငယ်တို့နှင့် စပ်ယှဉ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကျိုးခြင်း စသည်သည် ဤ ဆိုလတံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်၏။

မေထုန်သုတ် အကျဉ်းချုပ်

ဇာတုသောကိပုဏ္ဏား... ဤလောက၌ အချို့သော သမဏ ဗြဟ္မဏသည် မြတ်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာကျင့်သူဟု ဝန်ခံပါလျက် မာတုဂါမနှင့်အတူ နှစ်ယောက်သောသူတို့ ရောက်အပ်သော မေထုန်ကြီးသို့ မရောက်သော်ငြားလည်း မာတုဂါမ၊က နံ့သာစသည်ဖြင့် လိမ်းကျံပွတ်သပ်ပေးခြင်း၊ နှိပ် နယ်ပေးခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း၊ ဆုပ်နယ်ပေးခြင်းတို့ကို နှစ်သက်သာယာ၏။ ထိုသို့ သာယာခြင်းသည် မြတ်သောအကျင့်သီလ ကျိုးပျက်၏။ ပုဏ္ဏား... ဤသို့သော သမဏဗြဟ္မဏကို မေထုန်ငယ်နှင့် စပ်ယှဉ်နေသဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို မစင်မကြယ် ကျင့်သူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အို နာ သေရေး ပူဆွေး သောကဟူသော ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ်သေးဟူ၍ ငါဆို၏။ (၁)

ပုဏ္ဏား...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီးသို့ လည်း မရောက်၊ မာတုဂါမ၏ ပွတ်သပ်နှိပ်နယ်ပေးခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း မသာယာသော်ငြားလည်း မာတုဂါမနှင့် အတူတကွ ပြင်းစွာရယ်၏။ ကိုယ်လက်ထိပါး ကစား၏။ ယုယုယယ ပြောဆို၏။ ထိုသို့ ပြောဆိုခြင်းကို သာယာ၏။ ထိုသမဏဗြဟ္မဏသည် မြတ်သောအကျင့်ကို မစင်မကြယ် ကျင့်သူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ် မြောက်နိုင်သေးဟူ၍ ငါဆို၏။ (၂)

ပုဏ္ဏား...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီး စသည်သို့ မရောက်သော်ငြားလည်း မာတုဂါမနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် စူးစိုက်၍ ကြည့်၏။ စောင်းငဲ့ကြည့် ၏။ ထိုသို့ ကြည့်ရခြင်းကို သာယာ၏။ မြတ်သော အကျင့်သီလ မစင်ကြယ်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ် မြောက်နိုင်သေးဟု ငါဆို၏။ (၃)

ပုဏ္ဏား...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီး စသည်သို့ မရောက်သော်ငြားလည်း နံရံတဖက်မှဖြစ်စေ၊ တံတိုင်းတဖက်မှဖြစ်စေ မာတုဂါမ၏ ရယ်သံ၊ ပြောဆိုသံ၊ သီချင်းဆိုသံကို နားထောင်၏။ထိုအသံကို သာယာ၏။ မြတ်သော အကျင့်သီလ မစင်ကြယ်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးဟု ငါဆို၏။ (၄)

ပုဏ္ဏား...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီး စသည်သို့ မရောက်သော်ငြားလည်း ထိုသမဏဗြဟ္မဏသည် အကျင့်ကို ဆောက်တည်သည်မှ ရှေးကာလ၌ မာတုဂါမနှင့်

အတူတကွ ပြောဆိုခဲ့ဖူးသည်များ၊ ကိုယ်လက်ထိပါး ကစားခဲ့ဖူးသည်များကို ပြန်လည် အမှတ်ရနေ၏။ ထိုသို့ အမှတ်ရခြင်းကို သာယာ၏။ မြတ်သော အကျင့်သီလ မစင်ကြယ်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ် မြောက်နိုင်သေးဟု ငါဆို၏။ (၅)

ပုဂ္ဂိုလ်...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီး စသည်သို့ မရောက်သော်ငြားလည်း ထိုထို ကာမဂုဏ်အာရုံတို့နှင့် ပြည့်စုံ စံပျော်နေသော သူဌေးကို ၎င်း၊ သူဌေးသားကို၎င်း မြင်သောအခါ သာယာသောစိတ်ဖြင့် ကြည့်ရ၏။ ထိုသို့ ကြည့်ရခြင်းကို သာယာ၏။ မြတ်သော အကျင့်သီလ မစင်ကြယ်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ် မြောက်နိုင်သေးဟု ငါဆို၏။(၆)

ပုဂ္ဂိုလ်...နောက်တစ်မျိုးကား ဤလောက၌ အချို့သော သမဏဗြဟ္မဏသည် မေထုန်ကြီး စသည်သို့ မရောက်သော်ငြားလည်း "ငါသည် ဤသီလဖြင့်သော်၎င်း၊ ဤကျင့်ဝတ်ဖြင့်၎င်း၊ ဤ ခြိုးခြံ သောအကျင့်ဖြင့် သော်၎င်း၊ နတ်မင်းသော်လည်း ဖြစ်အံ့၊ သာမန်နတ်သော်လည်း ဖြစ်အံ့"ဟု နတ်ပြည် ကိုတောင့်တ၍ မြတ်သော အကျင့်သီလကို ကျင့်၏။ နတ်ပြည်၌လည်း သာယာနှစ်သက်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်...ဤသို့ နတ်ပြည်၌ သာယာခြင်း စသောအမှုသည် မြတ်သော အကျင့်သီလ ကျိုးပျက်၏။ ပေါက်၏။ ကြောင်ကျား၏။ အပြောက်အကွက် ဖြစ်၏။ ဤသို့သော သမဏဗြဟ္မဏ၏ သီလသည် မေထုန်ငယ်နှင့် စပ်ယှဉ်သဖြင့် မစင်ကြယ်။ ပဋိသန္ဓေ အို နာ သေရေး ပူဆွေးသောက ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ် မြောက်နိုင်သေးဟု ငါဆို၏။ (၇) (အံ၊ ၂၊ ၄၃၈။)

သီလဖြူစင်ကြောင်း

သီလမကျိုးခြင်း စသည်ကိုမူ သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အချင်းခပ်သိမ်း မပျက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပျက်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကုစားကောင်းပါက တဖန်ပြန်၍ ကုစားခြင်းဖြင့်၎င်း၊ (၇)ပါးသော မေထုန်ငယ်မှ ကင်း စင်သဖြင့်၎င်း၊ ထို့ပြင် "အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း၊ ဂုဏ်မြင့်သူနှင့် တန်းတူပြု၍ ဖက်ပြိုင်ခြင်း၊ မနာလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ ကိုယ့်အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်လှည့်ပတ်ခြင်း၊ မရှိပါဘဲ ဂုဏ်ရှိဟန်ဆောင်ခြင်း၊ အရှိအသေမပြုနိုင်အောင် ခက်ထန်ခြင်း၊ သူ့ထက်သာအောင် ပြုလုပ်၍ ချုပ် ချယ်ခြင်း၊ အထင်ကြီးခြင်း၊ အလွန်မာန်မူခြင်း၊ မာန်ယစ်ခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း" ဤသို့စသော ယုတ်မာ သောတရားတို့၏ မဖြစ်ခြင်း၎င်း၊ အလိုနည်းခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊ ကိလေသာခေါင်းပါးစေခြင်း အစရှိ သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ ရှိခြင်း၎င်း... ရေတွက်သိမ်းယူအပ်၏။

တော်လှန်သော သီလ, ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သော သီလ...

မှန်၏။ အကြင်သီလတို့သည် လာဘ်စသည်တို့၏ အကျိုးငှာသော်လည်း မပျက်ကုန်။ မေ့လျော့ ခြင်းကြောင့် ပျက်သော်ငြားလည်း တဖန် ပြန်၍ ကုစားအပ်ကုန်၏။ မေထုန်ငယ်တို့နှင့် ဆက်စပ်ခြင်း သည်၎င်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း စသော ယုတ်မာသောတရားတို့သည်၎င်း မဖျက်ဆီးအပ် ကုန်။ ဤသို့သောသီလကို "အချင်းခပ်သိမ်း မကျိုးကုန်၊ မပေါက်ကုန်၊ မကြောင်ကျားကုန်၊ မပြောက် မကွက်ကုန်"ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

ထိုသို့ မကျိုးမပေါက် မကျားမပြောက်သော သီလတို့သည်ပင်လျှင် ဝိဝဇ္ဇူပနိသိတဖြစ်၍ တဏှာသခင်၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်စေလျက် တော်လှန်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြုသောကြောင့် ဘုဒ္ဓိဿ (တော်လှန်သည်)လည်း မည်ကုန်၏။ ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိညူပသတ္တ လည်း မည်ကုန်၏။ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အမရာမဋ္ဌ လည်း မည်ကုန်၏။ ဥပစာရသမာဓိ၊

အပ္ပနာသမာဓိတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် သမာဓိသံဝတ္ထုနိကာ လည်း မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤမကျိုးခြင်း အစရှိသည်ကို "ဖြူစင်ကြောင်း"ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

သီလပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းများ

ထိုသီလ၏ ဖြူစင်ကြောင်း ဂုဏ်အပေါင်းသည် သီလပျက်စီးခြင်း၏ အပြစ်ကို ရှုမြင်ခြင်း၊ သီလ ပြည့်စုံ စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကျိုးကို ရှုမြင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း ၂-ပါးတို့ဖြင့် ပြီးစီး ပြည့်စုံစေတတ် ၏။

သီလပျက်ခြင်း၏ အပြစ်များကို ဆင်ခြင်ခြင်း....

ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလပျက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် လူနတ်တို့က မနှစ်သက်အပ် သည်၎င်း၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့က မဆုံးမအပ်သည် ၎င်း၊ သီလပျက်ခြင်းကို ကဲ့ရဲ့ ခြင်းတို့ကြောင့် လွန်စွာ သောဆင်းရဲ ရှိသည်၎င်း၊ သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကြောင့် (ငါကား အကျင့်ကောင်းကို မကျင့်မိချေဟု ဤသို့စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်မိတိုင်း) စိတ်မချမ်းသာခြင်းသည်၎င်း ဖြစ်ရလေ၏။

ထိုမှတပါး... သီလပျက်ခြင်းဖြင့် လျှော်ကြမ်းပုဆိုးကဲ့သို့ (ဂုဏ်အဆင်း ကိုယ်အဆင်း ကင်း သည်ဖြစ်၍) အဆင်းသည် မလှ။ ထို့ပြင် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြုကျင့်ပုံကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် အတုလိုက်၍ ကျင့်သော ရဟန်းတို့အား ကာလရှည်ကြာစွာ အပါယ်စသော ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေတတ်သော အတွေ့ဆိုးလည်း ရှိ၏။ အကြင် ဒါယကာတို့၏ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ဒုဿီလ ရဟန်းသည် အလှူခံ၏။ အလှူရှင်ဒါယကာတို့အား အကျိုးများခြင်းကို မပြုခြင်းကြောင့် နည်းသော တန်ဖိုးလည်း ရှိ၏။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ထည့်လာသော မစင်တွင်းကဲ့သို့ သုတ်သင်ခြင်းငှာလည်း ခဲယဉ်း ၏။ သူသေကောင်ဖုတ်သော ထင်းကုလားကဲ့သို့ လူ့စည်းစိမ်၊ ရဟန်းစည်းစိမ်ဟူသော ၂-မျိုးသော စည်းစိမ်မှလည်း အပဖြစ်၏။

ရဟန်းအဖြစ်ကို ဝန်ခံသော်လည်း ရဟန်းအစစ် မဟုတ်သည်သာတည်း။ ဥပမာအားဖြင့် နွားအပေါင်းသို့ အစဉ်လိုက်သော မြည်းနှင့်တူ၏။ ခပ်သိမ်းသော သူတို့၏ ရန်သူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အမြဲမပြတ် ထိတ်လန့်ရ၏။ လူအပေါင်းတို့ အလယ်၌ သူသေကောင်ကဲ့သို့ သံဃာအလယ်၌ တည်နေ သော်လည်း (ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာ)ဟူသော သုံးပါးသော သံဝါသတို့ဖြင့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်းကိုလည်း မထိုက်။ သူသေကောင်ဖုတ်သော သုဿန်မီးသည် ဗြဟ္မဏတို့၏ မီးပူဇော်ခြင်း ကိုလည်း မထိုက်သကဲ့သို့ သုတစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပါသော်လည်း သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ပူဇော် ခြင်းကို မထိုက်ချေ။

မျက်စိမမြင်သောသူသည် အဆင်းကို မြင်ခြင်းငှာ မထိုက်သကဲ့သို့ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရခြင်းငှာ မထိုက်တော့ချေ။ ဒွန်းစက္ကား လူငယ်သည် မင်းဖြစ်ရန် မြှော်လင့်ချက် ကင်းသကဲ့သို့ သမထ ဝိပဿနာဟူသော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပဋိဝေသဒ္ဓမ္မ၌ မြှော်လင့်တောင့်တခြင်း လည်း ကင်း၏။ ချမ်းသာပေသည်ဟု သူ့ဟာသူ ထင်ရသော်လည်း ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်သည် အဂ္ဂိခန္ဓောပမ သုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဆင်းရဲအဖို့အစု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဆင်းရဲနေသည်သာတည်း။

သီလမရှိက စိတ်ဆင်းရဲ

ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ချမ်းသာ၊ သူတပါးတို့ပြုသော ရိုခိုးခြင်း မြတ်နိုးခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ချမ်းသာ၊ စသောချမ်းသာ၌ သာယာတပ်မက်သော စိတ်ရှိသည့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆိုခဲ့ပြီးသောချမ်းသာ၌ သာယာခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော ဆင်ခြင် ကြည့်ကာမျှဖြင့်သော်လည်း နှလုံးပူပန်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၍ ပူလောင်သော သွေးအန်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင် သော အလွန်ဆိုးဝါးလှသည့် ဆင်းရဲကို ပြတော်မူလို၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်ပါ စကားတို့ကို ဟောတော်မူ၏။

အတ္တိန္ဒြေပမသုတ်မှ ကောက်နုတ်ချက်

ရဟန်းတို့... ရဲရဲတောက် လောင်နေသော မီးပုံကြီးကို သင်တို့ မြင်ကြသလော? မြင်ပါသည် ဘုရား။
ရဟန်းတို့... အခု ငါဆိုမည့်စကားကို သင်တို့ ဘယ်လိုမှတ်ထင်သနည်း။ ထိုမီးပုံကြီးကို ရဟန်း တစ်ပါးသည်
ပွေဖက်လျက် ထိုင်နေရာ၏။ သို့မဟုတ် နူးညံ့နုနယ်သော သမီးကညာကို ပွေဖက်လျက် ထိုင်နေရာ၏။ ဤတွင်
အဘယ်က ကောင်းမြတ်ပါသနည်း? သမီးကညာကို ပွေဖက်နေခြင်းက ကောင်းပါသည် ဘုရား။ မီးပုံကြီးကို
ပွေဖက်နေခြင်းက ဆင်းရဲလှပါသည် ဘုရား။

ရဟန်းတို့... ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိသူ၊ မစင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍ ယုံမှားသဖြင့် အောက်မေ့အပ် သောသူ၊
အမှုကို ဖုံးလွှမ်းထားသောသူ၊ ရဟန်းမဟုတ်ပဲ ရဟန်းဟု ဝန်ခံနေသူ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို မကျင့်ဘဲ ကျင်သူဟု
ဝန်ခံနေသူ၊ ကိုယ်တွင်း၌ သီလပျက်ခြင်းဟူသော အပုပ်ရှိသော ကိလေသာမိုးရေ ဖြင့် စိုစွတ်နေသူ၊
အမှိုက်သဖွယ်ဖြစ်သူ-ဟု ဆိုအပ်သော ဒုဿီလရဟန်းအား ထိုမီးပုံကြီးကို ပွေဖက်၍ နေခြင်းက
ကောင်းမြတ်သေး၏။ အကြောင်းမူကား.. ထိုမီးပုံကို ပွေဖက်နေခြင်းကြောင့် သေမှုလည်း သေရာ၏။
သေလောက်သော ဆင်းရဲသို့မူလည်း ရောက်ရာ၏။ သို့သော်လည်း ထိုမီးပုံကို ပွေဖက်ခြင်း ကြောင့် ငရဲသို့မူကား
မကျရောက်စေနိုင်သည်သာတည်း။ (အံ၊ ၂၊ ၄၉၅။)

ဆက်လက်၍-

ရဟန်းတို့... အခုငါဆိုမည့်စကားကို သင်တို့ ဘယ်လိုမှတ်ထင်သနည်း။ အားကောင်းသော
ယောက်ျားသည် ခိုင်မာသော သားမြီးကြီးဖြင့် ခြေသလုံးနှစ်ဖက်တို့ကို ရစ်ပတ်၍ ဆွဲရာ၏။ ထိုအခါ ကြိုးသည်
အရေပါးကို၎င်း၊ အရေထူကို၎င်း၊ အကြောကို၎င်း၊ အရိုးကို၎င်း၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို၎င်း ဖြတ် ရာ၏။ သို့မဟုတ်
သူဌေးပုဏ္ဏားတို့၏ ရှိခိုးခြင်းကို ဒုဿီလရဟန်းသည် သာယာလက်ခံ၏။ ထိုတွင် အဘယ်သည်
ကောင်းမြတ်သနည်း? ဟူ၍၎င်း...။

အားကောင်းသော ယောက်ျားသည် လှံဖြင့် ရင်ဝကို ထိုးရာ၏။ သို့မဟုတ် မင်း သူဌေး သူကြွယ်တို့၏
လက်အုပ်ချီမှုကို ဒုဿီလရဟန်းသည် သာယာလက်ခံ၏။ ထိုတွင် အဘယ်သည် ကောင်းမြတ်ပါသနည်း?
ဟူ၍၎င်း...။

အားကောင်းသော ယောက်ျားသည် ရဲရဲတောက်ပူသော သံပြားဖြင့် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်၏။ သို့မဟုတ် မင်း
သူဌေးသူကြွယ်တို့၏ ကံကိုယုံကြည်၍ လူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းကို ဒုဿီလသည် သုံးဆောင်ရာ၏။ ထိုတွင်
အဘယ်သည် ကောင်းမြတ်ပါသနည်း? ဟူ၍၎င်း...။

အားကောင်းသော ယောက်ျားသည် ပူလောင်သော သံညှပ်ကြီးဖြင့် ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ လောလော ပူသော
သံတွေခဲကို ခံတွင်းသို့ ထည့်ရာ၏။ ထိုသံတွေခဲသည် ခံတွင်း၊ လျှာ၊ လည်ချောင်း၊ ဝမ်း၊ အူမ၊ အူသိမ်တို့ကို
လောင်၍ အောက်မှ ထွက်သွားရာ၏။ သို့မဟုတ် မင်း သူဌေးသူကြွယ်တို့ လူဒါန်းအပ် သော ဆွမ်းကို
ဒုဿီလရဟန်းသည် သုံးဆောင်ရာ၏။ ထိုတွင် အဘယ်သည် ကောင်းမြတ်ပါသနည်း? ဟူ၍၎င်း...။

အားကောင်းသော ယောက်ျားသည် ကိုယ်၌မြွှာကိုင်၍ လောလောပူသော သံညောင်စောင်း၌ ၎င်း၊
သံအင်းပျဉ်၌၎င်း အိပ်စေရာ၏။ သို့မဟုတ် မင်း သူဌေးသူကြွယ်တို့ လူအပ်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို
ဒုဿီလရဟန်းသည် သုံးဆောင်ရာ၏။ ထိုတွင် အဘယ်သည် ကောင်းမြတ်ပါသနည်း? ဟူ၍၎င်း...။

အားကောင်းသော ယောက်ျားသည် ဦးခေါင်းဇောက်ထိုးဆွဲကိုင်လျက် လောလောပူသော သံရည်အိုးထဲသို့
အဖန်ဖန် ပစ်ချရာ၏။ သို့မဟုတ် မင်းသူဌေးသူကြွယ်တို့ လူအပ်သော ကျောင်းကို ဒုဿီလရဟန်းသည်
သုံးဆောင်ရာ၏။ ထိုတွင် အဘယ်သည် ကောင်းမြတ်ပါသနည်း? ဟူ၍၎င်း...။

ဤသားမြီးကြီး ဥပမာ၊ လှည့်ပမာ၊ သံပြားဥပမာ၊ သံတွေခဲ ဥပမာ၊ သံညောင်စောင်း ဥပမာ၊ သံအင်းပျဉ် ဥပမာ၊ သံရည်အိုးဥပမာတို့ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်းကို သာယာလက်ခံခြင်းနှင့် သင်္ကန်း ဆွမ်း ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် ကျောင်းတို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ပြတော်မူပြီ။ ထို့ကြောင့်- မီးပုံကို ပွေဖက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲထက် သာ၍ဆင်းရဲလှသည့် ဆင်းရဲခြင်း အကျိုး ရှိသော ကာမချမ်းသာကို မစွန့်သော သီလပျက်သော ရဟန်းအား အဘယ်မှာ ချမ်းသာရှိအံ့နည်း။

သားမြီးကြီးဖြင့် ပွတ်ဆွဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲထက် သာ၍ ဆင်းရဲလှသည့် ဆင်းရဲခြင်း အကျိုးရှိသော လူတို့၏ ရှိခိုးခြင်းကို သာယာလက်ခံသော ဒုဿီလရဟန်းအား အဘယ်မှာ ချမ်းသာ ရှိအံ့နည်း။ သီလမရှိသော ရဟန်းအား သဒ္ဓါတရားရှိသော လူတို့၏ လက်အုပ်ချီခြင်းကို သာယာလက်ခံ ခြင်းကြောင့် ဘယ်မှာ ချမ်းသာရှိအံ့နည်း။ ယင်းသာယာလက်ခံခြင်းသည် ရင်ဝ၌ လှုံဖြင့်ထိုးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲထက် လွန်ကဲသော ဆင်းရဲ၏အကြောင်းသာ ဖြစ်ချေ၏။

ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို မစောင့်သောရဟန်းသည် အကြင်သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ငရဲ၌ တောက်လောင်သော သံပြားဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်းအတွေ့ကို ကြာမြင့်စွာ ခံစားရလတံ့။ ဒုဿီလရဟန်း၏ ထိုသင်္ကန်းကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ချမ်းသာသည် အဘယ်မည်သော ချမ်းသာပေနည်း။

သီလမရှိသော ရဟန်းသည် ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ရဲရဲတောက် သံတွေခဲတို့ကို ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး မျိုရလတံ့။ ထိုဆွမ်းသည် ကောင်းသောအရသာ ရှိပါသော်လည်း ထိုဒုဿီလရဟန်းအား လတ်တလော သေစေတတ်သော အဆိပ်နှင့်တူချေ၏။

ညောင်းစောင်း အင်ပျဉ်တို့ကို သုံးဆောင်သော အကြင်ဒုဿီလရဟန်းကို ရဲရဲတောက်သော သံညောင်းစောင်း အင်းပျဉ်တို့သည် ငရဲ၌ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး နှိပ်စက်ကုန်လတံ့။ သီလ မရှိသော ထိုရဟန်း၏ ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်တို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းသည် ချမ်းသာဟု သမုတ်အပ်သော် လည်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဆင်းရဲသာတည်း။

အကြင်ဒုဿီလရဟန်းသည် ရဲရဲတောက် သံရည်အိုးတို့၌ နေရလတံ့။ ယုံကြည်၍ လူဒါန်းအပ် သော ကျောင်း၌နေသော ထိုရဟန်းသည် အဘယ်သို့သော် နေပျော်ခြင်းပေနည်း။

အကြင်ဒုဿီလရဟန်းကို "ရွံ့ရှာသဖြင့် အောက်မေ့အပ်သော အကျင့်ရှိသူ"ဟူ၍၎င်း၊ "အမှိုက် သဖွယ်ဖြစ်သူ"ဟူ၍၎င်း၊ "ကိလေသာမိုးရေဖြင့် စိုစွတ်သူ"ဟူ၍၎င်း၊ "ယုတ်မာသောသူ"ဟူ၍၎င်း၊ "ကိုယ်တွင်း၌ အပုတ်ရှိသူ"ဟူ၍၎င်း၊ ကဲ့ရဲ့တော်မူလျက် မြတ်စွာဘုရားသည် မိန့်ကြားတော်မူ၏။

ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို စောင့်စည်းသော ရဟန်းကောင်း မဟုတ်ပါဘဲလျက် ရဟန်းကောင်း၏ အသွင်ကို ဆောင်သူ၊ ကုသိုလ်မူလကို တူးမြိုသဖြင့် တူးမြိုအပ်ပြီးသော သီလဗျာသနဖြင့် နှိပ်စက်ဖျက် ဆီးအပ်ပြီးသော အတ္တဘောကို ပြုစုစောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ဆောင်နေသူဟူသော ထိုဒုဿီလ၏ အသက်ရှင်နေခြင်းသည် စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ် ကောင်းလေစွ။

ဤလောက၌ တန်ဆာဆင်လိုသော လုလင်ပျိုတို့သည် မစင် အပုတ်ကောင်တို့ကို ရှောင်သကဲ့ သို့၊ ဒုဿီလရဟန်းကို သီလရှိသောရဟန်းတို့သည် ရှောင်ကြဉ်ကုန်၏။ ထိုဒုဿီလရဟန်း၏ အသက် ရှင်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။

ဒုဿီလရဟန်းသည် မိမိကိုယ်ကိုယ် စွပ်စွဲခြင်း အတ္တာနုဝါဒဘေး စသည်တို့မှ မလွတ်ချေ။ ရသင့်ရထိုက်သော စျာန်မဂ်ဖိုလ် ချမ်းသာတို့မှ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရ၏။ ပိတ်ထားသော နတ်ရွာတံခါး ရှိ၏။ အပါယ်လေးပါးသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းမပေါ်သို့ တက်ရောက်သွားလေ၏။

ကရုဏာကြီးသောသူတို့ သနားခြင်း၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သော ဒုဿီလနှင့်တူသော အခြား တပါးသောသူသည် အဘယ်မှာ ရှိပါတော့အံ့နည်း။ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ဒုဿီလ၏ အပြစ်တို့ သည် များစွာ ရှိကုန်၏။

ဤကား သီလပျက်စီးခြင်း၏ အပြစ်တို့ပေတည်း။

သီလပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုး။ ။ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ အပြန်အားဖြင့် သီလပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုးကို သိအပ်၏။ **တနည်းသော်ကား...** အကြင်ရဟန်း၏သီလသည် အညစ်အကြေးကင်း၏။ ထိုရဟန်း၏ သပိတ်သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်ဝတ်ရုံခြင်းသည် ကြည်ညိုဖွယ် ရှိပါပေ၏။ ထိုရဟန်း၏ ရဟန်းပြုခြင်း သည် အကျိုးရှိပါပေ၏။

အမှိုက်တိုက်သည် နေ၏အလင်းရောင်သို့ မဝင်ရောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ စင်ကြယ်သောသီလ ရှိသော ရဟန်း၏နလုံးသို့ အတ္တာနဝါဒစသော ဘေးသည် မဝင်ရောက်နိုင်။

အလင်းရောင်၏ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် လသည် ကောင်းကင်၌ တင့်တယ်သကဲ့သို့ သီလ၏ပြည့်စုံ ခြင်းဖြင့် ရဟန်းသည် မြိုးခြံစွာ ကျင့်ရာဖြစ်သော သာသနာတော်တည်းဟူသော တောအုပ်၌ တင့်တယ် ပေ၏။

သီလရှိသောရဟန်း၏ ကိုယ်နဲ့သော်မှလည်း နတ်တို့အား နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ပြုတုံ သေး၏။ သီလအနံ့၌ကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိတော့အံ့နည်း။

သီလတည်းဟူသောအနံ့သည် အလုံးစုံသော နံ့သာမျိုးတို့၏ ကောင်းခြင်းဂုဏ်ကို လွှမ်းမိုးနိုင် ၏။ အဆီးအတားမရှိမှု၍ အရပ်မျက်နှာ အားလုံးသို့ ပျံ့နှံ့နိုင်၏။

သီလရှိသော ရဟန်း၌ ပြုလုပ်အပ်သော ကောင်းမှုတို့သည် အနည်းငယ် ဖြစ်ကုန်သော်လည်း ကြီးမားသော အကျိုးရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သီလရှိသောရဟန်းသည် ပူဇော်ခြင်း၊ အရိုအသေပြု၍ လှူခြင်းတို့၏ တည်ရာဖြစ်ပေ၏။

သီလရှိသော ရဟန်းကို မျက်မှောက်၌ဖြစ်ကုန်သော အာသဝမည်သော ဘေးရန်တို့သည် မနိပ် စက်နိုင်ကုန်။ သီလရှိသောရဟန်းသည် နောင်တမလွန်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ် သော သီလပျက်မှုကို တူးဖြိုဖျက်ဆီးနိုင်၏။

လူတို့၌ အကြင်စည်းစိမ်ချမ်းသာသည်၎င်း၊ နတ်တို့၌ အကြင်စည်းစိမ်ချမ်းသာသည်၎င်း ရှိ၏။ ထိုနှစ်မျိုးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာသည် အလိုရှိပါမူ သီလရှိသော ရဟန်းအား ရခဲသည်မဟုတ် (ဝါ) ရလွယ်သည်သာ။

အကြင် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည် အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် မရှိ။ စင်စစ် ငြိမ်းအေးပေ၏။ သီလ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ထိုနိဗ္ဗာန်စည်းစိမ်သို့သာလျှင် အစဉ်ပြေးဝင်လျက် ရှိပေ၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားအားဖြင့် ပညာရှိသည် အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာစည်းစိမ်တို့၏ မူလဖြစ်သော သီလ၌ များစွာသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မြှမ်းသော အကျိုးအာနိသင် ထင်စွာပြရာ၏။

ဤတွင် စကားတရပ်ပြီး၏။

ပြရခြင်းအကျိုး။ ။ဤသို့ ပြရခြင်း၏ အကျိုးကား ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ထင်စွာပြသော ရဟန်း၏ စိတ်သည် သီလပျက်အံ့သည်မှ ထိတ်လန့်၍ သီလပြည့်စုံခြင်းသို့ ညွတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သီလပျက်ခြင်း၏ အပြစ်ကို၎င်း၊ သီလပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုးကို၎င်း ကြည့်ရှုမြော်မြင်၍ အလုံးစုံသော ရိုသေခြင်းဖြင့် သီလကို ဖြူစင်စေအပ်၏။ ဤကား အဆုံးအမ အနုသာသနီတည်း။

ဤမျှသော စကားဖြင့် “ပညာရှိသောလူသည် သီလ၌တည်၍” ဟူသော ဤဂါထာ၌ သီလ သမာဓိ ပညာကို ပဏာနပြုသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်းဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ သီလကို အကျယ်ပြုချက် သီလနိဗ္ဗေသမည်သော ရှေးဦးစွာသော အပိုင်းအခန်းပေတည်း။

သီလကို အကျယ်ပြုချက် ပြီး၏။

၂။ ဂုဏ်နိဒ္ဒေသ = ဂုဏ်ကို အကျယ်ပြခြင်း
သာဓာရဏကထာ = ဂုဏ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်သောစကား

တိုက်တွန်းချက်။ ။ အလိုနည်းခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကြောင့် သီလနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော သီလ၏ဖြူစင်ခြင်းသည် ပြီးစီး၏။ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်တို့ကို ပြည့်စုံစေခြင်းငှာ သီလရှိသော ယောဂီရဟန်းသည် ဂုဏ်ဆောက်တည်ခြင်းကိုလည်း ပြုသင့်၏။

အကျိုးကား။ ။ ဤသို့ဆောက်တည်လတ်သော ထိုယောဂီရဟန်း၏ "အလိုနည်းခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ် ခြင်း၊ ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးစေခြင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေခြင်း၊ ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ် သော အကျင့်ကိုကျင့်ခြင်း၊ အားထုတ်မှု ဝီရိယရှိခြင်း၊ ဒါယကာတို့က မွေးမြူလွယ်ခြင်း၊" အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတည်းဟူသော ရေစင်ဖြင့် အညစ်အကြေးကို ဆေးလျှော်ပယ်ရှင်းပြီးသည် ဖြစ်၍ သီလ သည်လည်း အလွန်စင်ကြယ်သည် ဖြစ်ပေလတံ့။ ဂုဏ်အကျင့်တို့သည်လည်း ပြည့်စုံပေလတံ့။

ဤသို့ ပြည့်စုံလတ်သော အပြစ်ကင်းစင်သော သီလနှင့် ဂုဏ်အကျင့်ဟူသော ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့နှင့် စင်ကြယ်သော အလုံးစုံသော ကိုယ်နှုတ်စိတ် အမူအရာအကျင့်ရှိသော ယောဂီသည် ဘုရား အစရှိသော ရှေးသူတော်ကောင်းတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရိယာဝံသ အကျင့်သုံးပါးအပေါင်း၌ တည်၍ ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ၄-ခုမြောက်ဖြစ်သော အရိယာဝံသကို ရထိုက်သည် ဖြစ်ပေလတံ့။

မှန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် လာဘ် သက္ကာရ စသော လောကာ-အာမိသကို ပယ်စွန့်လျက်၊ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိပဲ နိဗ္ဗာန်ရခြင်းအား လျှော်သော ဝိပဿနာအကျင့်ကိုသာလျှင် ပြီးစီးစေခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော အမျိုးကောင်းသားတို့အား ဤဂုဏ် ၁၃-ပါးတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

ဂုဏ် ၁၃-ပါး

- ၁။ ပံသုကူလိကင်္ဂံ = ပံသုကူဂုဏ်
- ၂။ တေစိဝရိကင်္ဂံ = တိစိဝရိကင်္ဂုဏ်
- ၃။ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ = ပိဏ္ဍပါတ်ဂုဏ်
- ၄။ သပဒါန-စာရိကင်္ဂံ = သပဒါန စာရိကင်္ဂုဏ်
- ၅။ ဧကာသနိကင်္ဂံ = ဧကာသနိကင်္ဂုဏ်
- ၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ = ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂုဏ်
- ၇။ ခလုပုစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ = ခလုပုစ္ဆာဘတ်ဂုဏ်
- ၈။ အာရညိကင်္ဂံ = အာရညကင်္ဂုဏ်
- ၉။ ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ = ရုက္ခမူလိကင်္ဂုဏ်
- ၁၀။ အဇ္ဈောကာသိကင်္ဂံ = အဇ္ဈောကာသိကင်္ဂုဏ်
- ၁၁။ သောသာနိကင်္ဂံ = သုဿနိကင်္ဂုဏ်
- ၁၂။ ယထာသန္တတိကင်္ဂံ = ယထာသန္တတိကင်္ဂုဏ်
- ၁၃။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ = နိသဇ္ဇိကင်္ဂုဏ်

သိရမည့် အချက်များ

- ၁။ သဒ္ဓါ အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်၎င်း၊
- ၂။ လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့်၎င်း၊
- ၃။ ဆောက်တည်ပုံနှင့် ကျင့်ပုံ အစီအစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊
- ၄။ အပြားအားဖြင့်၎င်း၊
- ၅။ ဝတ်ပုံပျက်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊
- ၆။ ဝတ်ပုံ၏ အကျိုးအာနိသင် အားဖြင့်၎င်း၊
- ၇။ ကုသလတိက်အားဖြင့်၎င်း၊
- ၈။ ဝတ်ပုံစသည်တို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊
- ၉။ အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့်၎င်း၊

ဤအချက် ၉-ချက်ကို လေ့လာသိရှိရမည်။

၁။ သဒ္ဓါအနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် သိခြင်း

၁။ ပံသုကူကလိကင်္ဂံ (ပံသုကူဝုတင်)

(က) လမ်း၊ သုဿန်၊ အမှိုက်ပုံ စသည်တို့တွင် အမှတ်မရှိသော အရပ်၌ မြေမှုန့်တို့၏ အထက်၌ စွန့်ပစ်ထား၍ တည်သောကြောင့် လွှမ်း၍ မြင့်တက်ခြင်း သဘောအားဖြင့် ထိုထိုအမှိုက်ပုံ စသည်တို့၌ မြေမှုန့်တို့၏ အထက်၌ လွှမ်း၍ မြင့်တက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ-တည်နေသောကြောင့် ထိုသင်္ကန်းကို "ပံသုကူလ"ဟု ခေါ်၏။

[ပံသု-မြေမှုန့် ဖုံမှုန့်+ကူလ-မြစ်ကမ်းသဖွယ် မြင့်တက်သည် = ပံသုကူလ-မြေမှုန့်ပေါ်၌ မြင့်တက်နေသော အဝတ်သင်္ကန်း။]

တနည်း။ ။ သုဿန်စသော တည်ရာမြေမှုန့်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့် "ပံသုကူလ"မည်၏။

[ပံသု-မြေမှုန့်ကဲ့သို့+ကု-စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့+ဥလ-ရောက်သည်= ပံသုကူလ- မြေမှုန့်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်သော သင်္ကန်း]

(ခ) ဤသို့ သဘောရှိသော ပံသုကူသင်္ကန်းမျိုးကို ဆောင်ခြင်း၊ ဝတ်ရုံခြင်းသည် ပံသုကူလ (ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း) ဟု ခေါ်၏။

(ဂ) ထိုပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသော ရဟန်းကို "ပံသုကူလိက"ဟု ခေါ်၏။

(ဃ) ထိုပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါသည် "ပံသုကူလိကင်္ဂံ" (ပံသုကူဝုတင်) မည်၏။ ဤ "ပံသုကူလိကင်္ဂံ"ဟူသောအမည်သည် ဆောက်တည်ကြောင်း စေတနာ၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၂။ တိစီဝရိကင်္ဂံ (သင်္ကန်းသုံးထည်သာဆောင်ခြင်း ဝုတင်)

၂-ထပ်သင်္ကန်းကြီး၊ အပေါ်ရုံ ဧကစီ၊ ခါးဝတ်သင်းပိုင်-ဟုဆိုအပ်သော သင်္ကန်းသုံးထည်ကို ဆောင်လေ့ရှိသောကြောင့် တေစီဝရိက-မည်၏။ သင်္ကန်းသုံးထည်ကို ဆောင်လေ့ရှိသောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် တေစီဝရိကင်္ဂံ (တိစီဝရိကဝုတင်) မည်၏။

၃။ ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂ (ဆွမ်းခံစားခြင်းမှတင်)

ဆွမ်းကို ထိုထိုအိမ်သို့ ချဉ်းကပ်လျက် ရှာမှီးတတ်သောကြောင့် "ပိဏ္ဏပါတိက"မည်၏။ ဆွမ်းအလိုမှာ လှည့်လည်ရန် ကျင့်ဝတ်ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် "ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂ" (ပိဏ္ဏပါတိမှတင်)မည်၏။

၄။ သပဒါနစာရိကင်္ဂ (အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံခြင်းမှတင်)

အိမ်စဉ်အတိုင်း လှည့်လည်ရန် အလေ့ရှိသောကြောင့် သပဒါနစာရိ မည်၏။ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည်လေ့ရှိသော ထိုရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် "သပဒါနစာရိကင်္ဂ" (သပဒါနစာရိကမှတင်)မည်၏။

၅။ ဧကာသနိကင်္ဂ (တစ်ထိုင်တည်းစားခြင်း မှတင်)

တစ်ထိုင်တည်း၌ စားခြင်းအလေ့ရှိသော ကြောင့် ဧကာသနိက-မည်၏။ တစ်ထိုင်တည်း၌ စားလေ့ရှိသော ထိုရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် ဧကာသနိကင်္ဂ (ဧကာသနိကမှတင်) မည်၏။

၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ (ဆွမ်းခံခြင်းမှတင်)

တစ်ခုတည်းသော ခွက်၌တည်သောဆွမ်းကို စားခြင်း အလေ့ရှိသောကြောင့် ပတ္တပိဏ္ဍိက-မည်၏။ တစ်ခွက်တည်း၌ တည်သောဆွမ်းကို ယူခြင်း စားခြင်း အလေ့ရှိသော ထိုရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ စေတနာသည် ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ (ပတ္တပိဏ္ဍိကမှတင်) မည်၏။

၇။ ခလုပုစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ (ခလုပုစ္ဆာဘတ်မှတင်)

ခလု-ဟူသည် တားမြစ်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ ဆွမ်းစားနေစဉ် "တန်ပြီ"ဟု ပယ်မြစ်မိ၍ ပဝါရိတ် သင့်သော ရဟန်းမှာ ထိုပဝါရိတ်သင့်သည်မှ နောက်၌ ရလာသောဆွမ်းသည် ပုစ္ဆာဘတ္တိ-မည်၏။ ထိုပုစ္ဆာဘတ်ဆွမ်းကို ဝိနည်းကံဖြင့် အကြွင်းအကျန် ဖြစ်အောင်ပြု၍ စားခြင်းသည် ပုစ္ဆာဘတ္တိဘောဇန-မည်၏။ ပဝါရိတ်သင့်သည်မှ နောက်၌ရသော ထို ပုစ္ဆာဘတ္တိဟူသောဆွမ်းကို စားလေ့ရှိသော ရဟန်း သည် ပုစ္ဆာဘတ္တိက-မည်၏။ ပဝါရိတ်သင့်သည်မှ နောက်၌ရသောဆွမ်းကို စားလေ့မရှိသောရဟန်း သည် ခလုပုစ္ဆာဘတ္တိက-မည်၏။
တနည်း။ ။ ခလု-ဟူသည်ကား ငှက်တစ်မျိုးတည်း။ ထိုခလုငှက်သည် နှုတ်သီးဖြင့် သစ်သီးကိုယူ၍ ထိုအသီးပြုတ်ကျသွားလျှင် တဖန် အခြားအသီးကို မစားတော့ချေ။ ဤမှတင် ဆောက်တည်သောရဟန်းသည်လည်း တန်ပြီ-ဟု မြစ်ပြီးသည်မှ နောက်၌ ရလာသောဆွမ်းကို မစား သောအားဖြင့် ထိုခလုငှက်နှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် ခလုပုစ္ဆာဘတ္တိက-မည်၏။ ထိုခလုပုစ္ဆာဘတ္တိက ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် ခလုပုစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ (ခလုပုစ္ဆာဘတ်မှတင်) မည်၏။

၈။ အာရညိကင်္ဂ(အာရညကင်မှတင်)

တော၌ နေလေ့ရှိသောကြောင့် အာရညိက မည်၏။ ထိုအာရညိကရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ စေတနာသည် အာရညိကင်္ဂ(အာရညကင်မှတင်) မည်၏။

၉။ ရုက္ခမူလိကင်္ဂ (ရုက္ခမူမှတင်)

သစ်ပင်ရင်း၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် ရုက္ခမူလိကင်္ဂ(ရုက္ခမူ မှတင်)မည်၏။

၁၀။ အတ္တောကာသိကင်္ဂ(အတ္တောကာသိဓုတင်)

ဟင်းလင်းပြင် လွင်တီးခေါင်၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် အတ္တောကာသိကင်္ဂ (အတ္တောကာသိဓုတင်)မည်၏။

၁၁။ သောသာနိကင်္ဂ(သုဿန်ဓုတင်)

သုဿန်၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် သောသာနိကင်္ဂ (သုဿန်ဓုတင်)မည်၏။

၁၂။ ယထာသန္တတိကင်္ဂ (ယထာသန္တတိဓုတင်)

“ဤနေရာသည် သင့်နေရာဖြစ်၏”ဟု ညွှန်ကြားချထားအပ်သော အိပ်ရာနေရာကျောင်းသည် ယထာသန္တတ မည်၏။ ထိုချမ်းမြတ်စွာ နေရာ၌ နေလေ့ရှိသောကြောင့် ယထာသန္တတိက မည်၏။ ထိုယထာသန္တတိက ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် ယထာသန္တတိကင်္ဂ(ယထာသန္တတိ ဓုတင်)မည်၏။

၁၃။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂ (နိသဇ္ဇိဓုတင်)

အိပ်ခြင်းကိုပယ်၍ ထိုင်ခြင်းဖြင့် နေလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ စေတနာသည် နေသဇ္ဇိကင်္ဂ(နိသဇ္ဇိဓုတင်) မည်၏။

ဓုတင်ပုဒ်၏ အနက်

ထိုထိုဓုတင်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ခါထုတ် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တဏှာစသော ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ပြီးသော ရဟန်းသည် ဓုတ မည်၏။ ထိုဓုတမည်သော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါသည် ဓုတင်-မည်၏။

တနည်း... ကိလေသာကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ဓုတ-မည်သော ဤပုံသကူ ဓုတင် ဆောက်တည်ခြင်း စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သော အကြောင်းအင်္ဂါပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုပညာသည် ဓုတင် မည်၏။

တနည်း... ထိုပုံသကူဓုတင် ဆောက်တည်ခြင်း စသည်တို့သည် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာ တို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓုတလည်း မည်ကုန်၏။ သီလစသော အကျင့် ပဋိပတ်၏ အကြောင်းတို့လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဓုတင် မည်ကုန်၏။

၂။ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်

အလုံးစုံသော ဤဓုတင်တို့သည် ဆောက်တည်ကြောင်း စေတနာလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ဝါ) ဤဓုတင်တို့ကို ဆောက်တည်ကြောင်းစေတနာဟု မှတ်အပ်ကုန်၏။ (လက္ခဏ)

ဓုတင်တို့သည် ကုသိုလ်ဘဏ္ဍာတို့ကို လွန်စွာ လုယက်တတ်သော လောလုပ္ပတဏှာကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကိစ္စ-ရှိကုန်၏(ရသ)။ လောလုပ္ပကင်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ကုန်၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်)။ စင်ကြယ်သောသီလ စသောတရားလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏ (ပဒဋ္ဌာန်)။

၃။ ဆောက်တည်ပုံနှင့် ကျင့်ပုံ အစီအစဉ်

ဓုတင်တို့ကို မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိလျှင် ဘုရားထံ၌သာလျှင် ဆောက်တည်အပ် ကုန်၏။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးလတ်သော် မဟာသာဝက၏ အထံ၌ ဆောက်တည်အပ်ကုန်၏။ (ထို မဟာသာဝက မရှိလတ်သော် ရဟန္တာအထံ၌...၊ အနာဂါမ် အထံ၌...၊ သကဒါဂါမ်အထံ၌...၊ သောတာ-ပန်အထံ၌...၊ ပိဋကတ် ၃-ပုံဆောင်ထံ၌...၊ ပိဋကတ် ၂-ပုံဆောင်ထံ၌...၊ ပိဋကတ် ၁-ပုံဆောင်ထံ၌...၊ နိကာယ်ငါးရပ် တပါးပါးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထံ၌...၊ အဋ္ဌကထာ၌ လေ့လာကျေမြှန်သော ဆရာထံ၌...၊ ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အထံ၌...၊) ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် မရှိလတ်သော် စေတီယင်ပြင်ကို တံမြက်လှည်း ပြီးလျှင် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ မြတ်စွာဘုရား၌ လျှောက်ထားသကဲ့သို့ ဆောက်တည်အပ်ကုန်၏။

တနည်းသော်ကား... မည်သူ့ထံ မည်သည့်နေရာမှ မသွားမူ၍ ကိုယ်တိုင်လည်း ဆောက်တည် ခြင်းမှာ အပ်သည်သာ။ ဤနေရာ၌ စေတီယတောင်၌ သီတင်းသုံးနေသော ညီနောင်နှစ်ပါးတို့တွင် နောင်တော်မထေရ်၏ ဓုတင်ဆောင်ပုံကို မှတ်သင့်၏။

စေတီယတောင်မှ နောင်တော်မထေရ်။ ။နောင်တော်မထေရ်သည် နိသဇ္ဇိဓုတင် ဆောက်တည် သတတ်။ ထိုမထေရ် ဤဓုတင်ဆောက်တည်ခြင်းကို မည်သူမျှ မသိပေ။ တနေ့သ၌ ညဉ့်အခါ အိပ်ရာ အင်းပျဉ်၌ ထိုင်နေသည်ကို လျှပ်စီးလက်သော အရောင်ဖြင့် ညီမထေရ်ကမြင်၍ "အရှင်ဘုရား နိသဇ္ဇိ ဓုတင် ဆောင်ပါသလား?"ဟု မေးလေ၏။ နောင်တော်မထေရ်က သူဓုတင်ဆောင်သည်ကို မသိစေလို သောကြောင့် ထိုခဏ၌ပင် လဲလျောင်းအိပ်လိုက်၏။ နောက်ကာလ၌ ပြန်လည်၍ ဆောက်တည်လေ သတတ်။ (ဇိကာ)

အင်္ဂုတ္တိုရ်၌ကား ဤသို့လာ၏။ ။တနေ့သောအခါ ညီမထေရ်သည် ဒါယကာ လူလိုက်သော ကြံချောင်းကို ယူလာပြီးလျှင် နောင်တော်ထံသွား၍ ဆက်ကပ်လေ၏။ နောင်တော်မထေရ်မှာ ဆွမ်းစား ပြီး၍ "ငါ့ရှင်... တန်ပြီ၊ အလိုမရှိပါ"ဟု ဆို၏။ ဤတွင် "အရှင်ဘုရား ဧကာသနိကဓုတင် ဆောင်ပါသ လား?"ဟု မေး၏။ ထိုအခါ မထေရ်က "ကြံပိုင်းယူခဲ့ ငါ့ရှင်"ဟု ဆိုပြီးလျှင် အနှစ် ၅၀-လုံးလုံး ဓုတင် ဆောင်လာသည် ဖြစ်ပါလျက် လျှို့ဝှက်လိုသောကြောင့် ကြံပိုင်းများကို သုံးဆောင်လေ၏။ ပြီးခါမှ ခံတွင်းကို ဆေးကြောပြီး တဖန် ဓုတင်ကို ဆောက်တည်လေသတတ်။ (မ-ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၉။ အံ-ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၅၉။)

၁။ ပံသုကူဓုတင်ကို ပြဆိုချက်။

ဆောက်တည်ပုံ

ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ = ဒါယကာတို့လူသော သင်္ကန်းကို ပယ်ပါ၏။
ပံသုကူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ စေတနာကို ဆောက်တည်ပါ၏။

မြန်မာပြန်။ ။ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းကို ပယ်ပါ၏။ ပံသုကူသင်္ကန်းကို သုံးစွဲ ရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ပံသုကူဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။
ဤသို့ ပါဠိသက်သက်ဖြင့်၎င်း၊ မြန်မာသက်သက်ဖြင့်၎င်း၊ ပါဠိ+မြန်မာ ၂-မျိုးလုံးဖြင့်သော်၎င်း ဆို၍ ဆောက်တည်နိုင်၏။

ဂဟပတိဒါနစီဝရ-ဟု ဆိုခြင်း

အိမ်ရှင်ဒကာတစ်ယောက်က "ရဟန်းတွေ ကောက်ယူလိမ့်မည်"ဟု ရည်ရွယ်၍ ပစ်ထားသော အဝတ်သင်္ကန်းမှာ ဂဟပတိစီဝရ=အိမ်ရှင်ဒကာ၏ သင်္ကန်းဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် ပဟပတိဒါနစီဝရ= အိမ်ရှင်ဒကာက လူသောသင်္ကန်းကား မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော သင်္ကန်းမျိုးကို ခြွင်းချက် ထားရန်အတွက် "ဂဟပတိ"ဟူ၍သာ မဆိုပဲ "ဂဟပတိဒါန"ဟု ဒါန-ကိုပါ ထည့်၍ ဆိုပေသည်။

(ဋီကာ)

၂၃-မျိုးသော သင်္ကန်း

ရဟန်းသည် ၁။သုဿန်စွန့်ပစ်သော အဝတ် ၂။ဈေး၌စွန့်ပစ်သော အဝတ် ၃။ရထားလမ်း၌ စွန့်ပစ်သောအဝတ် ၄။အမှိုက်ပုံ၌ စွန့်ပစ်သောအဝတ် ၅။ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးသုတ်၍ စွန့်ပစ်သော အဝတ် ၆။မှော်ဆရာတို့က ရေချိုးစေပြီးလျှင် စွန့်ပစ်သောအဝတ် ၇။ရေချိုးဆိပ်၌ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ် ၈။သုဿန်သို့ အသွား+အပြန် ဝတ်ပြီးလျှင် စွန့်ပစ်သောအဝတ် ၉။မီးလောင်၍ စွန့်ပစ်အပ် သော အဝတ် ၁၀။ နွားစား၍ စွန့်ပစ်အပ်သောအဝတ် ၁၁။ခြစား၍ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ် ၁၂။ကြွက် ကိုက်၍ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ် ၁၃။အနားပြတ်၍ စွန့်ပစ်အပ်သောအဝတ် ၁၄။အမြိတ်အဆာ ပြတ်၍ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ် ၁၅။တံခွန်အလံ ထူသောအဝတ် ၁၆။တောင်ပို့ကို ရစ်ပတ်၍ နတ်ပူဇော်သော သင်္ကန်း ၁၇။ရဟန်းကလူသော သင်္ကန်း ၁၈။မင်း၏ အဘိသိက်ခံရာ၌ စွန့်ပစ်အပ်သောအဝတ် ၁၉။ဇဟိတိက္ခါ-ခေါ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်သောသင်္ကန်း ၂၀။လမ်းခရီး၌ ကျသောအဝတ် ၂၁။လေတိုက်၍ ပါလာသောအဝတ် ၂၂။နတ်တို့ လူသောအဝတ် ၂၃။သမုဒြာလှိုင်းပုတ်၍ တင်သောအဝတ်။

ဤ ၂၃-မျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးသော သင်္ကန်းလျာအဝတ်ကို ကောက်ယူ၍ မကောင်းသည့်အပိုင်း ကို ပယ်ကာ ကောင်းသည့်အပိုင်းကို ဖွတ်လျှော်ကာ သင်္ကန်းပြုလုပ်ပြီးလျှင် လူဒါယကာတို့က လူသော ရှေးသင်္ကန်းအဟောင်းကို ပယ်ရှား၍ သုံးဆောင်အပ်၏။

သောတ္ထိယ (ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်ပြီး စွန့်ပစ်သော)အဝတ် ဟူသည်-

ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်ပြီးလျှင် စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်တည်း။ တိဿအမတ် ၏ မိခင်သည် တစ်ရာတန်သောအဝတ်ဖြင့် ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်စေပြီးလျှင် "ပုံသကူ ဓုတင်ဆောင် ရဟန်းတို့ ကောက်ယူကုန်လတံ့"ဟု ရည်ရွယ်၍ တာလဝေဠိလမ်း၌ စွန့်ပစ်လေသတတ်။ ရဟန်းတို့သည် မိမိသင်္ကန်း၏ ဆွေးမြေ့ ရာအရပ်၌ ဖာလောက်ရုံ အနည်းငယ်သာ ဖြတ်ယူကြကုန်၏။

နာနစောဠ (မှော်ဆရာတို့က ရေချိုးစေပြီး စွန့်ပစ်အပ်သော)အဝတ် ဟူသည်-

မန္တယားအတတ်ကို တတ်သောမှော်ဆရာတို့က ဦးခေါင်းပါ ရေချိုးစေအပ်ပြီးသော သူတို့သည် ထိုအဝတ်ပုဆိုးတို့ကို အသရေမရှိသော အဝတ်ပုဆိုးဟု ယူဆလျက် စွန့်ပစ်သွားကြ၏။ ထိုအဝတ်မျိုး ကို ဆိုလိုသည်။

ဂတ-ပုစ္ဆာဂတ (သုဿန်သို့ အသွားအပြန်ဝတ်ပြီး စွန့်ပစ်သော)အဝတ် ဟူသည်-

သုဿန်သို့သွားပြီး ပြန်လာသောအခါ ရေချိုးကြ၏။ ၎င်းနောက် သုဿန်မှ ပြန်ပါလာသော အဝတ်ကို အမင်္ဂလာ အဝတ်ဟု ယူဆ၍ စွန့်ပစ်ကြကုန်၏။ ထိုအဝတ်မျိုးကို ဆိုလိုသည်။

မီးလောင်၊ နွားစား အဝတ်များ

လူတို့သည် မီးလောင်ပေါက်သော အဝတ်၊ နွားစားအပ်သော အဝတ်တို့ကို အမင်္ဂလာအဝတ် ဟု ယူဆကာ စွန့်ပစ်ကြ၏။ ထိုအဝတ်မျိုးကို ဆိုသည်။

အလံတံခွန် အဝတ်များ

သင်္ဘောသို့ တက်သည်ရှိသော တံခွန်အလံထူ၍ တက်ကုန်၏။ ထိုတံခွန်အလံကို သင်္ဘောသား များ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သောအခါ ကောက်ယူခြင်းငှာ အပ်၏။ စစ်မြေပြင်၌ အောင်လံတံခွန်များကို လည်း စိုက်ထူထားတတ်၏။ နှစ်ဖက်စစ်တပ်တို့ ပြန်သွားသောအခါ ထိုအလံများကိုလည်း ကောက်ယူ ခြင်းငှာ အပ်၏။

လမ်း၌ ကျသောအဝတ်

လမ်းခရီး၌ မေ့လျော့သဖြင့် ကျရစ်သော အဝတ် (ကျန်ရစ်သောအဝတ်) တို့ကို အတန်ငယ် ကြာအောင် မကောက်သေးပဲ စောင့်ဆိုင်းအပ်၏။ ပိုင်ရှင်ပြန်မလာလောက်တော့မှ ကောက်ယူအပ်၏။

လေတိုက်၍ ပါလာသောအဝတ်

လေဟုန်ကြောင့် အဝေးမှပါလာသော အဝတ်ကို ဆိုလိုသည်။ ထိုအဝတ်ကိုလည်း အတန်ငယ် စောင့်ဆိုင်းပြီး ပိုင်ရှင်တို့ကို မမြင်ရသောအခါကျမှ ကောက်ယူအပ်၏။

ပုံသကူ ဖြစ်-မဖြစ် စိစစ်ပုံ

သံယိကသင်္ကန်းနှင့် အလှူခံ၍ ရလာသော အများဆိုင် သင်္ကန်းတို့မှ ဝေပုံကျ ရလာသော သင်္ကန်းသည် ပုံသကူ ၂၃-မျိုးတို့တွင် ၁၇-ခုမြောက် ရဟန်းကလှူသော သမဏစီဝရလည်း မဟုတ်၊ အခြား ၂၂-မျိုးလည်း မဟုတ်သောကြောင့် ပုံသကူမဖြစ်။

ရဟန်းက လှူသောသင်္ကန်း၌လည်း ပုံသကူဆောင်ရဟန်းတို့အား ဝါစဉ်ဖြင့် ခံယူရန် လှူခဲ့လျှင် ဝါစဉ်အရ လှူသောသင်္ကန်းသာဖြစ်၍ ပုံသကူမဖြစ်။ ကျောင်းနေရဟန်းတို့အား လှူထားသောသင်္ကန်းမှ ဝေပုံကျရသော သင်္ကန်းလည်း ပုံသကူမဖြစ်။

မိမိအတွက် သီးသန့် ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် ရလာသော သင်္ကန်းနှင့် မိမိအတွက် ဝေပုံကျရသော သင်္ကန်းကို ရလာသောရဟန်းက ပုံသကူဆောင်ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ဖြစ်စေ၊ လက်၌ထည့်၍ဖြစ်စေ လှူလျှင် ရဟန်းကလှူသော သမဏစီဝရဟုခေါ်၏။ ထိုသင်္ကန်း ပုံသကူသင်္ကန်းဖြစ်၏။

(က) ဒါယကာတို့က သင်္ကန်းကို ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ ချထားအပ်၏။ ထိုသင်္ကန်းရသော ရဟန်းက ပုံသကူဆောင်ရဟန်း၏ လက်၌ထည့်၍ လှူ၏။ ထိုလှူသောသင်္ကန်းသည် တစ်ဖက်မှ စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသော သင်္ကန်းဖြစ်၏။ (ခ) သင်္ကန်းကို ဒါယကာတို့က ရဟန်း၏လက်၌ ထည့်၍ လှူ၏။ ထိုသင်္ကန်းရသော ရဟန်းက ပုံသကူဆောင်ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ ချထား၍လှူ၏။ ထိုသင်္ကန်းသည် လည်း တစ်ဖက်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော သင်္ကန်းမည်၏။ (ဂ) သင်္ကန်းကို ဒါယကာတို့က ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ ချထားအပ်၏။ သင်္ကန်းရသော ထိုရဟန်းကလည်း နည်းတူပင် ပုံသကူဆောင်ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ ချထား၍ လှူ၏။ ထိုသင်္ကန်းသည် ၂-ဖက်လုံးမှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော သင်္ကန်းမည်၏။ (ဃ) သင်္ကန်းကို ဒါယကာတို့က ရဟန်း၏လက်၌ ထည့်၍ လှူ၏။ သင်္ကန်းရသော ထိုရဟန်းကလည်း ပုံသကူ ဆောင် ရဟန်း၏လက်၌ ထည့်၍ လှူ၏။ ထိုသင်္ကန်းသည် ဥက္ကဋ္ဌ(အမြတ်)မဟုတ်သော သင်္ကန်း မည်၏။

ဤဆိုပြီးသည့်အတိုင်း ပုံသကူသင်္ကန်း အမျိုးစုံကို သိရှိပြီးလျှင် ပုံသကူဆောင်ရဟန်းသည် သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်အပ်၏။ ဤကား ပုံသကူတင်ကျင့်ပုံ အစီအရင်ဖြစ်၏။

ပုံသကူတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

- ၁။ ဥက္ကဋ္ဌ = အမြတ်စား
- ၂။ မဇ္ဈိမ = အလတ်စား
- ၃။ မုဒု = အနုစား... ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် သုဿန်၌ ပစ်ချထားသော အဝတ်ကိုသာလျှင် ကောက်ယူသောရဟန်းသည် အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ “ရဟန်းတို့ ကောက်ယူလတံ”ဟု ပစ်ချထားသော သင်္ကန်းကို ကောက် ယူသော ရဟန်းသည် အလတ်စား မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ခြေရင်း၌ထား၍ လူ့အပ်သောသင်္ကန်းကို ကောက်ယူသော ရဟန်းသည် အနုစား မုဒုပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

(မှတ်ချက်။ ။ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် သုဿန်တစ်ဌာနတည်းက ရသောသင်္ကန်းကို သုံးဆောင်မှ သာ ဖြစ်၏။ ကျန်သော ၂၂-ဌာနမှ ရသောသင်္ကန်းကို သုံးဆောင်လျှင် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်တော့။)

တင်ပျက်ခြင်း။ ။ထိုသုံးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တပါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ အလိုအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဒါယကာတို့ကို ငဲ့ပြီး သုံးဆောင်ရန် လက်ခံသဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လူတို့လူ့အပ်သောသင်္ကန်းကို သာယာလက်ခံသော ထိုခဏ၌ တင်ပျက်တော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။(၁) “ပုံသကူသင်္ကန်းကို အမှီပြု၍ ရဟန်းအဖြစ်ကို နေရမည်”ဟူသော ရဟန်း ဖြစ်စက မှာခဲ့သော စကားအားလျှော်စွာ ကျင့်နိုင်ခြင်း၊ (၂)အရိယဝံသ ၄-ပါးတို့တွင် ပထမ အရိယဝံသ ၌ တည်ခြင်း၊ (၃)သင်္ကန်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲမရှိခြင်း၊ (၄)သူတပါးစပ်သော (သူတပါးကို မှီခိုရသော) အသက်မွေးမှု မရှိခြင်း၊ (၅)သူခိုးဘေးမှ ကင်းဝေးခြင်း၊ (၆)သုံးဆောင်ရာ၌ တပ်မက်သော တဏှာမရှိခြင်း၊ (၇)ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သော ပရိက္ခရာရှိခြင်း၊ (၈) တန်ဖိုး လည်း နည်းပြီး ရလည်း ရလွယ်သော ပုံသကူသင်္ကန်းသည် အပြစ်လည်းကင်း၏-ဟု ဘုရားချီးမွမ်းအပ် သော ပစ္စည်းရှိခြင်း၊ (၉) ကြည်ညိုဖွယ်ရှိခြင်း၊ (၁၀)အလိုနည်းခြင်း (၁၁)အထက်အထက်ဖြစ်သော ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ကိုပွားစေခြင်း၊ (၁၂)နောင်လာနောက်သား အပေါင်းတို့သည် မြင်ဖူးသည် ကို အတုလိုက်၍ ကျင့်ခြင်း။

အနုသာသနီ အဆုံးအမ။ ။ချပ်ဝတ်တန်ဆာ ဝတ်ဆင်ထားသောမင်းသည် စစ်မြေပြင်၌ တင့်တယ် သကဲ့သို့ ကိလေသာမာရ်စစ်သည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ ပုံသကူကို ဆောင်သောရဟန်းသည် တင့်တယ် ပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကာသိတိုင်းဖြစ် အစရှိကုန်သော မြတ်သောအဝတ်တန်ဆာတို့ကို ပယ်လျက် ပုံသကူသင်္ကန်းကို ဆောင်တော်မူလေပြီ။ ထိုပုံသကူသင်္ကန်းကို အဘယ်မည်သော ရဟန်း သည် မဆောင်နိုင်ပဲ ရှိပါအံ့နည်း။

ထို့ကြောင့်ပင် ရဟန်းသည် ရဟန်းဖြစ်စက ဝန်ခံခဲ့သော မိမိ၏ ပဋိညာဉ်ကို ကောင်းစွာ အောက်မေ့လျက် ယောဂီရဟန်း၏ အကျင့်အားလျော်သော ပုံသကူသင်္ကန်း၌ နှစ်သက်မွေ့လျော်သည် ဖြစ်ရာ၏။

ဤတွင် ပုံသကူတင် ဆောက်တည်ပုံစသည် ပြီး၏။

၂။ တိစီဝရိကံ ခုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

စတုတ္ထစီဝရံ ပဋိက္ခိယိမိ = ဝတ်ရုံလောက်သော လေးထည်မြောက်သင်္ကန်းကို ပယ်ပါ၏။

တေစီဝရိကံ သမာဒိယာမိ = သုံးထည်သော သင်္ကန်းကိုသာ သုံးစွဲကြောင်း ကောင်းမြတ် သော တိစီဝရိကံခုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

တိစီဝရိကံခုတင်ကျင့်ပုံ။ ။ တိစီဝရိကံခုတင်ဆောင်သော ရဟန်းသည် သင်္ကန်းလျာပိတ်စကို ရပြီး နောက် မကျန်းမမာဖြစ်ခဲ့လျှင် သင်္ကန်းချုပ်ရန် မစွမ်းနိုင်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းချုပ် တတ်သောသူကို မရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံးဖြစ်စေ၊ အပ်စသည့် ချုပ်ရန်ပစ္စည်း မပြည့်စုံသေးသမျှ ကာလပတ်လုံးဖြစ်စေ သိမ်းဆည်းထားနိုင်၏။ သိမ်းထားခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိ။ သို့သော်လည်း ဆိုးပြီးသောကာလမှစ၍ ထားခြင်းငှာ မအပ်။ ထားလျှင် ခုတင်ခိုးမည်၏။

တိစီဝရိကံခုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စားဖြစ်သော ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ကန်းဆိုးသောအခါ ရှေးဦးစွာ သင်းပိုင်ကိုသော် လည်း ဆိုးပြီးလျှင် ၎င်းကိုဝတ်၍ ကိုယ်ရုံကို ဆိုးအပ်၏။ သို့မဟုတ် ကိုယ်ရုံကို ရှေးဦးစွာ ဆိုးပြီးလျှင် ၎င်းကိုဝတ်၍ သင်းပိုင်ကို ဆိုးအပ်၏။ ၎င်းနောက် ၂-ထပ်သင်္ကန်းကြီးကို ဆိုးအပ်၏။ ဤကား ရွာနီး ကျောင်း၌ နေသော တိစီဝရိကံဆောင်ရဟန်း၏ ကျင့်ဝတ်တည်း။

တောကျောင်း၌မူ သင်းပိုင်+ကိုယ်ရုံ နှစ်ထည်လုံးကို တပြိုင်တည်းဆိုးနိုင်၏။ သို့သော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်လာလျှင် သင်္ကန်းကို ဆွဲဝတ်နိုင်အောင် ထိုသင်္ကန်း၏ အနီး၌သာ နေသင့်၏။

အလတ်စားဖြစ်သော မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ကန်းဆိုးနေခိုက် ဝတ်ရန် အခြားသင်္ကန်းရှိ၏။ ထိုသင်္ကန်းကို ဝတ်၍သော်၎င်း၊ ရုံ၍သော်၎င်း ဆိုးခြင်းငှာ အပ်၏။

အနုစားဖြစ်သော မုဒုရဟန်းအား အတူနေရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းတို့ကို ဝတ်၍သော်၎င်း၊ ရုံ၍ သော်၎င်း ဆိုးခြင်းငှာအပ်၏။ ထိုနေရာကျောင်း၌ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော မိမိ ဥစ္စာ၊ သူတပါးဥစ္စာ ဖြစ်သော အိပ်ရာလွှမ်းသည်လည်း ထိုမုဒုရဟန်းအား အပ်၏။ သို့သော် သွားလေးရာရာ ယူဆောင်ခြင်း ငှာ မအပ်။

အံသကိုဋ်သာ အပိုထားအပ်။ ။ တိစီဝရိကံခုတင် ဆောင်သောရဟန်းအား လေးထည်မြောက် သင်္ကန်း ဖြစ်လတ်သော် အံသကိုဋ်သာလျှင် အပ်၏။ ထိုသံသကိုဋ်သည်လည်း အလျား ၃-တောင်၊ အနံ ၁-ထွာ သာလျှင် အပ်၏။

ပျက်ပုံ။ ။ တိစီဝရိကံခုတင် ဆောင်သောရဟန်းသည် လေးထည်မြောက်သော အခြားသင်္ကန်းကို သာယာသောခဏ၌ပင်လျှင် ခုတင်ပျက်တော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။ တိစီဝရိကံခုတင် ဆောင်သောရဟန်းသည် ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်နိုင်ရုံမျှ လောက်သော သင်္ကန်းဖြင့် ရောင့်ရဲနိုင်၏။ ထိုကြောင့် ထိုခုတင်ဆောင်ရဟန်းအား (၁)ငှက်၏ ပျံသွား ခြင်းကဲ့သို့ ပရိက္ခာရာကို ယူ၍သာလျှင် လိုရာသွားနိုင်ခြင်း (၂)ကိစ္စနည်းခြင်း (၃)အဝတ်အထည် သိမ်း စရာ မလိုခြင်း (၄)ပေါ့သော

အသက်မွေးမှုရှိခြင်း (၅)သုံးထည်ထက်ပိုသော သင်္ကန်း၌ တပ်မက်မှု လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်ခြင်း (၆)သုံးထည်မျှဖြင့် ခေါင်းပါးသောအသက်မွေးမှု ရှိခြင်း (၇)အလိုနည်း ခြင်း... စသော အကျိုးရှိ၏။

အနုသာသနီ။ ။သင်္ကန်းသုံးထည်ကို ဆောင်သော ပညာရှိရဟန်းသည် ၃-ထည်ထက် ပိုသော အဝတ်၌ တပ်မက်သောတဏှာကို ပယ်ပြီးလျှင် သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းကို ကြဉ်ဖယ်၍ ရောင့်ရဲခြင်း၌ ချမ်းသာဟူသော အရသာကို သိပေ၏။

ထိုသို့သိခြင်းကြောင့် မိမိအတောင်ပံသာလျှင် ဝန်ရှိသော ငှက်ကဲ့သို့ ကိုယ်၌ ရှံထားသော သင်္ကန်းနှင့်တကွ ဖြစ်လျက်သာလျှင် လိုရာရာ သွားလိုသော ယောဂီသူမြတ်သည် သင်္ကန်းသုံးထည်မျှ ကန့်သတ်၍ ဆောင်ရာ၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်းကို ပြုရာ၏။

တိစီဝရိက်တင် ပြီး၏။

၃။ပိဏ္ဍပါတ်တင် ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

အတိရေကလာဘံ ပဋိက္ခပါမိ = ဆွမ်းခံ၍အပ်သော လာဘ်မှ အပိုအလွန်ဖြစ်သော လာဘ်ကို ပယ်ပယ်၏။

ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = ဆွမ်းခံရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ပိဏ္ဍပါတ်တင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

မအပ်သောဆွမ်းများ

ပိဏ္ဍပါတ်တင်ဆောင်သော ရဟန်းသည် (၁)သံဃာအားလုံးအား လှူသောဆွမ်း (၂)သံဃာ့ ထံမှ ညွှန်ကြားစေ၍ လှူသောဆွမ်း (၃)ပင်ဖိတ်၍ လှူသောဆွမ်း (၄)မဲချလှူသော ဆွမ်း (၅)လဆန်း လဆုတ်ပက္ခ၌ လှူသောဆွမ်း (၆)လပြည့်လကွယ် ဥပုသ်နေ့၌ လှူသောဆွမ်း (၇)လဆန်းတစ်ရက် လဆုတ်တစ်ရက်နေ့၌ လှူသောဆွမ်း (၈)အာဂ္ဂန္တုတို့ကို လှူသောဆွမ်း (၉)ခရီးသွားတို့ကို လှူသောဆွမ်း (၁၀)ဂိလာနအား လှူသောဆွမ်း (၁၁)လူနာပြုစုသူကို လှူသောဆွမ်း (၁၂)ကျောင်းကို လှူသောဆွမ်း (၁၃)ဆွမ်းခံဝင်ရာ အစဦးဆုံး အိမ်၌ပင် လှူသောဆွမ်း (၁၄)အလှည့်ကျလှူသော ဆွမ်း... ဤ ၁၄-ပါး သော ဆွမ်းတို့ကို လက်မခံအပ်ကုန်။

အပ်သောဆွမ်း

"သံဃာ့ဆွမ်းကို ခံယူတော်မူပါကုန်"ဟု ဤသို့ မဆိုမူ၍ "အကျွန်ုပ်တို့အိမ်၌ သံဃာသည် ဆွမ်းကို ခံယူပါ၏။ အရှင်တို့သည်လည်း ဆွမ်းခံတော်မူပါကုန်"ဟု ဆွမ်းခံဆွမ်းဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် လျှောက်ထား၍ လှူကုန်သည်ရှိသော် ထိုဆွမ်းမျိုးကို လက်ခံအပ်၏။ သံဃာ့ထံမှရသော ဆေးစသည် နှင့် ယှဉ်သော စာရေးတံသည်၎င်း၊ ကျောင်းတိုက်၌ ဒါယကာတို့က ချက်၍လှူသော ဆွမ်းသည်၎င်း အပ်သည်သာတည်း။ ဤကား ပိဏ္ဍပါတ်တင် ကျင့်ပုံတည်း။

ပိဏ္ဏပါတ်ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် မရောက်သေးသော ရှေ့အိမ်မှ၎င်း၊ လွန်ပြီးသော နောက်အိမ်မှ ၎င်းဆောင်ခဲ့သောဆွမ်းကို ခံယူ၏။ ရောက်ဆဲအိမ်၌ လူသည်ကိုလည်း လက်ခံ၏။ ဆွမ်းစားရပ်သို့ အိမ်မှယူခဲ့၍ လူသောဆွမ်းကိုလည်း ခံယူ၏။ သို့သော် ထိုနေ့အဖို့၌ စောင့်မြှောက်ကာ ထိုင်နေ၍ကား ဖိတ်မန်ထားသော ဆွမ်းကို မခံယူ။

အလတ်စား မဇ္ဈိမရဟန်းသည် ထိုနေ့အဖို့ စောင့်မြှောက်ကာထိုင်လျက်လည်း လာ၍လူသော ဆွမ်းကို ခံယူ၏။ သို့သော် နက်ဖြန်အတွက် ဖိတ်သောဆွမ်းကိုကား လက်မခံ။ မုဒုရဟန်းသည် နက်ဖြန်အကျိုးငှာ၎င်း၊ သန်ဘက်ခါအကျိုးငှာ၎င်း ဖိတ်သောဆွမ်းကို လက်ခံ၏။ ထိုနှစ်ပါးသော မဇ္ဈိမ နှင့် မုဒုရဟန်း ၂-မျိုးတို့သည် မိမိအလိုအတိုင်း နေရခြင်းနှင့်စပ်သော ချမ်းသာကို မကြေလေကုန်။

ပိဏ္ဏပါတ်ဓုတင်ဆောင် ရဟန်း ၃-ပါး

တစ်ခုသောရွာ၌ တရားပွဲဖြစ်လေသတဲ။ ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် မဇ္ဈိမနှင့် မုဒုရဟန်း ၂-ပါးကို တရားနာသွားရန် ခေါ်၏။ ထို၂-ပါးတို့တွင် မဇ္ဈိမရဟန်းက "တပည့်တော်မှာ ဒကာတစ်ဦးက ဆွမ်းဖိတ် ထား၍ စောင့်နေပါသည်"ဟု ဆို၏။ မုဒုရဟန်းကလည်း "တပည့်တော်မှာ နက်ဖြန်အတွက် ဒကာ တစ်ဦး၏ ဆွမ်းကို လက်ခံထားပါသည်"ဟု လျှောက်၏။ ထိုရဟန်း ၂-ပါးသည် မိမိအလိုအတိုင်း နေရခြင်းနှင့်စပ်သော ချမ်းသာမှ (ဝါ)တရားနှင့်စပ်သော ပါမောဇ္ဇစသော အရသာမှ ဆုံးရှုံးကုန်၏။ ဥက္ကဋ္ဌ ရဟန်းသည်သာ နံနက်စောစော ဆွမ်းခံသွားပြီး တရားပွဲရှိရာသို့ သွားလေသဖြင့် ပါမောဇ္ဇ စသော အရသာကို ခံစားရလေ၏။

ဓုတင်ပျက်ခြင်း။ ။ဤပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးတို့၏ ဓုတင်သည် ဆွမ်းခံဆွမ်းမှ ပိုလွန်သော သံဃဘတ် စသောဆွမ်းကို လက်ခံသာယာသော ထိုခဏ၌ပင်လျှင် ပိဏ္ဏပါတ်ဓုတင် ပျက်လေတော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။(၁)"ဆွမ်းခံ၍ရသော ဆွမ်းကိုအမှီပြု၍ ရဟန်းအဖြစ်၌ မျှတနေပါ၏"ဟူသော ဘုရားစကားတော်နှင့် လျော်သော အကျင့်ရှိခြင်း (၂)ဒုတိယ အရိယာဝံ၌ တည်ခြင်း (၃)သူတပါးနှင့် မစပ်သော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း (၄)"အဖိုးလည်း နည်းပြီး ရလည်းရလွယ်သော ပစ္စည်းတို့သည် အပြစ် မရှိကုန်"ဟု ဘုရားချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စည်းရှိခြင်း (၅)ဆွမ်းခံပျင်းခြင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်း (၆)စင်ကြယ် သော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း (၇)သေခံယကျင့်ဝတ်၏ ပြည့်ခြင်း (၈)သူတပါးကို မမွေးမြူရခြင်း (၉) ဆွမ်း လောင်းလူသော သူတို့အား ချီးမြှောက်ခြင်း (၁၀)အောက်ဆုံးဖြစ်သော အသက်မွေးမှု၌ တည်သဖြင့် မာန်မာနကို ပယ်နိုင်ခြင်း (၁၁)ရသတဏှာကို တားမြစ်ပယ်ရှားနိုင်ခြင်း (၁၂)ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊ ပရမ္မရသိက္ခာပုဒ်၊ စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့ဖြင့် အာပတ်မသင့်ခြင်း (၁၃)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း (၁၄)ကောင်းသော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ပွားစေခြင်း (၁၅)နောင်လာ နောက်သားတို့အား အမြင်သို့လိုက်စေသောအားဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ဆွမ်းခံ၍ရသောဆွမ်းဖြင့် ရောင့်ရဲတတ်သော၊ သူတပါးနှင့် မစပ်သော အသက် မွေးခြင်း ရှိသော၊ အစာအာဟာရ၌ တပ်မက်မှု လောဘတဏှာကို ပယ်ပြီးသောရဟန်းသည် အရပ် လေးမျက်နှာ၌ အပိတ်အပင်ကင်း၍ အလိုရှိရာသို့ သွားနိုင်၏။ ပျင်းရိခြင်းကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။ ထိုပိဏ္ဏပါတ်ဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၏ အသက်မွေးမှုသည် စင်ကြယ်၏။ ထိုသုံးပါးသော အကြောင်း ကြောင့် ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် ဆွမ်းခံသောအကျင့်ကို မထီမဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ။

မှန်၏။ ဤသို့သဘောရှိသော ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသာ မွေးမြူ၍ သူတပါးကို မမွေးမြူစေသော ဆွမ်းခံခြင်း အလေ့ရှိသောရဟန်းအား အကယ်၍ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကို မမှီခိုပါမူ နတ်တို့သော် လည်း ချစ်မြတ်နိုးကုန်သေး၏။ ဤကား အဆုံးအမ ပေတည်း။

ပိဏ္ဍပါတ်တင် ပြီး၏။

၄။ သပဒါနစာရိက ဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပိမိ = မက်မောသော လောလုပ္ပတဏှာဖြင့် အိမ်စဉ်ကျော်၍ ဆွမ်းခံ သွားခြင်းကို ပယ်ပါ၏။
သပဒါနစာရိကံ သမာဒိယာမိ = အိမ်စဉ်မပြတ် ဆွမ်းရပ်ရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော သပဒါနဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ဆွမ်းခံပုံ။ ။ သပဒါနစာရိက ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် ရွာတံခါး၌ရပ်၍ ကျွဲနွားဆင်ခြင်း စသော ဘေးရန် ရှိမရှိကို ကောင်းစွာကြည့်၍ ဘေးရန်ရှိသောလမ်း၊ ဘေးရန်ရှိသောရွာကို ပယ်ပြီး မရှိသော အခြားလမ်း၊ အခြားသောရွာသို့ သွားအပ်၏။ တစ်စုံတစ်ခုမှ မရသော ထိုလမ်း၊ ထိုရွာတို့ကို ရွာမဟုတ် ဟူ၍ အမှတ်ပြုကာ အခြားရွာသို့ သွားအပ်၏။ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ခု ရခဲ့လျှင် အခြားရွာသို့ မသွား အပ်။

ချဲ့ပြအံ့။ သပဒါနစာရိက ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် နံနက်စောစောကပင် ဆွမ်းခံသွားသင့်၏။ ထိုသို့သွားသော ဘေးရန်ရှိလျှင် ထိုလမ်း၊ ထိုရွာကိုပယ်ပြီး အခြားရွာသို့ သွားနိုင်၏။ သပဒါနဓုတင် ဆောင်ရဟန်းအား ကျောင်း၌ အလှူပေးသောသူတို့က၎င်း၊ လမ်းခုလတ်၌ လာနေသောသူတို့က၎င်း အကယ်၍ သပိတ်ကိုယူ၍ ဆွမ်းလှူခဲ့သော် ခံယူခြင်းငှာ အပ်၏။

သပဒါနစာရိက ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် ခရီးသွားသော်လည်း ဆွမ်းခံချိန်၌ ဆိုက်ရောက် သောရွာကို မကျော်မူ၍သာလျှင် ဆွမ်းခံသွားအပ်၏။ ထိုရွာ၌ မရလျှင်ဖြစ်စေ၊ အနည်းငယ်ရပြီးလျှင် ဖြစ်စေ ရွာစဉ်ဖြင့် လှည့်လည်အပ်၏။ ဤသည်ကား သပဒါနစာရိက ဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၏ ကျင့်ပုံတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် မရောက်သေးသော အိမ်မှဆွမ်းကို ဆောင်လာ၍ လှူသော ဆွမ်းကို၎င်း၊ လွန်ခဲ့ပြီးသောအိမ်မှ လိုက်လာ၍ လှူသောဆွမ်းကိုသော်၎င်း၊ ဆွမ်းစားဖော်သို့ ဆောင် လာ၍ လှူသောဆွမ်းကို၎င်း မခံယူ။ စင်စစ်သော်ကား ရောက်ဆဲအိမ်တံခါးပေါက်၌ သပိတ်ကို ဆွမ်း လှူရန် ပေးလိုက်၏။ ဤဓုတင်အရာ၌ ရှင်မဟာကဿပထေရ်နှင့် တူသောသူမည်သည် မရှိပေ။ ထိုမထေရ်သည်လည်း ယက္ကန်းသည်ယောင်ဆောင်၍ လှူသော သိကြားမင်းအား သပိတ်ကို လက်မှ လွှတ်ပေးသောအရာသည် အလွန်ထင်ရှား၏။

အလတ်စား မဇ္ဈိမရဟန်းသည် မရောက်သေးသော ရှေ့အိမ်မှ၎င်း၊ လွန်ပြီးသော နောက်အိမ်မှ ၎င်း ဆောင်လာ၍ လှူသောဆွမ်းကိုလည်း ခံယူ၏။ ဆွမ်းစားဖော်သို့ ဆောင်လာသောဆွမ်းကိုလည်း ခံယူ၏။ ရောက်ဆဲအိမ်တံခါး၌လည်း ဆွမ်းလှူရန် သပိတ်ကို ပေး၏။

သို့သော်လည်း ဒါယကာတို့က ထိုနေ့အတွက် ဖိတ်မန်ထားသောဆွမ်းကို စောင့်ဆိုင်းငံလင့်၍ကား မနေပေ။ အနုစား မုဒုရဟန်းသည် လည်း ထိုနေ့အတွက် ဘိတ်မံသည်ကို ထိုင်၍ စောင့်ဆိုင်းငံလင့်၏။

ဓုတင်ပျက်ပုံ။ ။ထိုသုံးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဓုတင်သည် ဆွမ်းကောင်း ဟင်းကောင်း၌ မက်မောသော လောလုပ္ပတကာဖြင့် အိမ်စဉ်ကိုလွန်၍ သွားကာမျှ၌ပင် သပဒါနစာရိက ဓုတင်ပျက်လေတော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။(၁)ဒါယကာတို့၌ အမြဲတမ်းလူသစ်ဖြစ်နေခြင်း (၂) လနှင့် တူခြင်း (၃)ကုလ မစ္ဆရိယကို ပယ်ခြင်း (၄)ဒါယကာတို့၌ အညီအမျှ သနားမှုရှိခြင်း (၅)ဒါယကာတို့ အိမ်သို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း ၌ လူတို့နှင့် ရောနှောမှုမရှိခြင်း (၆)ဖိတ်မန်မှုကို လက်မခံခြင်း (၇)ပို့လာသောဆွမ်းကို အလိုမရှိခြင်း (၈)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သောအကျင့်ရှိခြင်း အကျိုးတရားများ ရှိ၏။

အနသာသနီ။ ။ဤသာသနာတော်၌ ဆွမ်းခံလေ့ရှိသောရဟန်းသည် ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌ မကပ်ပြီ သောစိတ်၊ ဖြူစင်သောစိတ်ရှိသဖြင့် လနှင့်လည်း တူ၏။ အမြဲတမ်း လူသစ်လည်း ဖြစ်၏။ ဒါယကာ တို့၌ ဝန်တိုခြင်း ကုလမစ္ဆရိယလည်း ကင်း၏။ ခပ်သိမ်းသော ဒါယကာတို့၌ အညီအမျှ သနားခြင်း ရှိပေ ၏။ ဒါယကာတို့အိမ်၌ ထိုင်၍ ဆွမ်းဘုန်းပေးသော ကုလုပကရဟန်းတို့အား ရောက်တတ်သော အပြစ် မှလည်း ကင်းလွတ်၏။ ထို့ကြောင့် မြေပြင်၌ မိမိအလိုရှိတိုင်း သွားခြင်းကို အလိုရှိသော ပညာရှိသည် လောလုပ္ပတကာဖြင့် အိမ်စဉ်ကျော်ခြင်းကိုပယ်၍ မျက်လွှာချလျက် အိမ်စဉ်မပြတ် ဆွမ်းရပ်သော ကျင့် ဝတ်ကို ကျင့်ရာ၏။ ဤကား အနသာသနီ ပေတည်း။

ဤတွင် သပဒါနစာရိက ဓုတင်ပြီး၏။

၅။ဧကာသနိကဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

နာနာသနဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ = နေရာအများ၌ စားခြင်းကို ပယ်ပါ၏။

ဧကာသနိကံ သမာဒိယာမိ = တစ်နေရာတည်း၌သာ စားရကြောင်း ကောင်းမြတ်သည့် ဧကာသနိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ဧကာသနိကဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် ဆွမ်းစားရပ်၌ထိုင်သည်ရှိသော မထေရ်ကြီးတို့ နေရာ၌ မထိုင်မှု၌ မိမိနှင့်သင့်တော်သော နေရာ၌ ထိုင်သင့်၏။ ထိုရဟန်း ဆွမ်းစားမပြီးသေးမီ ဆရာ ဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်စေ ကြွလာလျှင် ထ၍ ဝတ်ကိုပြုသင့်၏။ ဆွမ်းကိုကား တဖန် မစားပါလင့်။ စားလျှင် ဧကာသနိကဓုတင် ပျက်တော့၏။

ပုဂ္ဂိုလ် သုံးမျိုး

ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ “သုံးဆောင်အံ့”ဟု လက်ကို ချမိသော ဘောဇဉ်မှတစ်ပါး အခြားသောဘောဇဉ်ကို ယူခြင်းငှာ မရတော့ပြီ။ “မထေရ်သည် ဘာမှ မဘုဉ်းပေးရ သေး”ဟု လူတို့က ထောပတ်စသည်တို့ကို အကယ်၍ ယူလာငြားအံ့။ ဆေးအဖြစ်သာလျှင် အပ်၏။ အာဟာရ အကျိုးငှာ မအပ်။

မဇ္ဈိမရဟန်းသည် သပိတ်၌ ဆွမ်းမကုန်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး တပါးသောဘောဇဉ်ကို ယူခြင်းငှာ ရ၏။ မှန်၏။ မဇ္ဈိမရဟန်းသည် ဘောဇဉ်ကုန်ခြင်းသာလျှင် အဆုံးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ မုဒုပုဂ္ဂိုလ်သည် နေရာမှ မထသေးသမျှကာလပတ်လုံး စားခြင်းငှာ ရ၏။ မှန်၏။ မုဒုပုဂ္ဂိုလ်သည် သပိတ်ဆေးရေကို မယူသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး စားခြင်းကြောင့် နေရာမှထခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏။

ပျက်ပုံ။ ။ ဤသုံးပါးသော ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နေရာအများ၌ ဘောဇဉ်ကို စားသောခဏ၌ ဧကသန်ကံဓုတင် ပျက်တော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။ (၁)အနာကင်းခြင်း (၂)ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းခြင်း (၃)ပေါ့ပါးလျင်မြန်စွာ ထနိုင်ခြင်း (၄)ခွန်အားဗလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း (၅)ချမ်းသာစွာ နေခြင်း (၆)အတိရိက်ဝိနည်းကံ မပြုပဲ စားခြင်း ကြောင့်ဖြစ်နိုင်သော အာပတ်မသင့်ခြင်း (၇)ရသတဏှာကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်း (၈)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သောအကျင့်ရှိခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ တနေရာတည်း စားခြင်း၌ မွေ့လျော်သောရဟန်းကို အကြိမ်ကြိမ်စားခြင်းကြောင့် ဖြစ်တတ်သော ရောဂါတို့သည် မနှိပ်စက်ကုန်။ အရသာ၌ မမက်မောသည်ဖြစ်၍ မိမိပြုသင့်သော ရဟန်းကိစ္စကို ပြည့်စုံစေနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် ချမ်းသာစွာနေခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာကိုခေါင်းပါးစေတတ်သော စင်ကြယ်သောအကျင့်၌ မွေ့လျော်ပြီး သူမြတ်ကို မှီဝဲသော တစ်ထိုင်တည်းစားခြင်း၌ စင်ကြယ်သော စိတ်နှလုံးရှိသော ရဟန်းသည် ဖြစ်လေရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။

ဧကသန်ကံဓုတင်ပြီး၏။

၆။ ပတ္တပိုက်ဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

ဒုတိယဘာဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ = နှစ်ခုမြောက်သော စားခွက်ကို ပယ်ပါ၏။
ပတ္တပိက္ခိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = တစ်ခွက်တည်း၌ စားရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ပတ္တပိုက် ဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ ပတ္တပိုက်ဓုတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်းသည် ဆန်ပြုတ်သောက်သောအခါ ခွက်၌ထည့်၍ အမဲ၊ ငါး စသော ဟင်းကိုရလတ်သော ထိုဟင်းကိုမူလည်း ရှေးဦးစွာ စားအပ်၏။ သို့မဟုတ် ဆန်ပြုတ်ကိုမူလည်း ရှေးဦးစွာ သောက်အပ်၏။ အကြောင်းမှာ ဆန်ပြုတ်၌ ပုပ်သောငါးပိ ကောင် စသည်ကို ထည့်ခဲ့မိသော် ဆန်ပြုတ်သည် ရွံဖွယ်ဖြစ်တတ်၏။ ရွံဖွယ်မဟုတ်သော ပျားသကာ စသည်ကိုမူ ဆန်ပြုတ်၌ ထည့်ကောင်း၏။ ခံယူသောအခါ၌လည်း ဝမ်းပမာဏဖြင့် တန်ရုံသာ ခံယူအပ် ၏။ ဟင်းရွက်စိမ်းကိုမူ လက်ဖြင့်ကိုင်၍ စားကောင်း၏။ သို့သော်လည်း လက်ဖြင့် တကိုင်ကိုင်ဖြစ်နေ လျှင် သာမဏသာရဗ္ဗ မဖြစ်သောကြောင့် သပိတ်၌သာ ထည့်အပ်၏။ နှစ်ခုမြောက်သောခွက်ကို ပယ်ပြီးသောကြောင့် အခြားတပါးသော ထည့်စရာခွက်ဆိုလျှင် သစ်ရွက်သည်သော်လည်း မအပ်ပေ။ ဤကား ကျင့်ပုံအစီအစဉ်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် ကြံစုတ်သောကာလမှ တပါး အခြားသောကာလတို့၌ ငါးရိုး စပါးလုံး စသော စွန့်အပ်သော အမှိုက်ကိုလည်း ၂-ခုမြောက်ခွက်၌ ထည့်ခြင်းငှာ မအပ်။ ထမင်းခဲ၊ ငါး၊ အမဲ၊ မုန့်တို့ကို လည်း ဖဲ့၍ စားခြင်းငှာ မအပ်။ မဇ္ဈိမရဟန်းအား လက်တစ်ဖက်ဖြင့် ခွဲ၍ စားခြင်းငှာ အပ်၏။ မဇ္ဈိမ ရဟန်းသည် လက်ယောဂီ မည်၏။ မုဒုရဟန်းသည် သပိတ်ယောဂီမည်၏။ ထိုမုဒုရဟန်း သပိတ်၌ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို ထည့်ပြီး လက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ သွားဖြင့်သော်၎င်း ကိုက်ဖဲ့ ခွဲစိတ်၍ စားခြင်းငှာ အပ်၏။

ပျက်ခြင်း။ ။ထိုပုဂ္ဂိုလ် သုံးယောက်တို့သည် ၂-ခုမြောက်သောခွက်ကို သာယာလက်ခံခါမျှ၌ ပတ္တပိုက်တင် ပျက်တော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။(၁)အထူးထူးသောအရသာ၌ တဏှာကို ပယ်နိုင်ခြင်း (၂)ခွက်အမျိုးမျိုး၌ တည်သော အရသာအမျိုးမျိုး၌ တပ်မက်မှုတဏှာကို ပယ်ခြင်း (၃) အစာ၌ ဘုရားခွင့်ပြုတော်မူသော အကျိုးမျိုးကိုသာ မြှော်လင့်ခြင်း (၄)အပို ခွက်ပန်းကန်စသည်ကို ဆောင်ရမှု ဒုက္ခမရှိခြင်း (၅)အခြား ခွက်တို့၌ ပျံ့လွင့်မှုမရှိဘဲ စားလေ့ရှိခြင်း (၆)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အားလျော်သော အကျင့်ရှိခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ကောင်းသောကျင့်ဝတ်ရှိသော ပတ္တပိုက်တင်ဆောင်ရဟန်းသည် အထူးထူးသော စားခွက်တို့၌ ကပ်ငြိမှုကိုပယ်၍ ရသတဏှာ၏ အခြေအမြစ်တို့ကို တူးဖြိုဖျက်ဆီးနေဘိသကဲ့သို့ သပိတ် တစ်လုံးတည်း၌သာ စူးစိုက်ချထားအပ်သော မျက်လွှာရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိအတ္တဘောရုပ်ကို ဆောင် သကဲ့သို့ ရောင့်ရခြင်းကို ဆောင်လျက် သပိတ်တစ်လုံးတည်း၌ အာဟာရကို ဘုန်းပေးသုံးဆောင်နိုင်ရာ ၏။ သူမှတစ်ပါး အခြား အဘယ်သူသည် ဘုန်းပေး သုံးဆောင်နိုင်အံ့နည်း။ ဤကား အနုသာသနီတည်း။

ပတ္တပိုက်တင် ပြီး၏။

၇။ ခလုပ္ပစ္စာဘတ္တိတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

အတိရိတ္တဘောဇနံ ပဋိက္ခိပိမိ = အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားခြင်းကို ပယ်ပါ၏။
ခလုပ္ပစ္စာဘတ္တိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = ပယ်မြစ်ပြီး နောက်၌ ရအပ်သောဘောဇနိကို မစားတော့ ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ခလုပ္ပစ္စာဘတ္တိကတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ခလုပ္ပစ္စာဘတ်တင် ဆောက်တည်သောရဟန်းသည် "တန်ပြီ"ဟု တားမြစ်ပြီးလျှင် တဖန် ဣရိယာပုထ်တပါး၌ ရအပ်သောဘောဇနိကို စား၍အပ်စပ်အောင် ဝိနည်းပရိယာယ်ဖြင့် ပြုစေ၍ မစား အပ်။ ဤကား ကျင့်ပုံတည်း။

အတိရိတ် ဝိနည်းကံ (သူတစ်ပါးစားပြီးသော အကြွင်းပြုခြင်း)ဟူသည်-

"တန်ပြီ"ဟု ပြောဆိုလိုက်သဖြင့် ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည် အခြား ဣရိယာပုထ်၌ ဘောဇနိကို တဖန်စားလိုလျှင် ထိုဘောဇနိကို ဝိနည်းတတ်သော ရဟန်းထံဆောင်၍ "အတိရိတ္တံ ကရောထ ဘန္တေ = စားကြွင်းပြုပေးပါ အရှင်ဘုရား"ဟု ဆိုရ၏။ ထိုရဟန်းက အနည်းငယ်ယူ၍ စားပြီးလျှင် "အလမေတံ သဗ္ဗံ = ကျန်တာတွေ အားလုံးတော်ပြီ"ဟု ဆို၍ စားကြွင်းပြုပေးရ၏။ ထိုစားကြွင်းပြုပြီးသော ဘောဇနိကို ပဝါရိတ်သင့်သော ထိုရဟန်း စားကောင်း၏။ အပြစ်မရှိ။ ဤတင် ဆောင်ရဟန်းသည်ကား ထိုကဲ့သို့ စားကြွင်းပြုစေ၍ မစားအပ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် ပထမဆွမ်းလုပ်၌ ပဝါရိတ်မသင့်သေး။ ထိုပထမဆွမ်းလုပ်ကို မျိုအပ်ပြီး လတ်သော်ကား တပါးသောဘောဇဉ်ကို ပယ်မြစ်သောရဟန်းအား ပဝါရိတ်သင့်၏။ ဤသို့ ပဝါရိတ် သင့်ပြီးလတ်သော် ပထမဆွမ်းလုပ်ကို မျိုပြီးလျှင် ဒုတိယဆွမ်းလုပ်ကို မစားတော့ပေ။ မဇ္ဈိမရဟန်း သည် ဘောဇဉ်ကို စားနေစဉ် ပဝါရိတ်သင့်ပါက ထိုစားဆဲ၌ ကျန်ရှိနေသော ဘောဇဉ်ကိုသာ စား၏။ မုဒုရဟန်းသည်ကာ နေရာမှ မထသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး လာကပ်သောအစာကို စား၏။

ပျက်ပုံ။ ။အထက်ပါ ခုတင်ဆောင်ရဟန်းတို့သည် ပဝါရိတ်သင့်ကြပြီးပါလျက် ဣရိယာပုထ်တစ်ပါး၌ ရသောဘောဇဉ်ကို အပ်စပ်အောင်ပြုစေ၍ စားကြသောခဏ၌ ခလုပ္ပစ္စာဘတ်တင်ပျက်တော့၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။(၁)အတိရိက်ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ စားခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်မှ ကင်းဝေး ခြင်း (၂)ဝမ်းအလိုလိုက်ကာ အစားကြူးမှု မရှိခြင်း (၃)အစားအသောက်၌ သိမ်းဆည်းရမှုမှ ကင်းခြင်း (၄)တဖန် ရှားမှီးမှု မရှိခြင်း (၅)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သောအကျင့် ရှိခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ခလုပ္ပစ္စာဘတ် ခုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် တဖန်ဝမ်းစာ ရှားမှီးခြင်းကြောင့် ပင်ပန်း ခြင်းသို့ မရောက်၊ သိုမှီးခြင်းကိုလည်း မပြု၊ ဝမ်းအလိုလိုက်လျက် အစားကြူးသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပယ်၏။ ထို့ကြောင့် အလိုကြီးခြင်း စသောအပြစ်တို့ကို ခါထုတ်လိုသော ယောဂီသည် ဘုရားချီးမွမ်းအပ် သော ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းစသည်တို့၏ ပွားခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော ဤခလုပ္ပစ္စာဘတ်ခုတင်ကို ချဉ်းကပ် မှီဝဲရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။

ခလုပ္ပစ္စာဘတ်ခုတင် ပြီး၏။

၈။အာရညကင်ခုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပါမိ = ရွာနီးကျောင်းကို ပယ်ပါ၏။
အာရညိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = တောရကျောင်း၌ နေလေ့ရှိကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အာရညိကင် ခုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံကား။ ။ထိုအာရညကင် ခုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် ရွာကျောင်း၌ အရုဏ်တက်စေခြင်းကို ပယ်၍ တော၌ အရုဏ်ကို တက်စေအပ်၏။

တောနှင့် ရွာနီးကျောင်းကို ပိုင်းခြားပုံ

ရွာအနီး ဥပစာနှင့်တကွ ရွာသည်ပင်လျှင် ရွာနီးကျောင်း (ရွာကျောင်း)မည်၏။ တစ်အိမ်တည်း ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အိမ်များစွာ ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အရံအတား ရှိသည်ဖြစ်စေ- မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ လူရှိသည် ဖြစ်စေ- မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော လူတို့နေရာအရပ်သည် ရွာမည်၏။ အယုတ် ဆုံး အားဖြင့် ပြောရလျှင် လေးလထက်အလွန် ကုန်သည်များ စခန်းချနေပြီးသော နေရာအရပ်သည် လည်း ရွာမည်၏။

အရံအတား ရှိမရှိ။ ။အနုရာဇမြို့မှာကဲ့သို့ တံခါးရှိလျှင် တံခါးပေါက်အလယ်၌ ရပ်လျက် ခွန်အား အလယ်အလတ်ရှိသော ယောက်ျားပစ်လိုက်သော ခဲကျရာအရပ်သည် ရွာ၏ဥပစာမည်၏။

ခဲကျရာအရပ်၏ လက္ခဏာကို ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာများ၏ အယူအဆမှာ လုလင်ပျိုတို့ အားစွမ်း ပြုလိုသဖြင့် လက်မောင်းဆန်တန်း၍ ပစ်အပ်သော ခဲကျရာအရပ်၏ အတွင်းဘက်ကို ဆုံးဖြတ်ကြ၏။

သုတ္တန်ဆောင်ဆရာများကမူ ကျီးခြောက်သောအားဖြင့် ပစ်လိုက်သောခဲ၏ ကျရာအတွင်းဘက်ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ကြ၏။

အရံအတား မရှိသောရွာ၌ ရွာ၏အစွန်ဆုံးဖြစ်သော အိမ်၌ အိမ်ရှင်မသည် တံခါးပေါက်၌ ရပ်လျက် အိုးခွက်ဖြင့် ရေကို စွန့်ပစ်၏။ ထိုရေကျရာ အတွင်းသည် အိမ်ဥပစာမည်၏။ ထိုအိမ်ဥပစာမှ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ခဲတကျအရပ်သည် ရွာနယ်ဆုံး မည်၏။ ထိုခဲတကျမှ ဒုတိယ ခဲတကျအရပ် သည် ရွာ၏ ဥပစာမည်၏။

တောကိုမူ ဝိနည်းဒေသနာနည်းအရ “ရွာနှင့် ရွာ၏ဥပစာကို ချန်ထား၍ ကျန်သောအရပ်သည် တောမည်၏”ဟု ဆို၏။ အဘိဓမ္မာနည်းအရကား “မြို့ရွာတံခါးမှထွက်၍ ပြင်ပဖြစ်သော အလုံးစုံသော အရပ်သည် တောမည်၏” ဟုဆို၏။

ဤအာရညကဓုတင်အရာ၌ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် “ရွာမှ လေးကိုင်း အပြန်ငါးရာရှိသော ကျောင်း သည် ရွာနှင့်အနီးဆုံး တောကျောင်းမည်၏။”ဟူ၍ ဆိုထား၏။ ဤနည်းသာလျှင် မှတ်သင့် မှတ်ထိုက်သော လက္ခဏာဖြစ်ပေ၏။ ညှိတင်ထားသောလေးဖြင့် အရံအတားရှိသော ရွာဖြစ်လျှင် ရွာတံခါးပေါက်၌ ရပ်၍၊ မရှိလျှင် ပထမခဲတကျမှ စ၍ ကျောင်း၏ အရံတိုင်အောင် တိုင်းတာ၍ ပိုင်း ခြားအပ်မှတ်သားအပ်၏။

တောကျောင်းက အရံမရှိခဲ့လျှင် ကျောင်းတိုက်၏ ပထမဆုံးတွေ့ရသော ကျောင်းဆောင်၏ အရပ်ကို ပိုင်းခြားအပ်၏ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာတို့၌ ဆို၏။ မဇ္ဈိမနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌မူ ရွာ၏ဥပစာ ကဲ့သို့ အရံမရှိသောကျောင်း၏ ဥပစာကိုလည်း ကျီးခြောက်နည်း-ခဲတကျတို့ဖြင့်ဆောင်၍ ရွာနယ်- ကျောင်းနယ် နှစ်ဖက်လုံးမှပစ်သော ခဲကျရာအရပ် ၂-ခုတို့၏အကြား၌ တိုင်းတာအပ်၏ဟု ဆို၏။ ထိုမဇ္ဈိမနိကာယ် အဋ္ဌကထာနည်းကိုသာလျှင် တောကျောင်းအကွာအဝေးကို တိုင်းတာရာ၌ မှတ်သား သင့်၏။

ရွာသည်အနီး၌ တည်သဖြင့် ရွာသူရွာသားတို့၏ အသံကိုပင် ကြားနေရစေကာမူ မြစ်၊ တောင်၊ ချောက် စသည်တို့ ခြားနေသောကြောင့် အဖြောင့်အားဖြင့် မသွားနိုင်ငြားအံ့။ လှေဖြင့်ကူးသွားနိုင်သော် လည်း ထိုရွာ၏ သွားရိုးလမ်းဖြင့်သာလျှင် လေးအပြန်ငါးရာကို တိုင်းရမည်။

သို့သော် အကြင်ရဟန်းသည် ရွာ၏နီးသောလမ်းကို တောရအင်္ဂါအတွက် တာငါးရာပြည့်စေ ခြင်းငှာ ထိုထိုအရပ်မှ ကျောင်းကိုလာရာလမ်း ပို၍ ဝေးသွားအောင် ပိတ်ဆိုငြားအံ့။ ထိုရဟန်းသည် ဓုတင်ခိုးသူ မည်၏။

အရေးပေါ်ကိစ္စ ရွာကျောင်း၌ အိပ်ခဲ့သော်-

ဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၏ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည် မကျန်းမာ၍ တောကျောင်း၌ သင့်တော်သော ဆေးကို မရခဲ့သော ရွာကျောင်းသို့ ပင့်၍ ပြုစုအပ်၏။ သို့သော်လည်း နံနက်စောစောကပင်လျှင် ရွာကျောင်းမှထွက်၍ တောရအင်္ဂါမိုလောက်ရာ အရပ်၌ အရုဏ်ကို တက်စေအပ်၏။ အရုဏ်တက်ချိန်၌ ဆရာသမား၏ ရောဂါတိုးနေလျှင်မူကား ဆရာကိုသာ ပြုစုထိုက်၏။ ဓုတင်ကို သုတ်သင်ခြင်း၌ ကြောင့်ကြ မစိုက်လေရာ။ ဤကား အာရညကဓုတင် ကျင့်ပုံ အစီအစဉ်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် ဥတုသုံးပါးလုံး တော၌ အရုဏ်တက်စေအပ်၏။ မဇ္ဈိမရဟန်းသည် မိုး ၄-လပတ်လုံး ရွာကျောင်း၌ နေခြင်းငှာ ရ၏။ မုဒုရဟန်းသည် မိုး ၄-လအပြင် ဆောင်း ၄-လပါ ရွာကျောင်း ၌ နေခြင်းငှာရ၏။

ပျက်ခြင်း-မပျက်ခြင်း

အာရညကဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် တောမှလာ၍ ရွာကျောင်း၌ တရားနာနေစဉ် အရုဏ် တက်သော်ငြားလည်း ဓုတင်မပျက်။ တရားနာပြီးလတ်သော လမ်းခုလတ်၌ အရုဏ်တက်သော်လည်း မပျက်။ သို့သော် တရားဟောပြီးသွားပါလျက် "တအောင့် အိပ်ပြီးမှ သွားကုန်အံ့"ဟုကြံလျက် အိပ်ပျော် နေစဉ် အရုဏ်တက်ငြားအံ့။ သို့မဟုတ် ရွာကျောင်း၌နေလိုသော မိမိအလိုအားဖြင့် ရွာကျောင်း၌ အရုဏ်ကို တက်စေအံ့။ ဓုတင်ပျက်၏။

အကျိုးအာနိသင်။   ။(၁)အာရညကဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် တောဟူသောအမှတ်ကို နှလုံးသွင်း လျက် မရသေးသော သမာဓိကိုလည်း ရနိုင်ခြင်း၊ (၂)မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း တောနေရဟန်းအား ဝမ်းမြောက်တော်မူ၏။ (၃)တော၌နေလေ့ရှိသော ထိုရဟန်း၏စိတ်ကို မလျောက်ပတ်သော ရူပါရုံ စသည်တို့သည် မပျံ့စေနိုင်ကုန် (၄)ထိတ်လန့်ခြင်းကင်း၏။ (၅)အသက်၌ တွယ်တာသော နိက္ခန္ဓိကို လည်း ပယ်စွန့်နိုင်၏။ (၆)ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သုခ၏အရသာကိုလည်း သိ၏။ (၇)ကြွင်းသော ဓုတင် ၁၂-ပါးသည်လည်း ထိုတောနေရဟန်းအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်၏။

အနုသာသနီ။   ။ဆိတ်ငြိမ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသော၊ လူတို့နှင့် မရောနှောသော၊ တောကျောင်း၌ ပျော်မွေ့သော၊ တောရနေခြင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်နှလုံးကို အားရ နှစ်သက်စေတော်မူနိုင်သော ရဟန်းသည် တောကျောင်း၌ တစ်ပါးတည်းနေသည်ဖြစ်၍ ဝိဝေကချမ်းသာကို ရ၏။ ထိုတောနေရဟန်း ၏ ထိုသို့သော ဝိဝေကချမ်းသာကို သိကြားမင်းနှင့်တကွ နတ်တို့သော်လည်း မရကြ မခံစားကြရကုန်။

ပံသကူသင်္ကန်းကိုလည်း ချပ်ဝတ်တန်ဆာကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်လျက်၊ ကြွင်းသော ဓုတင်ဟူသော လက်နက်ရှိသည်ဖြစ်၍ တောအုပ်တည်းဟူသော စစ်မြေပြင်သို့ ဝင်ရောက်သော ဤရဟန်းသည် သာလျှင် စစ်တပ်နှင့်တကွသော ကိလေသာမာန်ကို မကြာမြင့်မီပင်လျှင် အောင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် တောကျောင်းနေခြင်း၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းကို ပြုရာ၏။။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။
အာရညကဓုတင် ပြီး၏။

၉။ ရုက္ခမူဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ
ဆန္ဒံ ပဋိက္ခိပါမိ = အမိုးငါးမျိုးတို့ဖြင့် မိုးအပ်သော အရိပ်အာဝါသကို ပယ်ပါ၏။
ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = သစ်ပင်အောက်၌ နေလေ့ရှိကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ရုက္ခမူ ဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။   ။ရုက္ခမူဓုတင်ဆောင်သော ရဟန်းသည် (၁)မင်း ၂-ပါးတို့၏ တိုင်းပြည်နယ်စပ် သစ်ပင်၊ (၂)ပူဇော်အပ်သော နတ်စိုးသစ်ပင် (၃)သစ်စေးပင် အစရှိသော အစေးအသုံးဝင်သော အပင် (၄)သရက် အစရှိသော အသီးပင် (၅)လင်းနို့ရှိသော သစ်ပင် (၆)မြွေကင်းစသည် အောင်းနိုင်သည့် အခေါင်းရှိသော သစ်ပင် (၇)ကျောင်းတိုက်အလယ်ရှိ သစ်ပင်...။ ဤသို့သော အပင်မျိုးကို ရှောင်ကြဉ် ၍ ကျောင်းတိုက်၏ အစွန်၌တည်သော သစ်ပင်ကို ယူအပ်၏။ ဤကား ကျင့်ပုံတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး။ ။ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းသည် သဘောကျနှစ်သက်ရာ သစ်ပင်ကို ယူပြီးလျှင် ရှင်းလင်းစေ ခြင်းငှာ မရ။ သစ်ရွက်ကြွေများကို ခြေဖြင့် ဖယ်ရှား၍ နေရာ၏။ မဇ္ဈိမရဟန်းသည် ထိုသစ်ပင်အောက် အရပ်သို့ ရောက်လာသော သူတို့ကိုသာ သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေခြင်းငှာ ရ၏။ မုဒုရဟန်းသည် အရံစောင့် ဒကာများ၊ သာမဏေများကို ခေါ်ယူလျက် သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေခြင်း၊ မြေကို ညီညွတ်စေ ခြင်း၊ သဲဖြူခင်းစေ၍ ခြံစည်းရိုး အကာအရံတို့ကို ပြုစေပြီး တံခါးတပ်စေ၍ နေနိုင်၏။ ပွဲနေ့များ၌မူ ငုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် ထိုသစ်ပင်အောက်၌ မနေမူ၍ (မိမိငုတင်ဆောင်သည်ကို လျှို့ဝှက်ရန်) တပါးသော ဖုံးကွယ်ရာအရပ်၌ နေရာ၏။

ပျက်ခြင်း။ ။ထိုရုက္ခမူငုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် အမိုးအောက်၌ နေလိုသောဆန္ဒဖြင့် ဝင်၍ နေခြင်းကို ပြုသောခဏ၌ ငုတင်ပျက်၏။ သိလျက် အမိုးအောက်၌ အရုဏ်တက်စေကာမျှ၌ ပျက်၏ ဟု အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဆောင် ရဟန်းတို့က ဆိုကုန်၏။

အကျိုးအနိသင်။ ။(၁)"သစ်ပင်ရင်းတည်းဟူသော ကျောင်းကိုအမှီပြု၍ ရဟန်းအဖြစ်ကို ကျင့် ရာ၏"ဟူသော ဘုရားစကားတော်နှင့် လျော်ညီသော အကျင့်ရှိခြင်း (၂)"အဖိုးလည်း နည်း၏။ ရလည်း ရလွယ်၏။ ထိုကျောင်းမျိုးသည် အပြစ်လည်း ကင်း၏"ဟု ဘုရားချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စည်း ဖြစ်ခြင်း (၃)သစ်ရွက်တို့၏ အမြဲပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို မြင်ရသဖြင့် အနိစ္စသည်ကို ရနိုင်ခြင်း (၄)ကျောင်း၌ ဝန်တိုခြင်း၊ အလုပ်သစ်များ၌ မွေ့လျော်ခြင်းတို့မှ ကင်းခြင်း (၅)ရုက္ခဇာတိနှင့် အတူတကွ နေခြင်း (၆)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သောအကျင့် ရှိခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။သစ်ပင်၌တည်သော ဗိမာန်တို့၌ နေကုန်သော ထိုရုက္ခဇာတိတို့သည်လည်း သစ်ပင်တို့၌ နေကုန်၏။ ထိုရုက္ခမူငုတင်ဆောင် ရဟန်းသည်လည်း သစ်ပင်၌ နေ၏။ ထို့ကြောင့် အတူတကွ နေသည်-ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ (ဇီကာ)

အနုသာသနီ။ ။မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းအပ်သော ရဟန်းအဖြစ်၏ မှီရာဟူ၍လည်း ဟောတော်မူ အပ်သော သစ်ပင်နှင့်တူသော ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို အလိုရှိသော ယောဂီ၏နေရာသည် အဘယ်မှာ ရှိအံ့ နည်း။

ဤသို့ ဆိုရခြင်းအကြောင်းကား အာဝါသ-မ္မတ္တရိယကို ပယ်ဖျောက်ရာဖြစ်သော၊ ရုက္ခဇာတိတို့ သည် စောင့်ရှောက်အပ်သော၊ လူသူ ကင်းဆိတ်သော၊ သစ်ပင်ရင်း၌ နေသော၊ ကောင်းသော အကျင့်ရှိသော ယောဂီသည် နုခါစ၌ စက်စက်နီကြ၍ ရင့်သောအခါ စိမ်းကြပြီးလျှင် မှည့်သောအခါ ဝါရော်ကုန်လျက် အညှာမှ ကြွေကျကုန်သော သစ်ရွက်တို့ကို တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ မြဲသည်ဟု ထင်သော အမှတ်သညာ(နိစ္စသညာ)ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အမွေတော်ဖြစ်သော ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သောသူတို့၏ နေရာ ဖြစ်သော ဆိတ်ငြိမ်သောသစ်ပင်ရင်းကို ပညာမြော်မြင်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် မထိမဲ့မြင် မပြုပဲ အလေးအမြတ် ပြုရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။

[ဘုရား၏အမွေဖြစ်သော သစ်ပင်ရင်း။ ။(၁)မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူခြင်း (၂)ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း (၃)မွေ့စကြာတရားကို ဟောတော်မူခြင်း (၄)ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းတို့သည် သစ်ပင်ရင်း၌သာလျှင် ဖြစ်တော်မူသော ကြောင့် "ဘုရားအမွေတော်ဖြစ်သော သစ်ပင်ရင်း"ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။(ဇီကာ)]
ရုက္ခမူငုတင် ပြီး၏။

၁၀။ အဇ္ဈောကာသိက ဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

ဆန္ဒဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပိမိ = အမိုးကိုလည်း ပယ်ပါ၏။ သစ်ပင်ရင်းကိုလည်း ပယ်ပါ၏။

အဇ္ဈောကာသိကံ သမာဒိယာမိ = လွင်တီးခေါင်၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း

ကောင်းမြတ်သော အဇ္ဈောကာသိဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ အဇ္ဈောကာသိဓုတင် ဆောက်တည်သောရဟန်းသည် တရားနာရန်ဖြစ်စေ၊ ဥပုသ်ပြုရန် ဖြစ်စေ သိမ်သို့ဝင်ရန် အပ်၏။ ဝင်ပြီးသောအခါ မိုးရွာလျှင် မိုးစဲအောင် စောင့်ပြီးမှ ထွက်အပ်၏။ ဆွမ်း စားကျောင်းသို့ဖြစ်စေ၊ မီးတင်းကုပ်သို့ဖြစ်စေ ဝင်၍ ဝေယျာဝစ္စပြုလုပ်ခြင်းငှာ အပ်၏။ ဆွမ်းစားကျောင်း ၌ မထေရ်ကြီးတို့ကို ဆွမ်းဖြင့် ဝင်၍ ပန်ကြားရန် အပ်၏။ ပါဠိသင်ပေးသော ဆရာသည်၎င်း၊ ပါဠိ သင်ယူသော တပည့်သည်၎င်း သင်ဆဲအချိန်၌ အမိုးအောက်သို့ ဝင်ခြင်းငှာ အပ်၏။ အပြင်၌ ပစ်ထားခဲ့ သော စားပွဲ ကုလားထိုင် စသည်များကို အတွင်းသို့ သွင်းခြင်းငှာ အပ်၏။ ခရီးသွားစဉ် မထေရ်ကြီး တို့၏ ပရိက္ခရာများကို ယူထားသည်ဖြစ်အံ့။ မိုးရွာလတ်သော် လမ်း၌ရှိသော ဇရပ်ပေါ်သို့ သွားခြင်းငှာ အပ်၏။ ဤကဲ့သို့ ယူမထားဘဲ "မိုးခိုအံ့"ဟု ကြံလျက် ဇရပ်သို့ ပြေးသွားခြင်းငှာ မအပ်။ သို့သော် ပုံမှန် သွားပြီး ဇရပ်သို့ဝင်ကာ မိုးစဲသည့်တိုင်အောင် နေအပ်၏။ ဤသည်ကား ကျင့်ပုံတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စားကျင့်သောရဟန်းသည် သစ်ပင်ကို၎င်း၊ တောင်ကို၎င်း၊ အိမ်ကို၎င်း ကပ်မီ၍ နေခြင်းငှာ မအပ်။ ဟင်းလင်းပြင်၌သာလျှင် သင်္ကန်းဖြင့်မိုးသော ကုဋီ(ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း)ပြု၍ နေသင့် ၏။ အလတ်စားကျင့်သော ရဟန်းသည် သစ်ပင် တောင် အိမ်တို့ကို အတွင်းသို့ မဝင်ဘဲ ကပ်မီ၍ နေခြင်းငှာ အပ်၏။ အနုစားကျင့်သော ရဟန်းသည် အမိုးပုံစံဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော တောင်ချိုင့် တောင်ဝှမ်းစသည်၎င်း၊ သစ်ခက်တို့ဖြင့် ကျဲကျဲမိုးသော မဏ္ဍပ်သည်၎င်း၊ ဖယောင်းပုဆိုး အမိုးသည် ၎င်း၊ လယ်စောင့်သမား စသည်တို့ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော တဲကုပ်သည်၎င်း အပ်၏။

ပျက်ခြင်း။ ။ ထိုသုံးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဓုတင်သည် အမိုးအောက်သို့၎င်း၊ သစ်ပင်ရင်းသို့၎င်း၊ ဝင်သောခဏ၌ ဓုတင်ပျက်တော့၏။ "ထိုအမိုးအောက်၊ သစ်ပင်ရင်း၌ သိလျက် အရုဏ်တက်စေကာ မျှ၌ ပျက်သည်"ဟု အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဆောင်တို့က ဆိုကြ၏။

အကျိုးအာနိသင်။ ။ (၁)နေရာ၌ ကြောင့်ကြစိုက်ရမှု(အာဝါသပလိဟောဓ) ပြတ်ခြင်း (၂) ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း (၃)"ရဟန်းတို့သည် သမင်တို့ကဲ့သို့ ငြိတွယ်ခြင်းမရှိပဲ သွားကုန်သည်ဖြစ်၍ နေရာ ကျောင်းမရှိပဲ နေကုန်၏"ဟု နတ်၏ ချီးမွမ်းခြင်းအား လျော်သည်၏အဖြစ် (၄)အရိပ်အာဝါသ၌ ငြိတွယ် မှုမရှိခြင်း (၅)အရပ်လေးမျက်နှာ လွတ်လပ်စွာ သွားလာနိုင်ခြင်း (၆)အလိုနည်းခြင်းစသည်တို့အား လျော်သော အကျင့်ရှိခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ စီးပွားလုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်အား သင့်လျော်သော၊ ရလွယ်သော၊ ကြယ်တာရာတို့ဖြင့် ပြီးသည့် ပတ္တမြားမျက်နှာကျက် ရှိသော၊ လ-တည်းဟူသော ဆီမီးခွက်ကြီးဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပရာဖြစ်သော ဟင်းလင်းပြင်၌ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ဖျက်လျက် သမင်စိတ်သဖွယ် ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် နေသော၊ ဘာဝနာ၌ ပျော်ပိုက်မွေ့လျော်သောရဟန်းသည် ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော

ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာဟူသော သာယာဖွယ်အရသာကို မကြာမီပင် ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟင်းလင်းပြင်အရပ်၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီပေတည်း။
အဇ္ဈောကာသိကတင် ပြီး၏။

၁၁။ သုဿန်တင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

နုသုဿနံ ပဋိက္ခိပါမိ = သုဿန်မဟုတ်သော အရပ်ကို ပယ်ပါ၏။
သောသာနိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ = သုဿန်၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမြတ်
သော သုဿန်တင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ သုဿန်တင်ဆောင်ရဟန်းသည် ရွာသစ်ထောင်ခါစ သင်္ချိုင်းမြေအတွက် သတ်မှတ်ထား သော မြေကွက်၌ မနေသင့်သေးပေ။ အကြောင်းမှာ သူသေကောင်ကို မီးမရှိ ရသေးသောကြောင့်ပင် တည်း။ စင်စစ်သော်ကား သူသေကောင်မြှုပ်ပြီးသောကာလမှ ၁၂-နှစ်ကြာအောင် သူသေကောင် မမြှုပ်ပဲ စွန့်ပစ်ထားသော်လည်း ထိုအရပ်သည် သုဿန်မည်သည်သာ။

သတိထားဖွယ်။ ။ သုဿန်၌နေသော ရဟန်းသည် စင်္ကြန်မဏ္ဍပ်များလုပ်ကာ စားပွဲ ကုလားထိုင် များချပြီး သောက်ရေများတည်စေလျက် တရားစာပေများကို သင်ကြားပို့ချလျက် မနေရာ။ ဤတင် သည် ဆောင်နိုင်ခဲ့၍ လေးလံ၏။

ပြင်ဆင်ရန်။ ။ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်ရန်အတွက် သံဃာ့ မထေရ်ကို၎င်း၊ ရွာသူကြီး စသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း မိမိသုဿန်၌ နေကြောင်းကို အသိပေးပြီး ဘေးရန် မတွေ့အောင် မမေ့မလျော့ နေအပ်၏။
သုဿန်သို့ သွားသောအခါ သွားရိုးလမ်းမှ မသွားဘဲ လျှိုဂှက်သောလမ်းမှ သွားအပ်၏။ နေ့ခင်း ကပင် သွား၍ သစ်ငုတ်၊ သစ်ပင်၊ တောင်ပို့ စသည်ဖြင့် ညဉ့်အခါ၌ မှိုမှိုမဲမဲ မြင်နိုင်ကောင်းသော အာရုံကို သေချာ မှတ်သားထားအပ်၏။ ဤသို့ မှတ်သားထားသည်ရှိသော် ညဉ့်အခါ၌ ထိုသစ်ငုတ်စသော အရာ သည် ထိုရဟန်းအား တစ္ဆေအသွင်ဖြင့် ကြောက်ဖွယ်မထင်တော့ပေ။ ညဉ့်အခါ၌ ဘီလူးတို့သည် အော် ဟစ်၍ လှည့်လည်ကုန်သော်လည်း တစုံတခုသော ကျောက်ခဲစသည်ဖြင့် မပစ်ပေါက်အပ်။ သုဿန်သို့ တနေ့သော်မျှ မသွားဘဲ နေခြင်းငှာ မအပ်။

“သုဿန်၌ သန်းခေါင်ယာမ်ကို ကုန်စေ၍ မိုးသောက်ယာမ်၌ သုဿန်မှ ဖဲခွါခြင်းငှာ သင့်၏” ဟု အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဆောင် ဆရာတို့က ဆိုကုန်၏။ ဘီလူးတို့ကြိုက်သော နှမ်းထောင်း၊ ပဲထမင်း၊ ငါး၊ အမဲ၊ နို့ရည်၊ ဆီ၊ တင်လဲ အစရှိသော ခဲဖွယ်တို့ကို မစားအပ်။ ဒါယကာတို့အိမ်သို့ သုဿန်မှအပြန်၌ မဝင်အပ်။ ဤကား ကျင့်ပုံတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စားရဟန်းသည် နေ့စဉ် သူသေကောင် မြှုပ်နှံမီးရှိခြင်း၊ သူကောင်ပုပ်နံ့ မပြတ်ရှိနေခြင်း၊ နေ့စဉ်မပြတ် ငိုကြွေးသံတို့ရှိရာ သုဿန်မျိုး၌ နေအပ်၏။ အလတ်စားရဟန်းအား မပြတ်မီးရှိခြင်း၊ အပုပ်နံ့ မပြတ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးသံမပြတ်ခြင်း ၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးရှိလျှင် နေခြင်းငှာ အပ်၏။ အနုစား ရဟန်းအား ရှေ့၌ဆိုခဲ့ပြီးသော သုဿန်လက္ခဏာသို့ ရောက်ကာမျှဖြစ်သော သုဿန်၌ နေခြင်းငှာ အပ်၏။

ပျက်ခြင်း။ ။ထိုသုံးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခုတင်သည် သုဿန်မဟုတ်သော အရပ်၌ နေခြင်း ကြောင့် ပျက်၏။
“သုဿန်သို့ မသွားသောနေ့၌ ပျက်၏”ဟု အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဆောင် ဆရာတို့က ဆိုကုန်၏။

အကျိုး အာနိသင်။ ။(၁)သေရအံ့ဟု အမှတ်သတိကို ရခြင်း (၂)မမေ့မလျော့ နေလေ့ရှိခြင်း (၃)အသုဘ အာရုံနိမိတ်ရခြင်း (၄)ကာမရာဂကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း (၅)ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အသုဘသဘော ကို အဖန်တလဲလဲ မြင်နိုင်ခြင်း (၆)သံဝေဂအဖြစ်များခြင်း (၇)ဖျားနာ၍ အိုမင်း၍ သေသူတို့ကို မြင်ရ သောကြောင့် ကျန်းမာခြင်း၊ နပျိုခြင်း၊ အသက်ရှင်ခြင်း၌ မှီ၍ဖြစ်သော မာန်ယစ်မှုကို ပယ်နိုင်ခြင်း (၈)ဘေးကြီး ဘေးငယ်တို့ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း (၉)နတ်တို့ အလေးပြုအပ် ချီးမွမ်းအပ်သည်ဖြစ်ခြင်း (၁၀)အလိုနည်းခြင်းစသည်တို့အား လျော်သောအကျင့်ရှိခြင်း။ အနုသာသနီ။ ။သုဿန်၌ နေလေ့ရှိသောရဟန်းသည် အိပ်ပျော်နေစဉ်သော်လည်း မေ့လျော့ခြင်း တည်းဟူသော အပြစ်တို့သည် သေခြင်းတရားကို အောက်မေ့မှုဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့် အိမ်မက် အလိုအားဖြင့် မနှိပ်စက်နိုင်ကုန်။ များစွာသော သူသေကောင်တို့ကို မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ရသော ကြောင့် ထိုသုဿန်၌ နေလေ့ရှိသောရဟန်း၏ စိတ်သည်လည်း ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ အဖန်တလဲလဲ တပ်စွဲသော ရာဂ၏အလိုသို့ မလိုက်တော့ပေ။

အကြီးအကျယ် ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် မာန်ယစ်ခြင်းသို့ မရောက်တော့ပေ။ ထို့ပြင် ငြိမ်းအေးရာနိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ အားထုတ်၏။ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော များစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သောစိတ်နှလုံးရှိသော ယောဂီသည် သုဿန်ခုတင်ကို မပြတ်မှီဝဲသင့်လှပေ၏။ ဤသည်ကား အနုသာသနီ ပေတည်း။
သုဿန်ခုတင် ပြီး၏။

၁၂။ယထာသန္တတိ ခုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ

သေနာသန လောလုပွံ ပဋိက္ခိပါမိ= ကောင်းသောနေရာကို ရွေးချယ်သောအားဖြင့် ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာ၌ လျှပ်ပေါ် လောလီခြင်းကို ပယ်ပါ၏။
ယထာသန္တတိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ= နေရာချထားသူတို့က ချထားအပ်သော နေရာ၌သာ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ယထာသန္တတိခုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။ယထာသန္တတိခုတင် ဆောင်သောရဟန်းသည် နေရာချထားသော ရဟန်းက ချပေးသော နေရာကိုသာ ယူအပ်၏။ ထိုနေရာဖြင့်သာလျှင် ရောင့်ရဲအပ်၏။ တပါးသော သီတင်းငယ် တို့ကို ရပြီးနေရာမှ မထစေအပ်- မပြောင်းစေအပ်။ ဤကား ကျင့်ပုံတည်း။

[သံယိကကျောင်း၌ နေရာချထားရေးပုဂ္ဂိုလ်က ထေရ်စဉ်ဝါစဉ်အတိုင်း နေရာချပေးရ၏။ ထေရ်ကြီးရဟန်း၏ ရဟန်းငယ်၏ နေရာကို အလိုရှိလျှင် ထိုနေရာကို ပေးရ၏။ ထိုသို့ ချထားပေးလျှင် သီတင်းငယ်ရဟန်းမှာ နေရာပြောင်းရွှေ့ ရသဖြင့် ဒုက္ခရောက်၏။ ဤခုတင်ဆောင်ရဟန်းသည်ကား နေရာချထားရေးပုဂ္ဂိုလ်က ချပေးသောနေရာ၌သာလျှင် နေ၏။ တစ်ပါးသော ရဟန်းတို့၏ နေရာကို မတောင်းရ မယူရ။ ထို့ကြောင့် သီတင်းငယ်တို့ကို မထစေအပ်-ဟု ဆိုသည်။]

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြင့်စားကျင့်သော ရဟန်းသည် မိမိအတွက် ချထားသောကျောင်းကို ဝေးသလောဟူ၍၎င်း၊ နီးသလောဟူ၍၎င်း၊ ဘီလူး မြွေစသည် နှောင့်ရှက်လေသလောဟူ၍၎င်း၊ ပူသလောဟူ၍၎င်း၊ အေးသလောဟူ၍၎င်း.. မမေးအပ်ပေ။ အလတ်စားကျင့်သော ရဟန်းမှာ မေးခွင့်ရ၏။ သို့သော် လောလုပ္ပ တဏှာဖြင့် သွားကြည့်ခြင်းမှာ မရပေ။ အနုစားကျင့်သော ရဟန်းမှာကား သွားကြည့်ပြီးလျှင် ထိုနေရာ ချထားသောကျောင်းသည် ကျန်းမာရေးအရ မသင့်တော်ပါမူ အခြား သင့်တော်သောနေရာကို ယူနိုင်၏။

ပျက်ပုံ။ ။ယထာသန္တတိဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာ၌ လျှပ်ပေါ် လော်လည်သော လောလုပ္ပတဏှာ ဖြစ်ကာမျှ၌သာလျှင် ပျက်တော့၏။

[မှဒုရဟန်းအား ရောဂါမရှိပါဘဲ ချထားသော နေရာကိုပယ်၍ အခြားကျောင်း၌ နေရာကို ယူခြင်းသည် လောလုပ္ပ မည်၏။ မဇ္ဈိမအား သွား၍ ကြည့်ခြင်းသည် လောလုပ္ပမည်၏။ ဥက္ကဋ္ဌရဟန်းအား မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်းသည် လောလုပ္ပမည်၏။ ထိုသုံးပါးလုံးတို့အား သီတင်းငယ်ကို နေရာမှ ထစေ၍ နေရာယူရာ၌ကား ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီ။ (ဋီကာ)]

အကျိုး အာနိသင်။ ။(၁)"ရသည့်ပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲရမည်"ဟူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒကို လိုက်နာခြင်း (၂)သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းငယ်တို့၏ အစီးအပွားကို လိုလားခြင်း (၃)ကောင်း-မကောင်း ရွေးချယ်မှုကို ပယ်ခြင်း (၄)နှစ်သက်-မနှစ်သက်ခြင်းကို ပယ်ခြင်း (၅)မိမိမရသော အခြားကျောင်း နေရာ၌ လိုချင်မှုတံခါးပေါက်ကို ပိတ်ခြင်း (၆)အလိုနည်းခြင်း စသည်တို့အား လျော်သောအကျင့် ရှိခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။ယထာသန္တတိဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် ကျောင်းကောင်း-မကောင်း ကြံစည်ခြင်း မရှိပဲ ရသည့်ကျောင်းဖြင့် ရောင့်ရဲသည်ဖြစ်၍ မြက်အခင်းတို့၌သော်လည်း ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရ၏။

ထိုဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် ကောင်းမြတ်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာတို့ကို မတပ်မက်ပေ။ အယုတ်အညံ့ကို ရသော်လည်း စိတ်မပျက်ပေ။ သီတင်းသုံးဖော်ငယ်တို့ကို သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်ရာရောက်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော ချထားအပ်တိုင်းသောကျောင်း၌ မွေ့လျော် သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျင့်ကို ပညာရှိရဟန်းသည် အားထုတ်ကျင့်သုံးရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။
ယထာသန္တတိဓုတင် ပြီး၏။

၁၃။နိသဇ္ဇိဓုတင်ကို ပြဆိုချက်

ဆောက်တည်ပုံ
သေယျံ ပဋိက္ခိပါမိ= လဲလျောင်းအိပ်ခြင်းကို ပယ်ပါ၏။
နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ= ထိုင်နေခြင်းအလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမြတ်
သော နိသဇ္ဇိဓုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ကျင့်ပုံ။ ။နိသဇ္ဇိဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် ညဉ့်သုံးယာမ်တွင် တစ်ယာမ်ပတ်လုံး စင်္ကြန် လျှောက်အပ်၏။ မှန်၏။ ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့တွင် လဲလျောင်းအိပ်ခြင်းငှာသာ မအပ်ပေ။ အခြား ဣရိယာပုထ် သုံးပါးလုံး အပ်သည်သာ။

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး

အမြတ်စားကျင့်သော ရဟန်းအား နောက်မှီတကဲပျဉ်ကို သုံးဆောင်ရန် မအပ်ပေ။ ဖွဲ့ချည်စရာ ကြိုးပြား၊ ပုဆိုးတို့ဖြင့် ဒူးနှစ်ဖက်ကို ရစ်ပတ်၍ ထိုင်ခြင်းလည်း မအပ်။ လက်ဖြင့် ဒူးနှစ်ဖက်ကို သိမ်းပတ်၍ ထိုင်ခြင်းလည်း မအပ်။ အလတ်စားရဟန်းအား နောက်မှီတကဲပျဉ်စသော ဤသုံးပါး တို့တွင် တပါးပါးသည် သုံးဆောင်ရန် အပ်၏။ အနုစား ရဟန်းအား နောက်မှီတကဲပျဉ်၊ အဝတ်ပတ်၊ လက်ဖြင့် သိုင်းပတ်တို့လည်း အပ်ကုန်၏။ နောက်မှီအုံးလည်း အပ်၏။ ခြေထောက်လေးချောင်းနှင့် နောက်မှီတကဲပါ ပြုလုပ်ထားသော ပဉ္စင်ခေါ်သော ထိုင်ခုံလည်း အပ်၏။ ခြေထောက်လေးချောင်း၊ နောက်မှီတကဲနှင့် လက်တန်းနှစ်ခုတို့နှင့် တကွ ပြုလုပ်ထားသော သတ္တင်ခေါ်သော ကလားထိုင် လည်း အပ်၏။ (မိဋ္ဌာဘယမထေရ်သည် ထိုသတ္တင်ကုလားထိုင်မျိုး၌ နိသဇ္ဈိတတင် ဆောက်တည်လျက် အနာဂါမ်ဖြစ်လျက် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလေ၏။)

ပျက်ပုံ။ ။ဤသုံးပါးသော ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းတို့သည် ခေါင်းချ၍ လျောင်းအိပ်ခြင်းကို ပြုကာမျှ ၌ပင် ဓုတင်ပျက်တော့၏။

အကျိုး အာနိသင်။ ။(၁)လျောင်းအိပ်ခြင်းချမ်းသာကို ဖြတ်တောက်နိုင်ခြင်း (၂)ခပ်သိမ်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအား လျော်ခြင်း (၃)ကြည်ညိုဖွယ် ကုရိယာပုထ်ရှိခြင်း (၄)တရားအားထုတ်မှုအား လျော်ခြင်း (၅)သီလစသော ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ပွားစေခြင်း။

အနုသာသနီ။ ။အိပ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောချမ်းသာ၊ တမိုန်းမိုန်းနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောချမ်းသာကို ပယ်စွန့်ကာ ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုင်နေခြင်း၌ မွေ့လျော်သောရဟန်းသည် ခြိုးခြံသောအကျင့်ကို ကျင့်ကြံရာ သာသနာတော်တည်းဟူသော အင်ကြင်းတောက် တင့်တယ်စေ လျက် ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အာမိသကင်းသော ပီတိသုခကို ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိရဟန်း သည် ထိုင်ခြင်းကုရိယာပုထ်နှင့် ဆိုင်သော ဓုတင်ကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ ကျင့်သုံး အားထုတ်ရာ၏။ ဤကား အနုသာသနီ ပေတည်း။ နိသဇ္ဈိတတင် ပြီး၏။

ဓုတင်တို့၌ အထွေထွေပြဆိုချက်

အဆုံးအဖြတ်များ။ ။ကုသလတိက်အားဖြင့်၎င်း၊ ဓုတင်စသည်ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့်၎င်း အဆုံးအဖြတ်များကို သိအပ်၏။

ကုသလတိက်အားဖြင့် ဝေဖန်ခြင်း

အလုံးစုံသော ဓုတင်တို့သည် သေက္ခပုထုဇဉ်နှင့် ရဟန္တာတို့၏ အလိုအားဖြင့် အချို့ကား ကုသိုလ်တို့ပေတည်း။ အချို့ကား အဗျာကတတို့ပေတည်း။ အကုသိုလ်ဓုတင်ဟူ၍ကား မရှိပေ။

ဝါဒကွဲ။ ။“ယုတ်မာသော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ တော၌ နေလေ့ရှိ၏-ဟု ဤသို့ အဝံ့ထွာရန်ကာယ်၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် အကုသိုလ်ဓုတင်လည်း ရှိ၏”ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်က ဆိုငြားအံ့။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဤသို့ ဖြေရှင်းအပ်၏။ ငါတို့သည် “အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် တော၌ မနေ”ဟု မဆိုပါ ကုန်။ မှန်၏။ တော၌နေခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရည်က မည်၏။ ထိုတော၌နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လည်း ယုတ်မာသော အလိုရှိသည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏။ နည်းသော အလိုရှိသည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏။ စင်စစ်သော်ကား “ဤ ပုံသုက္ကလိကင်္ဂံ စသည်တို့သည် ထိုထိုဆောက်တည်ခြင်းငှာ ခါထုတ်ဖျက်ဆီး အပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ခွဲထုတ်ပြီးသူ(ဓုတ) မည်သော ရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါတို့ ဖြစ်ပေသည်။

တနည်းကား... ကိလေသာကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ခုတဟု အမည်ရှိ သော ဉာဏ်သည် ဤပုံသုကုဓုတင် ဆောက်တည်ခြင်း စသည်တို့၏ အကြောင်းအင်္ဂါပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ခုတင် မည်ကုန်၏။

တနည်းကား...ထိုပုံသုကုဓုတင် ဆောက်တည်ခြင်းစသည်တို့သည် ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာ တို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ခုတလည်း မည်ကုန်၏။ သီလစသော ပဋိပတ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါတို့လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ခုတင် မည်ကုန်၏။

ဆက်၍ရှင်းအံ့... အကုသိုလ်ဖြင့် ကိလေသာကို ခါထုတ်တတ်သောကြောင့် ခုတမည်သော တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်သည် ခုတမည်သောသူ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်။ ထိုသို့ မဟုတ်သောကြောင့် အကုသိုလ်သည် ခုတမည်သူ၏ အကြောင်းအင်္ဂါ-ခုတင် မမည်ပါပေ။

ထို့ပြင် အကုသိုလ်သည် သင်္ကန်း၌ မက်မောသော လောလုပ္ပတဏှာ စသည်တို့ကို မခါထုတ် တတ်သောကြောင့် ခုတလည်း မမည်။ သီလစသော အကျင့်၏ အကြောင်းအင်္ဂါ မဟုတ်သောကြောင့် အင်္ဂါ-လည်း မမည်။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်သည် ခုတင်-ခုတင် မမည်ဟု ဆိုလို၏။

ခုတင်သည် ပညတ်မျှသာ မဟုတ်

ခုတင်သည် ပညတ်မျှသာဟု ဆိုကုန်သော အဘယဂိရိဝါသီ ဆရာတို့၏ ဝါဒ၌လည်း ခုတင် သည် ကုသလတိက်မှ လွတ်၏။ ထိုဆရာတို့၏ဝါဒ၌ ခုတင်သည်ပင်လျှင် မရှိတော့ပေ။ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ပညတ်သည် အဘယ်သို့သော ကိလေသာကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးနိုင်သော ကြောင့် ခုတင်မည်သည် ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။

ထို့ပြင် ထိုဆရာတို့၏ ဝါဒသည် "ကိလေသာကို ခါထုတ်တတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်၏"ဟူသော ပါဠိတော်စကားနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်နေ၏။ ထို့ကြောင့် အဘယဂိရိ ဝါသီ ဆရာတို့၏စကားကို မယူအပ်ပေ။ ဤကား ကုသလတိက်အားဖြင့် ဖွင့်ပြချက်ပြီး၏။

ခုတစသည်ကို ဝေဖန်ခြင်း

- ၁။ ခုတကို သိအပ်၏။
- ၂။ ခုတဝါဒကို သိအပ်၏။
- ၃။ ခုတဓမ္မကို သိအပ်၏။
- ၄။ ခုတင်ကို သိအပ်၏။
- ၅။ အဘယ်သူအား ခုတင်မှီဝဲခြင်းသည် လျောက်ပတ်သနည်း-ဟူသော ပြဿနာ၏ အဖြေကို သိအပ်၏။

ခုတ ဟူသည်-

ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက် ဆီးတတ်သော တရားသည်၎င်း ခုတ မည်၏။

[ရဟန္တာဟူသမျှသည် ကိလေသာကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးပြီးသည်သာဖြစ်၍ ခုတ-မည်သည်ချည်းပင်။ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌မူ ခုတင်ကို မှီဝဲခြင်းကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးပြီး၍ တည်သော ရဟန္တာကို ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးပြီးသော ခုတကိလေသာ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုသည်။

အလုံးစုံသော အရိယာမဂ်သည် မုချအားဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော တရားမည်ပေ၏။ အထူးအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်သည် ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော တရားမည်၏။ မုချမဟုတ်သော ဥပစာ ပရိယာယ်အားဖြင့်မူ ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်လည်း ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော တရားမည်ပေ၏။ အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်မူ ဓုတင်စေနတာနှင့် ယှဉ်သောဉာဏ်ကို "ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီး တတ်သောတရား"ဟု မှတ်အပ်၏။ (ဋီကာ)]

ဓုတဝါဒ-ဟူသည်

(က)ဓုတသာ မည်၍ ဓုတဝါဒ မမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (ခ)ဓုတမမည်မူ၍ ဓုတဝါဒသာ မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဂ)ဓုတလည်း မမည်, ဓုတဝါဒလည်း မမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဃ)ဓုတလည်းမည်, ဓုတဝါဒလည်း မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၄-မျိုးရှိ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဓုတင်ဖြင့် မိမိကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီး၏။ သူတပါးကိုမူကား မဆုံးမ မညွှန်ကြားပေ။ ဥပမာ... အရှင်ဗာကုလမထေရ်ကဲ့သို့ ပင်တည်း။ ထိုအရှင် သည် မိမိသာ ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်၍ သူတပါးတို့ကိုမူ ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမဟောကြားခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုအရှင်သည် ဓုတသာမည်၍ ဓုတဝါဒ မမည်ပေ။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ဓုတင်ဖြင့် မိမိ၏ ကိလေသာတို့ကို မခါထုတ်၊ သူတပါးတို့ကိုသာ ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမညွှန်ကြား၏။ ဥပမာ... ဥပနန်ထေရ် ကဲ့သို့တည်း။ သာကီဝင်မင်းသားဖြစ်သော ထိုအရှင်သည် မိမိကိုယ်တိုင် ကိလေသာတို့ကို မခါထုတ်မူ၍ သူတပါးတို့ကိုမူ ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမဟော ကြား၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအရှင်ဥပနန်သည် ဓုတဝါဒသာ မည်၍ ဓုတ မမည်ပေ။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား လာဠုဒါယီမထေရ်ကဲ့သို့ ၂-ပါးလုံး မပြည့်စုံပဲ ချို့ယွင်း၏။ ထိုလာဠု- ဒါယီထေရ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ကိလေသာတို့ကို မခါထုတ်၊ သူတပါးကိုလည်း ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမ ဟောကြားခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုမထေရ်သည် ဓုတလည်း မမည်၊ ဓုတဝါဒလည်း မမည်။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အရှင်သာရိပုတြာကဲ့သို့ပင် နှစ်ပါးစုံ ဖြည့်ဆည်း၏။ ရှင်သာရိပုတြာ သည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်၏။ သူတပါးတို့ကိုလည်း ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမ၏။ ထို့ကြောင့် ဓုတလည်း မည်၏။ ဓုတဝါဒလည်း မည်၏။